

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**Y VE Z KUŞAĞI SPORCULARDA SPORCU KİMLİĞİ,
SPORTMENLİK YÖNELİMİ VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ**

Doktora Tezi

Muhammet KUSAN

Danışman
Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

SAMSUN

2024

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANA BİLİM DALI

**Y VE Z KUŞAĞI SPORCULARDA SPORCU KİMLİĞİ,
SPORTMENLİK YÖNELİMİ VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ**

Doktora Tezi

Muhammet KUSAN

Danışman

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

SAMSUN

2024

TEZ KABUL VE ONAYI

Muhammet KUSAN tarafından, **Prof. Dr. Soner ÇANKAYA** danışmanlığında hazırlanan “**Y VE Z KUŞAĞI SPORCULARDA SPORCU KİMLİĞİ, SPORTMENLİK YÖNELİMİ VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ**” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 8.2.2024 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı	Üniversitesi	Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Soner ÇANKAYA			☒ Kabul
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi			☐ Ret
	Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı			
Üye	Doç. Dr. Yaşar BARUT			☒ Kabul
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi			☐ Ret
	Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı			
Üye	Doç. Dr. Seda SABAH			☒ Kabul
	Amasya Üniversitesi			☐ Ret
	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı			
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet DERELİOĞLU			☒ Kabul
	Avrasya Üniversitesi			☐ Ret
	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı			
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hacı Ali ÇAKICI			☒ Kabul
	Ordu Üniversitesi			☐ Ret
	Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı			

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Doktora tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığımı taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır

12/02/2024

Muhammet KUSAN

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : Y VE Z KUŞAĞI SPORCULARDA SPORCU KİMLİĞİ, SPORTMENLİK YÖNELİMİ VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 12.02.2024 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 14

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

12/02/2024

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

ÖZET

Y VE Z KUŞAĞI SPORCULARDA SPORCU KİMLİĞİ, SPORTMENLİK YÖNELİMİ VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Muhammet KUSAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Doktora, Şubat/2024
Danışman: Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

Bu çalışmanın amacı, Y ve Z kuşağı sporcularda sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmada betimsel nitelik taşıyan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini aktif olarak spor yapan Y (1980-1999) ve Z (2000-2010) kuşağında yer alan 1016 sporcu oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilen ve Öztürk ve Koca (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Sporcu Kimliği Ölçeği, Vallerand vd. (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Balçikanlı (2010) tarafından yapılan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği ve Gosling vd. (2003) tarafından geliştirilen ve Atak (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan On-Maddeli Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi sürecinde ikili grup karşılaştırmalarında Student t test; üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testleri kullanılmıştır. Ayrıca Y ve Z kuşağı sporcuların sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki Pearson Korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Katılımcıların kişilik özelliklerinin demografik değişkenlere göre dağılımı Ki-kare testi ile belirlenmiştir. Araştırmada kadın, Z kuşağı, bireysel ve profesyonel olarak spor yapan, sakatlık geçmişi olmayan, alkol ve sigara kullanmayan bireylerin daha yüksek bir sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi benimsediği belirlenirken 3 yıl ve altı spor yaşı olanların 8-10 yıl aralığında spor yaşına sahip olanlara göre sportmenlik puanlarının daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Buna ilaveten üniversite mezunu sporcuların sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının diğer eğitim düzeyine sahip sporculara göre düşük olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların, yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip olanlara kıyasla daha yüksek bir sportmenlik yönelimine sahip olduğu, sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçek toplam puanları arasında pozitif orta düzey bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Tüm bu bilgiler ışığında; spor yöneticileri ve antrenörler, cinsiyet ve kuşak farkındalığını artırarak sporculara yönelik uygun destek ve rehberlik hizmeti sağlayabilirler. Buna ek olarak sporculara erken yaşta etik değerlere odaklanmalarına yardımcı olacak eğitimlerin verilmesi elzemdir. Sporcuların kişilik özelliklerinin daha anlaşılması amacıyla kişilik profilleri oluşturularak sporculara kendilerini daha iyi tanıma ve potansiyel gelişim alanlarına odaklanmaları sağlanabilir.

Anahtar Sözcükler: Kişilik, Sporcu Kimliği, Sportmenlik, Y Kuşağı, Z Kuşağı

ABSTRACT

ATHLETIC IDENTITY, SPORTSPERSONSHIP ORIENTATION AND PERSONALITY TRAITS IN GENERATION Y AND Z ATHLETES

Muhammet KUSAN

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Sports Management

Ph.D. February/2024

Supervisor: Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

The aim of this study was to investigate the relationship between athletic identity, sportsmanship orientation, and personality traits among Generation Y and Generation Z athletes. The descriptive survey model was used in the study. The study sample consisted of 1016 athletes actively engaged in sports, including Generation Y (1980-1999) and Generation Z (2000-2010). For data collection, a personal information form developed by the researchers, the Athletic Identity Measurement Scale developed by Brewer and Cornelius (2001) and adapted to Turkish by Öztürk and Koca (2013), the Multidimensional Sportsmanship Orientations Scale developed by Vallerand et al. (1997) and adapted to Turkish by Balçıkanlı (2010), and the Ten-Item Personality Inventory developed by Gosling et al. (2003) and adapted to Turkish by Atak (2013) were used. In the data analysis, Student's t-test was used to compare two groups, while One-Way ANOVA and Tukey's multiple comparison tests were used to compare three or more groups. The relationship between athletic identity, sportsmanship orientation, and personality traits of Generation Y and Z athletes was calculated using the Pearson Correlation coefficient. The distribution of participants' personality traits according to demographic variables was determined by the Chi-square test. In the research, it was determined that women, Generation Z, individuals engaged in individual and professional sports, those without a history of injury, and those who do not use alcohol and cigarettes adopted a higher athletic identity and sportsmanship orientation. Additionally, it was found that individuals with a sports age of 3 years or less had higher sportsmanship scores compared to those with a sports age of 8-10 years. Furthermore, it was found that athletes with a university degree had lower scores in athletic identity and sportsmanship orientation compared to athletes with other levels of education.

In conclusion, athletes with extroverted and responsible personality traits had a higher orientation towards sportsmanship compared to those with gentle personality traits, and there was a positive moderate relationship between the total scores of athletic identity and sportsmanship orientation. Considering all this information, sports managers and coaches can provide appropriate support and guidance services to athletes by increasing gender and generation awareness. In addition, it is essential to provide training to athletes from an early age focused on ethical values. To better understand the personality traits of athletes, creating personality profiles can help athletes know themselves better and focus on potential areas for development.

Keywords: Personality, Athletic Identity, Sportsmanship, Generation Y, Generation Z

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Doktora sürecim boyunca bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım Prof. Dr. Soner ÇANKAYA'ya, Tik üyelerim Doç. Dr. Seda SABAH ve Doç. Dr. Yaşar BARUT hocalarıma, desteğini her zaman hissettiğim Dr. Öğr. Üyesi Hacı Ali ÇAKICI hocama çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın en başından sonuna kadar yanımda yer alan aileme ve beni akademiye yönlendiren Doç. Dr. Osman KUSAN abime sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak Aristo'ya, gerçekten sonraki kuşak kontrolden çıkmış ve yozlaş mıydı?

Muhammet KUSAN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Problem Cümlesi	1
1.1.2. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.3. Araştırmanın Varsayımları	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Tanımlar	4
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Kuşak Kavramı	7
2.1.1. Kuşakların Sınıflandırılması	9
2.1.1.1. Sessiz Kuşak	10
2.1.1.2. Bebek Patlaması Kuşağı	11
2.1.1.3. X Kuşağı	12
2.1.1.4. Y Kuşağı	12
2.1.1.5. Z Kuşağı	13
2.1.1.6. Alfa Kuşağı	14
2.1.2. Kuşaklar Arası Farklılıklar	15
2.2. Kişilik Kavramı	18
2.2.1. Kişilik İle İlgili Kuramlar	19
2.2.1.1. Sigmund Freud Psikanalitik Kuram	19
2.2.1.2. Carl Jung'un Kişilik Kuramı	20
2.2.1.3. Alfred Adler'in Kişilik Kuramı	20
2.2.1.4. Eric Berne'nin Kişilik Kuramı	21
2.2.2. Beş Faktör Kişilik Modeli	23
2.2.2.1. Beş Faktör Modeli'nin Türkiye'de Gelişimi ve Kullanımı	24
2.2.3. Kişilik Özellikleri	26
2.2.4. Kişiliğe Etki Eden Faktörler	27
2.2.4.1. Biyolojik Faktörler (Fiziksel ve Kalıtsal Yapı)	28
2.2.4.2. Çevresel Faktörler (Aile ve Kültürel)	28
2.3. Kimlik Kavramı	28
2.3.1. Sosyal Kimlik	30
2.3.2. Sporcu Kimliği	31
2.4. Spor ve Sportmenlik Kavramı	32
2.4.1. Spor	32
2.4.2. Sportmenlik Kavramı	34
2.4.2.1. Spor Ahlakı	36
2.4.2.2. Sportmenlik Dışı Davranışlar	36
2.5. Sporcu Kimliği, Kişilik Özellikleri ve Sportmenlik Yönelimi İlişkisi	32
3. YÖNTEM	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.1.1. Evren ve Örneklem	41

3.1.2. Veri Toplama Araçları	41
3.2. İstatistiksel Analiz.....	43
4. BULGULAR	44
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	62
5.1. Tartışma	62
5.2. Sonuç	74
5.3. Öneriler	76
KAYNAKÇA.....	78
EKLER	90
Ek-1 Etik Kurul Kararı.....	90
Ek-2 Sporcu Kimliği Ölçeği	90
Ek-3 Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	91
Ek-4 On-Maddeli Kişilik Ölçeği.....	92
ÖZ GEÇMİŞ.....	93

SİMGELER VE KISALTMALAR

TDK	: Türk Dil Kurumu
SDKT	: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi
IPIP	: Uluslararası Bir Kişilik Madde Havuzu
TIPI	: 10 Maddeli Kişilik Ölçeği
DD	: Dışadönüklük
YB	: Yumuşak başlılık
S	: Sorumluluk
DUD	: Duygusal Denge
DA	: Deneyimlere Açıklık
SK	: Sporcu Kimliği
SSK	: Sosyal Kimlik
SS	: Sporla Sınırlanmışlık
OD	: Olumsuz Duyuşsallık
SY	: Sportmenlik Yönelimi
SU	: Sosyal Normlara Uyum
KYS	: Kurallar ve Yönetime Saygı
SSB	: Sporda Sorumluluklara Bağlılık
RS	: Rakibe Saygı

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Kuşak dönemlerine ilişkin doğum yılı ve yaş aralıkları (2024 yılına ait).....	10
Tablo 2.2. Y ve Z Kuşak dönemlerine ilişkin literatürde genel kabul görmüş farklılıklar	18
Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	44
Tablo 4.2. Y ve Z kuşağı sporcularda cinsiyete göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	44
Tablo 4.3. Kuşak dönemlerine göre sporcularda sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	46
Tablo 4.4. Y ve Z kuşağı sporcularda sigara kullanım durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri	47
Tablo 4.5. Y ve Z kuşağı sporcularda alkol kullanım durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	48
Tablo 4.6. Y ve Z kuşağı sporcularda milli sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	49
Tablo 4.7. Y ve Z kuşağı sporcularda spor türüne göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	50
Tablo 4.8. Y ve Z kuşağı sporcularda profesyonel sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri	51
Tablo 4.9. Y ve Z kuşağı sporcularda sporcu sakatlığı geçirme durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri	52
Tablo 4.10. Y ve Z kuşağı sporcularda gelir düzeyine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	53
Tablo 4.11. Y ve Z kuşağı sporcularda eğitim düzeyine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	54
Tablo 4.12. Y ve Z kuşağı sporcularda spor yaşına göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri.....	56
Tablo 4.13. Y ve Z kuşağı sporcuların sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye ait korelasyon tablosu	58
Tablo 4.14. Y ve Z kuşağı sporcuların kişilik özelliğine göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi düzeyi.....	59
Tablo 4.15. Katılımcıların cinsiyet, kuşak, alkol ve sigara kullanma, milli sporcu olma, spor türü, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu ve gelir düzeyine göre kişilik özelliği.....	60

1. GİRİŞ

Kuşak olgusu, toplumların var olduğu ilk dönemlerden günümüze dek farklı şekillerde ortaya çıkmış önemli bir unsurdur. Toplum içinde var olan grupların yaş kümelerine göre farklılaşması, kuşak kavramını tanımlamakta ve kuşaklar vasıtasıyla toplumların değişen yüzlerinin zamanla aktarılması sağlanmaktadır. Kuşak tanımlaması, insanlığın tarih boyunca varlığını devam ettirmesinin ana unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuşaklar, yaklaşık olarak aynı tarih aralığında doğan ve aynı dönemde yaşayan insanların bir araya gelmesi ve ortak bir bilinç halinde hareket etmesi sonucu oluşmaktadır. Tarihsel süreçleri benzer olan insanların, deneyimlerinin de benzer olduğu bilinmektedir. Kuşak bilincinin olduğu dönemler içerisinde dünyaya gelen bireyler, bu dönemlerin ortak bakış açısını yansıtan davranış şekilleri göstermektedirler.

Kuşaklar, o döneme ait bireylerin sahip olduğu zamansal süreçlere; diğer dönemsel grupların ulaşımını zorlaştıran içe kapanışlar göstermekle birlikte varlığını sürdürüp diğer gruplardan ayrılmaktadır. Diğer yandan yaşadıkları tarihsel ve toplumsal koşulların benzer olması kuşak üyelerinin ortak bir hafıza biçimine sahip olmasını sağlamaktadır. Bu şekilde kuşaklar kendi tarih süreçleri ve kendi hafızalarını oluşturmakta, tarihsel gelişim çizgisinin farklı bir dönemi içerisinde kendilerini ortaya çıkarmaktadır. Bir kuşağın oluşumu için kitleleri etkileyen herhangi bir olayın aynı koşullara sahip insanlar tarafından deneyimlenmesi gerekmektedir. Bu olay, tüm toplumu ilgilendirse bile, toplumun tamamı tarafından aynı ölçüde hissedilmeyebilir. Bu koşulları kabullenen gruplar, bunu bir dönüm noktası olarak kabul etmektedir. Toplumsal olaylara verdikleri tepkiler de bu kitleleri etkileyen olayların belirlediği zaman çerçevesinde biçimlenmektedir.

Dönemsel olaylar kuşaklar arasında belirli özelliklerin farklılaşmasına neden olabilir. Y kuşağı, teknolojinin gelişimiyle paralel büyümüş ve dijitalleşme çağına belli ölçüde yetişmiştir. Bu nedenle Y kuşağı sporcularının tutum ve davranışları yine teknolojinin spor dünyasında yaygınlaşması ile paralel değişime uğramış olabilir. Z kuşağı ise dijitalleşme çağının doğal bir uzantısı olarak, teknolojinin en yoğun kullanıcısı olan kuşaktır. Bu nedenle, Z kuşağı sporcularının tutum ve davranışları da teknolojinin etkisi altında şekillenmiş olabilir. Bu araştırma, Y ve Z kuşağı sporcularının dönemsel farklılıklarının belirlenmesine ve bu farklılıkların sporcuların tutum ve kişilik özelliklerine olan etkilerinin incelenmesine odaklanacaktır. Bu

çalışmanın, sosyoloji disiplini içerisinde yer alan spor sosyolojisi, spor psikolojisi ve spor felsefesi alanındaki literatürü genişletmek ve sporcularda dönemsel farklılıkların sportmenliğe etkilerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağını söylemek mümkündür.

1.1. Problem Durumu

İnsan yaşantısının ilk yılları benlik duygusunu geliştirmek ve kimlik oluşumu açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bu süreçlerin en yoğun ve etkili yaşandığı dönem ergenlik ve erken yetişkinlik arasındaki zaman olarak ifade edilmektedir (Arnett, 2000; Dunkel ve Anthis, 2001; Lapsley ve Narvaez, 2004; Bronk, 2011; Spencer vd., 2015).

Y ve Z kuşağı ile ilgili literatür incelendiğinde kuşakların sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özelliklerini belirlemeye yönelik değişkenlerle ilişkisini test eden herhangi bir çalışmaya rastlanılmamaktadır.

Spor doğası gereği rekabet ve kazanma amacı taşısa dahi kurallara uyma, sporun tüm elemanlarına saygı (rakip, hakem, takım arkadaşı vb.), sorumluluk bilinci, kazanma ya da kaybetme durumunda duyguları kontrol edebilme vb. hususların sporcularda olması beklenmektedir. Başka bir ifade ile spor kişinin karakter oluşumunu etkilemektedir. Diğer taraftan sporun içerisinde fair-play anlayışına uygun olmayan davranışların sergilendiği de gözlenmektedir. Fair-play ruhundan uzak spor ortamı ise sporda istenmeyen davranışların (sözlü ve fiziksel şiddet) ortaya çıkmasına zemin oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmada sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özelliklerinin karşılaştırılması ve kuşaklar arası farklılıkların ortaya konularak çözüm önerilerinin getirilmesi amaçlanmaktadır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu çalışmada; “Y ve Z kuşağı sporcularda sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki farklılıklar nelerdir?” sorusu problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.1.2. Alt Problemler

Çalışma nicel bir çalışma olup problem cümleleri aşağıda tanımlanmıştır.

- Y ve Z kuşağı sporcularda sporcu kimliği; cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, sporculuk düzeyi, spor türü, alkol ve sigara kullanma

durumu, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve sporculuk yaşına göre farklılık göstermekte midir?

- Y ve Z kuşağı sporcularda sportmenlik yönelimi; cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, sporculuk düzeyi, spor türü, alkol ve sigara kullanma durumu, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve sporculuk yaşına göre farklılık göstermekte midir?
- Y ve Z kuşağı sporcularda kişilik özellikleri; cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, sporculuk düzeyi, spor türü, alkol ve sigara kullanma durumu, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve sporculuk yaşına göre farklılık göstermekte midir?
- Y ve Z kuşağı sporcuların sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasında ilişki var mıdır?
- Y ve Z kuşağı sporcuların kişilik özelliğine göre sporcu kimliği düzeyi farklılık göstermekte midir?
- Y ve Z kuşağı sporcuların kişilik özelliğine göre sportmenlik yönelimi düzeyi farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada; Y ve Z kuşağı sporcularda sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özelliklerinin bazı sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi ve katılımcıların sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arası ilişkilerin ortaya konması amaçlanmıştır.

Spor kişinin fiziksel, zihinsel yönden gelişimini etkileyen, sosyal çevrelere katılımını sağlayan, bireyde farkındalık yaratan rekabet ve kardeşlik duygusunu içerisinde barındıran bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kimlik olgusu kişinin sosyal rol ve statülerini yansıtmaktadır. Bunlara siyasi, sosyal, dini, ailevi, cinsel ve mesleki gibi konular gösterilebilir (Alperen 2008, s. 64). Diğer yandan kimlik gelişimi; kişinin yeteneğini, kapasitesini ve potansiyelini tam anlamıyla keşfetmesi ve aynı zamanda kullanmasını sağlayan bir gelişim süreci olarak ifade edilmektedir (Mao vd., 2016, s. 2). Buna ilaveten mesleki kimlik kavramı bir meslek grubunda paylaşılan ortak bilgi, beceri, inanç ve tutum olarak adlandırılmaktadır (Matthews vd., 2019, s. 308). Sporunun kimliği, rolüyle özdeşleşme derecesi ile ilgili bir durum olmakla birlikte psikolojik, duygusal ve davranışsal hususları da kapsamaktadır (Lupo vd., 2017, s. 2). Başka bir ifade ile

sporcu kimliği bireyin kendisini rolüyle (sporcu) algıladığı sportif etkinliklere katılımı ile anımlanan, geçerlilik kazanan öz kimliğin bir parçasıdır (Gökduşna, 2018). Tüm bu tanımlar sporun kimlik gelişiminde etkin bir rol aldığını göstermektedir. Dolayısı ile sportif ortamlarda sporcuların fair-play çerçevesi içerisinde davranış sergilemesi beklenmektedir. Bu bağlamda sporcuların oyun içerisinde kural dışı davranışlar sergilemesi durumunu reddeden olgu sportmenlik olarak tanımlanmaktadır.

Sporcuların kişilikleri ve davranışları sürekli tartışılan bir konu olup etik ve ahlak dışı tutumlar sportmenlik dışı davranışlar olarak ifade edilmektedir. Dönemsel farklılıkların bireyleri etkilemesi sonucu farklı kişilik tipleri ve farklı davranış şekillerine sahip insanlar ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada Y ve Z kuşağı sporcular üzerinde; sporcu kimliği, sportmenlik davranışları, kişilik özellikleri durumu incelenecek ve dönemsel farklılıkların etkisinin olup olmadığı ortaya konacaktır.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmaya katılan sporcuların kendi istekleri doğrultusunda araştırma sorularına dürüst ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan ölçek ve anket formlarının araştırmanın amacına hizmet ettiği varsayılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 1980-2010 yılları arasında doğmuş 2021-2023 yılları içerisinde Türkiye'de aktif olarak spor yapan sporcularla sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

Y Kuşağı: Y kuşağı, milenyum kuşağı olarak da adlandırılır (Schäffer, 2012). 1980'lerin başı ile 1990'ların sonu arasında doğan insan grubu olarak tanımlanmaktadır (URL1). 'Y' İngilizce gençlik kelimesinden gelir. Teknoloji dünyasına doğan dijital ilk nesildir. Dijital bilgi konusunda yeteneklidirler; bu nedenle yeni araç ve cihazların kullanımını hızla öğrenmeleri kolay olmaktadır. Deđiřlikleri kolayca kabul ederler, bugün için yaşarlar, uzun dönemli plan yapmaktan hoşlanmazlar; kendi dünyalarında eğlenmeyi tercih ederler (Krishnan vd., 2012).

Z kuşağı: Z kuşağı, içinde doğdukları çok gelişmiş dijital çağ nedeniyle internet kuşağı özelliklerine sahiptir (Tari, 2011). Oxford Learner's Dictionaries, Z kuşağını

1990'ların sonunda ve 2000'lerin başında doğan insan grubu olarak tanımlar (URL2). Z kuşağının kabulleri, bir önceki kuşağın normlarından farklıdır. Z kuşağının kullandığı kelimeler, argolar ve ifadeler ebeveynleri için rahatsız edici olabilmektedir. Z kuşağı teknoloji dünyasının içinde doğduğu ve bu dünyada kendilerini iyi hissettikleri için öncelikle o çevrede yer almaları gerektiğine inanmaktadırlar.

Sporcu Kimliği: Spor rolünün ortaya konulmasında bireysel kimlikle yakından ilgili olan kimlik sporcu kimliği olarak tanımlanmaktadır (Brewer vd., 1993).

Sportmenlik: Spor aktivitesine katılan bir kişinin spor ahlakına uygun davranış sergilemesi olarak tanımlanmaktadır (Keating, 1964, s. 27).

Kişilik: “Bir kimseye özgü belirgin özellik manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü, şahsiyet” olarak belirtilmektedir (URL3, 2022).

2. GENEL BİLGİLER

Spor, tarih boyunca toplumların dokusunda farklı roller oynamıştır. Geçmişte, sporun odak noktası genellikle katılımcıların yer aldığı ve bölgesel bir çerçevede gerçekleşen etkinliklerdi (Koca, 2006; Karagöz, 2011). Ancak günümüzde, sporun dinamikleri büyük ölçüde değişmiş ve artık daha çok izleyici odaklı, evrensel bir yapıya dönüşmüştür. Bu evrim, sporun sadece bir fiziksel etkinlik olmanın ötesine geçerek kültürel bir fenomen haline gelmesine neden olmuştur.

Özellikle modern sporcular, geçmiş yıllardaki meslektaşlarından farklı bir konumda bulunmaktadır. Bir sporcu artık sadece yeteneklerini sergileyen bir atlet değil, aynı zamanda bir sanatçı, bir sinema yıldızı veya ünlü bir şarkıcı gibi geniş bir hayran kitlesine sahip bir figür olarak da görülmektedir. Bu, sporun sadece fiziksel bir performans olmanın ötesinde, aynı zamanda bir eğlence ve kültür unsuru olarak da algılanmasının bir yansımasıdır (Durak, 2011).

Modern sporcuların medyatik varlığı, onları sadece spor sahalarında değil, aynı zamanda sosyal medya platformlarında, reklam kampanyalarında ve hatta film sahnelerinde görmemize olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, sporcuların toplumsal etkileri geniş bir alanı kapsamaktadır ve onları sadece spor arenasında değil, aynı zamanda popüler kültürün içinde önemli figürler haline getirmiştir. Bu evrim, sporun toplumsal ve kültürel dokuda nasıl bir değişime neden olduğunu anlamak adına önemli bir göstergedir.

Bir nesil, biyolojik olarak bireyin doğumu ile çocuk sahibi olduğu zaman aralığını ifade eder. Bu kavram literatürde incelendiğinde, yaş grupları, sosyal çevre, bireyin özellikleri ve politik değişimlerle kuşaklar arasında sıkı bir ilişki bulunduğu ortaya çıkmaktadır (Bako, 2016). Tüm bu bilgiler ışığında çalışmanın bu bölümünde kuşaklar arası ilişkiler bağlamında sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik kavramlarına dair tanımlamalara odaklanılacaktır.

Sporcu kimliği, bireyin kendisini spor faaliyetleri içinde nasıl gördüğünü ifade eder. Kuşaklar arasındaki farklılıklar, sporcu kimliğinin şekillenmesinde etkili olabilir. Örneğin, geçmiş kuşaklarda spor genellikle bireysel başarılar üzerine odaklanırken, günümüzde takım sporları ve sosyal etkileşim daha ön planda olabilir.

Sportmenlik yönelimi, bireyin spor etkinliklerine katılırken gösterdiği ahlaki davranışları ifade eder. Bu, kuşaklar arasında değişen değerler ve normlar nedeniyle de farklılık gösterebilir. Örneğin, bir kuşaktan diğerine, rekabetin ve fair-play'in nasıl algılandığı konusunda farklılıklar gözlemlenebilir.

Kişilik kavramı da kuşaklar arasında çeşitli dinamiklere tabiidir. Değişen sosyal normlar, bireylerin kişisel özelliklerine farklı vurgular yapabilir. Bu bağlamda, sporla ilişkilendirilen kişilik özellikleri, kuşaklar arası spor kültürünü etkileyebilir.

Sonuç olarak, kuşaklar arası ilişkilerin sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik kavramları üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu ilişkilerin anlaşılması, sporun toplumsal ve kültürel bağlamdaki evrimini anlamak adına kritik bir adım olarak değerlendirilebilir.

2.1. Kuşak Kavramı

3000 yıl öncesine kadar dayanan tarihimizin şüana kadar ki sürecinde aynı yıllarda doğmuş ve aynı devrin koşullarını yaşamış ve bu sebepten ötürü benzer yükümlülüklerle sahip kişiler topluluğu kuşak olarak adlandırılmaktadır. Süreç içerisinde her nesil bir diğerine nazaran gelişim göstermiş ancak bu süreçte her kuşak bir öncesini modern olmamak, yükümlülük almamak ve değer bilmemek şeklinde çeşitli suçlamalarda bulunmuştur (Çelen, 2019). Her kuşak kendi döneminin zorluklarına göğüs germiş, kültürel evrimi etkilemiş ve toplumsal normları şekillendirmiştir. Ancak, her ne kadar gelişim göstermiş olsalar da, bu gelişim süreci genellikle bir önceki kuşağa yönelik eleştirilerle eşlik etmiştir. Örneğin, genç kuşaklar sıkça öncekileri "eski kafalı" olmakla, çağın gereksinimlerine ayak uyduramamakla suçlamışlardır.

Eleştirilerin temelinde, kuşaklar arasındaki farklı tecrübeler, değer anlayışları ve teknolojik gelişmelerin getirdiği değişiklikler yatmaktadır. Her bir kuşak, kendi döneminin karmaşıklıklarıyla baş etmeye çalışırken, öncekilerin deneyimlerini sıklıkla hafife almış veya anlamamıştır. Bu durum, tarihsel süreç içinde kuşaklar arasında bir tür kuşak çatışmasının varlığını göstermektedir.

Kuşak terimi, akademik topluluk için nispeten yeni bir kavram olarak kabul edilmektedir (Pilcher, 1994). Bu terim, sosyal ve beşeri alanlarda yaygın bir şekilde kullanılmakta olup, birçok araştırmacı tarafından incelenmiş olsa da, dünya çapındaki bilim insanları henüz kapsamlı bir tanım geliştirmemişlerdir. Sosyal bilimler

alanındaki kuşak kavramıyla ilgili çalışmalar genellikle bir topluluk içinde var olan çeşitli sosyal grupları ve bu gruplar arasındaki farklılıkları anlamaya ya da bir neslin uzunluğunu ölçmeye yönelik olarak yürütülmüştür (Tomonicska, 2016, s. 67). Kuşak terimi, genellikle belirli bir yaş grubuna ait bireyleri tanımlamak ve onların deneyimlerini anlamak için kullanılmaktadır. Ancak, bu terimin tanımı üzerine yapılan çalışmalar, genellikle kuşakların sadece yaşla değil, aynı zamanda belirli tarihsel, kültürel ve sosyal olaylarla da şekillendiğini vurgular. Dolayısıyla, kuşak kavramının net bir tanımının oluşturulması, hem akademik hem de genel anlamda, araştırmacılar ve uzmanlar arasında devam eden bir tartışma konusu olmuştur.

Kuşak kavramı çocuklukla, farklı yaş gruplarında ilerleyen, gençlerin, yaşlıların yerini aldığı, hepsi aynı anda yaşlanan insanları tanımlamak için kullanılmaktadır (Kuran, 2021). Bu nedenle Sosyolojide aynı yaşta ya da aynı sistem etkinliğine nispeten aynı bir döneme katılan insanları içeren bir grup anlamına gelen “kohort” terimiyle karıştırılmaktadır (Zamfir ve Vlăsceanu, 1998, s. 113).

“Yaklaşık yirmi beş otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon” kuşak olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer sözlük tanımında ise, ”yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kederleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu” şeklinde açıklanmıştır (URL4, 2022). Benzer özelliklerin yanı sıra yakın yıllarda doğmuş olan insanların birbirinden farklı özellikler taşımaları kuşak kavramının uzmanlar tarafından yakından incelenmesine sebep olmuştur.

Kuşak terimi, bilgi sosyolojisinin kurucusu olarak bilinen Alman sosyolog Karl Mannheim'ın çalışması, sosyologlar tarafından kuşaklar sosyolojisinin gelişimine katkıda bulunan ana sütun olarak kabul edilmektedir.

Karl Mennheim (1952), kuşak kavramını açıklarken beş aydınlatıcı değerini kullanılabileceğini vurgulamıştır:

- Biyolojik ve sosyal yapı arasındaki ilişkinin etkisiyle kültürel süreçle yeni bireylerin dahil olması.
- Eski katılımcıların zamanın doğası gereği yok olması.
- Tarihsel sürecin belirli bir bölümüne, herhangi bir kuşağın biyografisi ve tarih ilişkisi ile yaşanan kişi ve sosyal değişimlerin etkisiyle katılabilmesi.

- Kültürel mirasın aktarımın sağlanması için, sosyal değişim mekanizmaları ile meydana gelen nedenlerin gerekmesi.
- Kuşaktan kuşağa geçişin dil ve bilgidaki sosyo psikolojik bağlantılarla sürekli devamlı ilerleme katetmesi (Pilcher 1994, s. 482).

Çok farklı şartlarda yetişen kuşak üyeleri pek çok farklı noktada farklı kişilik özellikleri sergilemektedirler. Bunlara örnek olarak; kişilerin tutumlarından aile hayatlarına, eğitim sürecinden çalışma durumuna, tüketim davranışlarından teknoloji kullanım düzeylerine kadar çok farklı özellikler yer alabilir (Çelen, 2019). Başka bir ifadeyle farklı kuşak gruplarında yer alan kişiler, belirli bir zaman diliminde olduklarından içinde buldukları dönemin koşullarına bağlı olarak tutum ve değerleri aynı düzeyde şekillenmektedir (Rogler, 2002, s. 2014).

2.1.1. Kuşakların Sınıflandırılması

Kuşakları sınıflandırabilmek ve doğru bir şekilde tanımlayabilmek için, her kuşak dönemine ait tarihsel sınırlamaların bilinmesi gereklidir. Mainheim (1952), literatüre bu konuda önemli ışıklar tutabilecek tanımlamaları sağlamış ve bu sınırlamaların kuşakları dönemselsel olarak ayırıştırmak için ne kadar kritik olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda bu dönemselsel sınırlamalar kuşakların belirli dönemlere ve sosyal bağlamlara yerleştirilmesinde rehberlik eder.

Kuşakların sınırlandırılmasında, yaş gruplarının yanı sıra belirli dönemlere etki eden olayların keskinliği de kritik bir rol oynar. Lyons'a (2003) göre, bu keskin olaylar, bireyler üzerinde belirgin karakteristik etkiler bırakabilir. Örneğin; savaşlar, ekonomik krizler veya teknolojik devrimler gibi belirli dönemlere damga vuran olaylar, bir kuşağın değerleri, davranışları ve tutumları üzerinde belirleyici bir etken olabilir. Bu noktada, kuşakları tanımlamak için tarihsel sınırlamaların hem geniş bir perspektife hem de belirli olayların derinlemesine analizine ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak, bu analizlerin, kuşakların nasıl şekillendiğini ve birbirinden farklılaştığını anlamak için değerli bir bakış açısı sunacağı açıktır. Kuşakların tarihsel bağlam içinde ele alınması, toplumun evrimini anlamak ve geleceğe dair öngörülerde bulunmak için önemli bir adımdır. Araştırmada kullanılan kuşak dönemleri aşağıdaki tabloda yer aldığı şekilde kabul edilip Twenge ve arkadaşları (2010), McCrindle ve Wolfinger (2010) referans alınmıştır.

Tablo 2.1. Kuşak dönemlerine ilişkin doğum yılı ve yaş aralıkları (2024 yılına ait)

Kuşak Adı	Sessiz Kuşak	Bebek Patlaması Kuşağı	X Kuşağı	Y Kuşağı	Z Kuşağı	Alfa Kuşağı
Doğum Aralığı	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-1999	2000-2010	2011 ve Sonrası
Yaş Aralığı (2024)	99-79	78-60	59-45	44-25	24-14	13 ve Altı

Tablo 2.1.'de kuşak dönemlerine ait doğum yılı ve yaş aralıklarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Kuşaklar; Sessiz Kuşak, Bebek Patlaması Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı, Z Kuşağı ve Alfa Kuşağı olmak üzere 6 grupta incelenmektedir. İlgili kuşakların doğum aralıkları incelendiğinde Sessiz Kuşağın 1925-1945, Bebek Patlaması Kuşağı 1946-1964, X Kuşağı 1965-1979, Y Kuşağı 1980-1999, Z Kuşağı 2000-2010 ve Alfa kuşağının 2011 ve sonrası yıllarda doğan gruplar arasında olduğu saptanmaktadır. Buna ilaveten 2024 yılı baz alındığında; Sessiz Kuşağın 99-79, Bebek Patlaması Kuşağının 78-60, X Kuşağının 59-45, Y Kuşağının 44-25, Z Kuşağının 24-14 ve son olarak Alfa Kuşağın ise 13 yaş ve altında olduğu görülmektedir.

2.1.1.1. Sessiz Kuşak

Sessiz Kuşak terimi, 1925 ve 1945 yılları arasında doğan ve Büyük Buhran ile İkinci Dünya Savaşı'nı yaşayarak bu zorlu dönemlerden sağ kurtulan günümüzün yaşlı vatandaşlarından oluşan bir kuşağı ifade etmektedir. Bu kuşak, dünya savaşları arasında arabuluculuk yapan bir nesil olarak nitelendirilmekte olup, ekonomik zorluklarla yüzleşmiştir. Özellikle II. Dünya Savaşı, Kore Savaşı, Soğuk Savaş, Nükleer Dönem gibi olaylar, bu kuşağın hayatını derinden etkilemiştir (Öztunalı, 2019).

Sessiz Kuşak'ın yaşadığı dönem, tarihsel olarak büyük siyasi ve askeri olaylara tanıklık etmiştir. Bu olaylar, sadece bir neslin değil, aynı zamanda tüm dünyanın kaderini belirlemiştir. Bu olaylar sessiz kuşak grubundaki bireyleri pragmatik, sabırlı ve muhafazakar bir yapıya dönüştürmüştür (Olsen vd., 2007).

Bu kuşağın deneyimlediği zorluklar, onları hayatta pragmatik bir bakış açısına sahip olmaya yöneltmiş ve gelecek nesiller için bir örnek olmuştur. Sessiz Kuşak, sadece kendi hayatlarını şekillendirmekle kalmamış, aynı zamanda toplumlarına ve dünyaya da önemli katkılarda bulunmuştur. Onların yaşam öyküleri, tarih boyunca

yaşanan zorlu dönemlerin bir yansımasıdır ve bu nedenle bu kuşağın deneyimlerini anlamak, tarihsel bir perspektif kazanmak için kritik bir öneme sahiptir.

Bu kuşak grubunda yer alan bireyler çalışkan, uyumlu ve saygılı bireyler olarak nitelendirilmektedir. Bu bireyler değişimi sevmediklerinden alışkanlıklarından vazgeçememektedir. Aynı zamanda günümüz teknolojisine de ayak uyduramamaktadır.

2.1.1.2. Bebek Patlaması Kuşağı

Bebek Patlaması Kuşağı, diğer adlarıyla Nüfus Patlaması Kuşağı, Woodstock Kuşağı, Sandviç Kuşağı ve Vietnam Kuşağı olarak da bilinen unutulmuş bir kuşaktır (Murphy, 2007). Bu kuşak, 2. Dünya Savaşı sonrasındaki stres ve refah dönemini yaşamış, aynı zamanda Vietnam Savaşı gibi radikal toplumsal olaylardan etkilenmiş bir grup bireyden oluşmaktadır. Alanyazına göre, bu neslin doğum yılı 1946 ile 1964 tarihleri arasında değişmektedir. Bebek Patlaması Kuşağı, genellikle savaş sonrası dönemin etkisi altında büyümüş ve toplumsal değişimlere tanıklık etmiş bireyleri kapsamaktadır. Bu kuşak, Woodstock Müzik Festivali, Hippie Hareketi ve diğer toplumsal olaylar gibi sembolik olaylarla özdeşleşmiştir. Vietnam Savaşı'nın yarattığı sosyal ve politik atmosfer, bu kuşağın dünya görüşünü etkileyen önemli faktörlerden biri olmuştur. Tarih boyunca yaşadığı dönemin belirleyici olaylarına tanıklık etmiş ve toplumsal değişimin bir parçası olmuştur. Bu kuşağın deneyimleri, tarih ve kültür açısından zengin bir perspektif sunmaktadır ve bu nedenle onların yaşam hikayelerini anlamak, toplumsal evrimin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Bebek Patlaması Kuşağına sahip insanların idealist ve iyimser olduğu vurgulanmaktadır. Gelenek ve kültürlerine bağlı olmalarının yanında sadakat düzeyi yüksek, gerektiğinde teknolojiyi kullanan kanaatkar ve duygusal oldukları belirtilmektedir. İlaveten bu kuşak X kuşağının mimarı olmasının yanında; üretken bir yapıya sahip olmakla birlikte çalışmak ve yaşamak düşüncesini benimsemiştir (Benlisoy, 2008). Buldukları fırsatları değerlendirip ilerleme katetmenin peşine düştükleri belirtilmektedir (Chen ve Choi, 2008). Bebek Patlaması Kuşağındaki bireyler yaşlanan ebeveynlere bakma baskını hisseden ilk kuşak olarak nitelendirilmektedir. Kendini tatmin etmeyi tercih eden bu kuşak için motivasyon kaynakları para ve kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır (Schaming, 2010).

2.1.1.3. X Kuşığı

X Kuşığı, aynı zamanda Gölge Kuşığı ve 2000 Kuşığı olarak anılmaktadır. Doğum yılları 1964 ile 1980 arasında değişmektedir. Bu dönemdeki bireyler, 1980'lerin başındaki ekonomik durgunluk ve küçülme, hızlı değişim, büyük çeşitlilik ve gelenek eksikliği gibi faktörlere maruz kalmış, ekonomik refah dönemleri ile stresli anlar arasında denge kurmaya çalışmışlardır (Durmaz ve Okumuş, 2021).

X Kuşığı, diğer kuşaklardan farklı olarak, bilgi ve teknolojiye büyük bir önem atfeder. Teknolojik okuryazarlık düzeyleri oldukça yüksek olmakla beraber, dijital çağın getirdiği değişimlere hızla adapte olabilmişlerdir. Williams ve arkadaşlarının (2010) belirttiği üzere, diğer kuşaklara kıyasla X Kuşığı, görselliği daha fazla önemser ve teknolojiyle entegre bir yaşam tarzını benimser. Bu kuşak, yaşadıkları dönemin karmaşıklığına rağmen, çeşitli becerilere sahip bireyleri içerir. X Kuşığı, güçlü bir adaptasyon yeteneği sergileyerek, teknolojik gelişmelerin ve kültürel değişimlerin getirdiği dinamik bir ortama başarıyla uyum sağlamıştır. Bu özellikleriyle, X Kuşığı, modern toplumun şekillenmesinde ve teknolojik ilerlemenin hız kazanmasında önemli bir rol oynamıştır.

Bu grup gerçekçi; kendine güvenen, girişimci, bağımsız, bilgili, eğlenceyi seven ve okuryazar olup iş ve boş zaman arasında bir denge kurmaya çalışır (Rood, 2011; Chen ve Choi, 2008). Diğer yandan X kuşığı anne ve babalarının mücadele ederek çalıştıklarını ve karşılığını alamadıklarını gözlemlediklerinden ötürü, zamanı değerlendiren bir kuşak olarak nitelendirilmektedir. Bundan yola çıkarak bu kuşak grubundaki bireyler yaşamak için çalışmanın gerekli olduğu düşüncesini benimseyerek o doğrultuda ilerlemektedir (Aka, 2018, s. 121).

2.1.1.4. Y Kuşığı

Y Kuşığı, aynı zamanda Milenyum Kuşığı olarak adlandırılır (Schäffer, 2012). Bu kuşak, 1980'lerin başı ile 1990'ların sonu arasında doğan bir insan grubunu ifade eder (URL1, 2022). 'Y' terimi, İngilizce "gençlik" kelimesinden gelir. Y Kuşığı, dijital çağın yükselişiyle büyümüş ve teknolojiyle iç içe bir yaşam tarzını benimsemiştir. İnternetin yaygınlaşması, sosyal medyanın yükselişi ve dijital iletişim araçlarının hızla evrimi, bu kuşağın günlük yaşamını önemli ölçüde etkilemiştir. Bu dönemdeki bireyler, çeşitlilik, küreselleşme ve sürdürülebilirlik gibi konulara duyarlılık göstererek, toplumsal sorumluluk ve çeşitliliğe önem veren bir tutum

benimsemişlerdir. Y Kuşağı, iş dünyasında esneklik ve denge arayan, geleneksel hiyerarşik yapıları sorgulayan ve teknolojinin sunduğu imkanları en iyi şekilde değerlendiren bir profilde bulunmaktadır. Bu kuşak, kariyer tercihleri, iletişim tarzları ve değerleri açısından önceki kuşaklardan belirgin şekilde farklılık gösterir. Bu bağlamda, Y Kuşağı, modern dünyanın hızla değişen dinamiklerine uyum sağlama konusunda esnek ve yenilikçi bir yaklaşıma sahiptir. Bu özellikleri, Y Kuşağı'nın toplum ve iş dünyasında etkili bir rol oynamasına olanak tanımaktadır.

X kuşak grubundan çok daha fazla nüfusa sahip olan Y kuşağının özellikleri incelendiğinde; Bebek Patlaması Kuşağı üyeleri ile oldukça benzerlik gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu kuşak grubu geleneksel bir toplumdaki yeni bir topluma geçiş durumunu temsil etmektedir. İlâveten doğdukları andan itibaren teknoloji ile iç içe olan Y kuşağı için teknoloji önemli bir husustur (Baykal, 2019). Dijital bilgi konusunda yeteneklidirler; bu nedenle yeni araç ve cihazların kullanımını hızla öğrenmeleri kolay olmaktadır. Değişiklikleri kolayca kabul ederler, bugün için yaşarlar, uzun dönemli plan yapmaktan hoşlanmazlar; kendi dünyalarında eğlenmeyi tercih ederler (Krishnan vd., 2012).

2.1.1.5. Z Kuşağı

Z Kuşağı, çok gelişmiş dijital çağın doğal sahipleri olarak adlandırılır (Tari, 2011). Oxford Learner's Dictionaries'e göre, Z kuşağı, 1990'ların sonunda ve 2000'lerin başında doğan bir insan grubunu ifade eder (Oxford, 2022). Z kuşağının özellikleri, içinde büyüdükleri dijital çağın etkisi altında şekillenmiştir. Bu kuşak, teknolojinin gelişimine tanıklık ederek büyümüş ve dijital dünyanın içinde kendilerini bulmuşlardır. Z kuşağının kabulleri, bir önceki kuşağın normlarından farklıdır. Bu kuşak, kullanılan kelimeler, argo ve ifadeler açısından ebeveynleri için zaman zaman rahatsız edici olabilen bir dil kullanabilir.

Z Kuşağı, teknoloji dünyasının içinde doğduğu ve bu dünyada kendilerini iyi hissettikleri için öncelikle o çevrede yer almaları gerektiğine inanmaktadır. Sosyal medya, çevrimiçi etkileşim ve anlık iletişim araçları, Z Kuşağı için hayatlarının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu kuşak, bilgiye hızlı erişim, yaratıcılık ve paylaşım konularında güçlü bir yetenek ve özgüven sergilemektedir. Z Kuşağı'nın benimsediği değerler ve iletişim tarzları, toplumsal dinamikleri ve iş dünyasını şekillendirmekte ve gelecekteki trendleri belirlemekte önemli bir rol oynamaktadır.

Z kuşağı kuşağı, bilgiye en hızlı ulaşabilen, iletişim araçlarını en etkin kullanan ve sosyal medya platformlarını aktif bir şekilde kullanarak düşüncelerini paylaşan bir kuşak olarak öne çıkmaktadır (Bulgan ve Göktaş, 2016). Z kuşağının teknolojiyle olan yoğun etkileşimi, diğer kuşaklardan daha hızlı adapte olmalarını sağlamıştır. Bu kuşak, birden fazla işi aynı anda yürütebilme konusunda yüksek düzeyde kabiliyete sahiptir ve yaratıcılıklarını ön plana çıkararak aktiviteleri tercih eder. Çelen (2019) tarafından belirtildiği gibi, Z kuşağının karakteristik özellikleri arasında kararsızlık, tatminsizlik ve tüketici eğilimleri öne çıkmaktadır. Z kuşağı, dijital çağın doğal bir ürünü olarak, yeniliklere açık, hızlı düşünebilen ve çeşitli becerilere sahip bir nesil olarak tanımlanmaktadır. Bu kuşak, geleceğin liderleri ve iş dünyasının şekillendiricileri olarak öne çıkabilir.

2.1.1.6. Alfa Kuşağı

Alfa Kuşağı: Geleceğin Yüksek Eğitimli Nesli Alfa Kuşağı, Z kuşağından sonraki nesil olarak tanımlanmakta olup, 2010 yılı sonrasında doğan bireyleri içermektedir. Alfa Kuşağı, özellikle diğer kuşaklara kıyasla daha erken bir yaşta okul hayatına (anaokulu, kreş vb. eğitimler) başlamıştır. Bu özellik, onları gelecekte yüksek eğitimli bir nesil olarak tanımlamak için kullanılmıştır (McCrindle ve Wolfinger, 2011; McCrindle, 2014). McCrindle ve Wolfinger (2011) tarafından yapılan çalışmalar, Alfa Kuşağı'nın erken eğitim süreçlerine katılımının, bireylerin öğrenmeye olan erken maruziyeti ve gelişimlerini teşvik ettiğini göstermektedir. Bu durum, Alfa Kuşağı'nın gelecekte daha yüksek eğitim düzeyine sahip olma olasılığını artırabilir. Bu kuşağın dijital çağın tam ortasında doğmuş olması, teknolojiye doğal bir şekilde adapte olmalarına ve dijital becerilere erken yaşta sahip olmalarına neden olmuştur. Bu özellikleri, Alfa Kuşağı'nı iş dünyasında, eğitimde ve toplumsal ilişkilerde farklı bir perspektiften etkileşime sokabilir.

Yirmi birinci yüzyılın ilk gerçek neslidir. Tüketim ve teknoloji odaklı dünyaya adım atan bir nesil olarak hayatları şuan itibariyle eğitim dünyasının ötesine geçemeyen nesildir. Bu neslin ebeveynlerini Y kuşağı bireyler oluşturmaktadır. Bu yüzden ebeveynlerinin maruz kaldığı pazarlama, teknoloji gibi alanlar gelecekte bu kuşak grubundaki insanların uzmanlaşma alanları olabilir. Bu kuşağın ait olduğu dönemde teknolojiye erişimin kolay olması ve aşırı tüketim odaklı bir toplum haline gelmesi durumu; bu nesle ait bireylerin ileride karşılaşılabileceği zorluklarla başa çıkabilmesini etkileyebilir ve kolaycı kişilik tipinin gelişmesine neden olabilir.

Kuşaklar içerisinde farklılıkların teknolojik olanaklar nedeniyle en fazla bu kuşakta görüleceği ileri sürülmektedir.

2.1.2. Kuşaklar Arası Farklılıklar

Kuşaklar arasındaki farklılıklar; beklentiler, tutumlar, değerler, normlar, teknoloji, sadakat, iş, yeniliklere açık olma gibi konularda karşımıza çıkmaktadır (Hu vd., 2004, s. 335).

Watt (2009) kuşaklarla ilgili yürüttüğü çalışmada farklılıklara ilişkin şunlara değinmiştir (akt., Keleş, 2011).

- Bütün kuşaklar, kendi kuşaklarının uyumlu olduğunu savunmaktadır. Fakat X ve Y kuşağı bebek patlaması kuşağını uyumsuz, değişime kapalı ve adaptasyonlarını düşük bulmaktadır.
- Tüm kuşaklar Y kuşağı bireylerin diğer kuşaklara göre daha zor yönetilebilir olduğunu düşünmektedir.
- Bebek Patlaması ve X kuşağı, Y kuşağının diğer kuşaklara göre daha yakın denetim gerektirdiklerini, prosedürleri daha az izlediklerini ve daha az sonuç odaklı olduklarına inanmaktadır.
- Her kuşak birbirlerini ahlak açısından farklı algılıyor olsa da, bütün kuşaklar kendilerini daha uyumlu olarak nitelendirmektedirler. Kimi zaman bebek patlamasının ve X kuşağının Y kuşağını yüksek düzeyde gayret göstermeye daha az niyetli olarak görmektedir.
- X ve Y kuşağının Boomer iş arkadaşlarına göre iş-yaşam dengesini daha fazla aradıkları ve işyerinde işyerinde resmi olmamayı daha çok tercih ettikleri gözlenmektedir.
- Tüm kuşaklar kendilerini kurumlarında güvenilir görmektedirler. Fakat Boomerlar'ın daha genç kuşakları kendileri kadar güvenilir bulmadıkları gözlenmektedir.

Dünya genelinde yaşanan değişimler, kuşaklar arasındaki beklenti ve tercih farklılıklarını belirgin bir şekilde ortaya çıkarmıştır.

Y kuşağı, diğer kuşaklara göre, hayatlarına dair farklı düşüncelere ve hedeflere sahiptir. Bu kuşak, eğlence, seyahat, anı yaşama ve sürekli öğrenme gibi konulara büyük bir önem atfeder (Tufur, 2011). Bu değerler, onların yaşam tarzlarını şekillendiren temel unsurlardan biridir.

Y kuşağını diğer kuşaklardan belirgin bir şekilde ayıran özelliklerinden biri, çalışma hayatlarında gösterdikleri seçicilik ve özenli yaklaşımıdır (Çelen, 2019). Bu kuşak, kariyer seçimlerinde ve iş yerlerindeki deneyimlerinde, kurum kültürüne ve değerlerine uyum sağlama konusunda özel bir dikkat gösterir. İş hayatlarına adım attıklarında, kendi kişisel değerleri ile şirketin misyonu ve kültürü arasında bir uyum sağlama eğilimindedirler. Y kuşağı bireyleri için iş seçimi, sadece maddi kazanç odaklı değil, aynı zamanda iş yerinin değerleri, etik standartları ve sosyal sorumluluk politikaları gibi faktörleri de içerir. Bu nedenle, potansiyel iş verenleriyle ilgili bilgi edinmek ve bu değerleri öğrenmek, kariyer kararlarında önemli bir rol oynar. Y kuşağı, iş hayatlarını sadece bir meslek olarak değil, aynı zamanda kişisel gelişimleri, değerleri ve hedefleriyle örtüştürme arayışındadır. Bu kuşağın iş dünyasına getirdiği bir diğer önemli özellik ise esneklik ve denge arayışıdır. Geleneksel çalışma modellerine karşı esnek çalışma saatleri, uzaktan çalışma imkanları ve iş-yaşam dengesine odaklanma gibi taleplerle öne çıkarlar. Y kuşağı, işleriyle özel yaşamları arasında bir denge kurmaya özen gösterir ve bu dengeyi sürdürebilmek adına iş verenlerden esnek çalışma koşulları bekler. Ayrıca, Y kuşağı dijital çağın doğal bir ürünü olarak teknolojiye hakimdir ve bu yeteneklerini iş hayatlarında kullanma eğilimindedirler. İnovasyon ve teknoloji odaklı çalışma ortamlarını tercih ederler ve sürekli olarak kendilerini geliştirme çabasındadırlar (Topakbaş, 2021).

Diğer taraftan, Z kuşağı, teknolojiyle iç içe geçmiş bir dünyada büyümüş olmanın etkisiyle diğer kuşaklardan belirgin bir şekilde ayrılır. Ayhün'un belirttiği gibi (2013: 102); Z kuşağı, teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilen, yaşamın farklı yönlerinin tadını çıkaran ve işlerini özenle ve zamanında yerine getiren bireylerden oluşur. Bu kuşak, diğer kuşaklara kıyasla daha teknolojik bir zihniyete sahiptir ve dijital beceriler konusunda üst düzey yeteneklere sahiptir.

Z kuşağı, küreselleşmenin getirdiği dinamiklere ayak uydurabilme konusunda da dikkat çeker. Sosyal medya ve diğer dijital platformlar aracılığıyla dünya genelindeki olaylara anında erişim sağlamaları, onları daha bilgili ve bilinçli bir nesil haline getirmiştir. Bu da Z kuşağını, küresel sorunlarla ilgilenen, çeşitlilik ve kültürel farklılıklara açık bir profil olarak ortaya çıkarmaktadır. Karadoğan'ın vurguladığı gibi (2019), Z kuşağı okuma yazma ve sosyal beceriler konusunda da diğer kuşaklardan öne çıkmaktadır. Dijital iletişim araçlarını etkin bir şekilde kullanabilmeleri, kendilerini ifade etme becerilerini güçlendirmiştir. Aynı zamanda, hızlı bilgi akışı

içinde kritik düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmişlerdir. Z kuşağı, çalışma hayatına da benzersiz bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. İşlerini sadece bir zorunluluk olarak görmeyen bu kuşak, işlerini bir yaşam tarzı olarak benimser ve kişisel gelişimleri için fırsatlar ararlar. Esnek çalışma modellerine, girişimciliğe ve yenilikçi iş fırsatlarına duydukları ilgi, onları iş dünyasında dinamik ve etkileyici bir güç haline getirir.

Z kuşağı, iş hayatına benzersiz bir bakış açısıyla yaklaşarak işlerini sadece bir zorunluluk olarak görmeyip aynı zamanda bir yaşam tarzı olarak benimser. Maddi kazanç elde etmek sadece bir hedef değil, aynı zamanda kişisel gelişim için fırsatların peşinden koşarak kariyerlerini şekillendirirler. Bu kuşak, esnek çalışma modellerine, girişimciliğe ve yenilikçi iş fırsatlarına büyük bir ilgi duyar. Bu tutum, Z kuşağını iş dünyasında dinamik ve etkileyici bir güç haline getirir.

Z kuşağının benimsediği bu yaklaşım, geleneksel iş normlarını sorgulamalarına ve değiştirmelerine olanak tanır. Esnek çalışma saatleri, yaratıcı projelere katılım ve iş-yaşam dengesine verilen önem gibi unsurlar, Z kuşağının iş dünyasına getirdiği enerji ve yaratıcılıkla öne çıkmasını sağlar. Bu kuşak, sadece kendi kariyerlerini değil, aynı zamanda iş kültürünü ve normlarını da şekillendirmekte etkin bir rol oynar.

Bu farklılıklar, iş dünyasında ve toplumsal ilişkilerde daha geniş bir perspektife ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Kuşaklar arasındaki bu çeşitlilik, liderlik anlayışlarını, iş stratejilerini ve toplumsal normları şekillendirmekte, bu kuşaklar arasında etkileşim ve anlayışı artırmak adına önemli bir konu haline gelmektedir.

Bu çalışmada Y ve Z kuşağı sporcular incelendiğinden bu kuşaklar arasındaki temel farklılıklara Tablo 2.2'deki şekliyle değinilebilir.

Tablo 2.2. Y ve Z Kuşak dönemlerine ilişkin literatürde genel kabul görmüş farklılıklar

	Y kuşağı	Z kuşağı
Takım Çalışması	Başarı için takım birlikteliğine inanırlar	Sadece sanal dünyada (zorunlu kalırlarsa)
Bilgi Paylaşımı	Kişisel çıkar veya zoraki durumlarda	Sanal dünyada paylaşımına açıklar
Bakış Açıları	Egoist ve kısa vadeli bakış açısı	Duygusalılık yok ve şu an için neyle mutluysa onu yapmaya odaklı
İlişkiler	Sanal dünyada ve daha gerçekçi	Sanal ve yüzeysel
Amaç	Liderlik için mücadeleci	Anı yaşamaya odaklı
Kendini gerçekleştirme	Hızlıca yapmaya odaklı	Gerekli bir durum olup olmadığını sorgular
Bilgiye Erişimde Teknoloji Kullanımı	Günlük hayatlarının bir parçası halinde	Sezgisel olarak
Değerler	Esnek, hareketli, başarı odaklı, yaratıcı, bilgi özgürlüğü önceliklerine sahip	Anı yaşayan, her şeye hızlı tepki veren, cesur, hızlı bilgi erişimine sahip
Diğer Muhtemel Özellikler	Bağımsızlık arzusu, geleceğe saygısızlık, yeni bilgi arayışı, ters sosyalleşme, kibirli, hafif becerilere değer verme inancı	Farklı bakış açısı, düşünme eksikliği, mutluluk, zevk, dikkat eksikliği, sonuç odaklı düşünme eksikliği, bir şeyleri anlamlandırma arzusu, iş ve eğlence ayarının yapılmaması
Teşvik/motivasyon	Bireysel hareket özgürlüğü, karar verme fırsatı, rekabet, kendini gerçekleştirme	Anında ücretlendirme, özgürlük, taahhütte bulunmama
Performans değerlendirme	Gelecek odaklı, doğrudan geri bildirim, tartışma, yetenek yönetimi	Kendi sınırları tanınmaz, kendine güvenir, değerler ve benlik imajı bozulur
Eğitim, öğrenme, gelişim	Hızlı, bireysel, bilgisayar tabanlı	Serbest öğrenme
Fikir ayrılığına bakış Açısı	Fikir ayrılığı karşısında dirençli	Çatışmaları kışkırtır, ancak ya takip etmez ya da agresif tepki verir

Tablo 2.2’de Y ve Z Kuşak dönemlerine ilişkin literatürde genel kabul görmüş farklılıklar yer almaktadır. Bu farklılıklar; takım çalışması, bilgi paylaşımı, bakış açıları, ilişkiler, amaç, kendini gerçekleştirme, bilgiye erişimde teknoloji kullanımı, değerler, diğer muhtemel özellikler, teşvik/motivasyon, performans değerlendirme, eğitim, öğrenme, gelişim ve fikir ayrılığına bakış açısı kapsamında açıklanmıştır (Tóth-Bordásné ve Bencsik, 2011; Bencsik ve Machova, 2016).

2.2. Kişilik Kavramı

Kişinin eylemleri, yaklaşımları, yeteneği, fiziki görünümü, konuşma şekli ve aynı zamanda dış faktörlere ilişkin uyumu şeklinde ifade edilmektedir (Yıldız ve Dilmaç, 2012). Yine kişilik “Bir kimseye özgü belirgin özellik manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü, şahsiyet” olarak belirtilmektedir (URL3, 2022).

Başka bir tanımda ise kişilik, bireyin doğuştan gelen birtakım özelliklerinin yanında, çevre ile iletişim sonucu edindiği tüm özellikler olarak ifade edilmektedir. Geçmişten günümüze kişilik ve kişilikle ilgili olan konular araştırılan konular arasında yer almaktadır. Kişilik özelliklerinin bireylerin duygu durumlarını toplum ile ilişkilerini aynı zamanda ikili ilişkilerini etkilediği ifade edilmektedir. Buna ilaveten kişilik sporda öngörücü bir fayda sağlamaktadır. Bu durum sportif ortamlarda antrenörlerin sporcularda meydana gelebilecek sorunlarda performans gelişiminde ve sporcu antrenör ilişkilerinde uygulamalı müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlayabilir (Altıntaş vd., 2020).

2.2.1. Kişilik İle İlgili Kuramlar

19. yüzyılın sonlarına doğru, insanlığın kendi eylemlerini organize etme, açıklama ve tahmin etme yeteneğinde ilerleme kat edildiği bilinmektedir. Psikoloji insan davranışının bilimsel bir çalışması olarak ortaya çıkmıştır. Sigmund Freud, Alfred Adler ve Carl Jung gibi erken dönem kişilik teorisyenleri, insan davranış modellerinin oluşturmada çoğunlukla klinik gözlemlerle hareket ettikleri bilinmektedir. Bulgularının önceki bilim insanlarından daha sistematik ve güvenilir olmasına rağmen, kendi bakış açılarına da güvenmeye devam ederek insanlık doğası ile alakalı farklı kavramlara ulaşmaya çalışmışlardır. Bu kişilerden sonraki kişilik teorisyenleri, insan davranışı hakkında bilgi edinmek için çoğunlukla deneysel çalışma kullanma yönünde hareket ederek bilimsel sorgulama ve bilimsel yaklaşım araçlarını insan kişiliği alanına uygulamaya çalışmışlardır. Bilim teorileri oluşturmak için gerekli olan spekülasyon, hayal gücü ve yaratıcılığın birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öte yandan bazı kişilik teorilerinin psikoloji, eğitim, psikoterapi, reklamcılık, yönetim, mitoloji, danışmanlık, sanat, edebiyat ve din gibi diğer alanları yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir (Feist vd., 2006).

Kişilik kuramları; kişiliğin ne olduğu açıklamak için kaç kuramın var olduğu ve bu kuramların birbirleri ile benzerlik ve farklılıklarını açıklamaya çalışan kuramlardır (Cüceloğlu, 2016).

2.2.1.1. Sigmund Freud Psikanalitik Kuram

Sigmund Freud tarafından geliştirilen kişilik kuramı, bilinçaltının insan davranışlarını ve düşüncelerini nasıl etkilediği üzerine odaklanmaktadır. Bu kuram, kişiliğin temel bileşenlerini inceleyerek insanın içsel dünyasını anlamaya çalışır.

Freud'a göre, kişiliğin üç temel bileşeni vardır ve kişilik gelişimi, insanın ruhsal derinliklerinde gerçekleşen olaylara dayanmaktadır. Freud'un kuramına göre, insanın iç ve dış dünyası birbirinden farklıdır ve insanın yapmak isteyip de yapamadığı arzuları bulunmaktadır. Freud, bu arzuların kişiliği şekillendiren temel güçler olduğunu savunur. Kişiliği üç ana kategoriye ayırarak açıklar: id (alt-benlik), ego (benlik) ve süper-ego (üst-benlik) (Güney, 2013). İd, Freud'a göre, temel içgüdülerin ve arzuların kaynağıdır. Bu içsel güç, kişinin hemen tatmin edilmesini istediği arzuları temsil eder. Ego, bu arzular ile gerçek dünya arasında denge sağlamaya çalışan bir araçtır. Süper-ego ise kişinin içselleştirdiği toplumsal normları ve ahlaki değerleri temsil eder. Freud'un kişilik kuramı, insan davranışlarının kökenlerini ve motivasyonlarını anlamak için güçlü bir çerçeve sunar. Ancak, bu kuram zamanla eleştirilere maruz kalmış ve modern psikolojide bazı sınırlamalara işaret etmiştir. Yine de Freud'un çalışmaları, psikoloji alanında derin bir etki bırakmış ve kişilik teorilerinin evrimine katkıda bulunmuştur.

2.2.1.2. Carl Jung'un Kişilik Kuramı

Carl Jung, Sigmund Freud'un öğrencisi olarak yetişmiş, ancak hocasının cinsel dürtüleri fazla abarttığını düşünerek ondan ayrılmış bir psikiyatridir. Jung'un bakış açısı, insanın amaçlara sahip olması ve bu amaçlar için çaba göstermesinin cinsel dürtülerle bağlantılı olmadığını savunmaktadır. Jung, kişiliği üç temel kategoriye ayırarak açıklar: bilinç (ego), bilinçaltı ve ortak bilinçaltı (kollektif) (Cüceloğlu, 2016). Bilinç, bireyin günlük deneyimlerini ve düşüncelerini içerirken, bilinçaltı, kişinin farkında olmadığı dürtüler, arzular ve içsel çatışmaların yer aldığı alanı temsil eder. Ortak bilinçaltı ise insanlık tarihindeki ortak deneyimlerin ve sembollerin depolandığı kolektif bir alanı ifade eder. Jung'un kişilik anlayışı, bireyin cinsel dürtülerle sınırlı olmayan daha geniş bir psikolojiye odaklanır. İnsanın içsel dünyasını sadece cinsel arzularla açıklamak yerine, Jung, bireyin amaçlarına, anlam arayışına ve kişisel gelişime odaklanarak daha kapsamlı bir perspektif sunar. Bu, psikolojinin evriminde önemli bir adımdır ve kişilik teorilerinin çeşitlenmesine katkıda bulunmuştur.

2.2.1.3. Alfred Adler'in Kişilik Kuramı

Alfred Adler, kişiliğin merkezine bilinci koyan bir psikolog olarak öne çıkmaktadır. Adler, bilinçli insan davranışının temel nedenlerini kişinin amaçları ve eksiklikleri arasında aramaktadır. Ona göre, insanın bilmesi gereken temel şey, kendi amaçları ve eksiklikleridir. Adler, bu anlayışıyla kişiliği anlamanın anahtarının bireyin

içsel motivasyonlarına ve hedeflerine odaklanmak olduğunu vurgular. Adler, insan davranışının temel güdüsünün üstün olma duygusu olduğunu savunur. İnsanlar, ortamdaki diğer bireylerden üstün olma çabası içindedir ve bu çaba, temel bir güç olarak görülen üstünlük duygusuyla motive edilir. Adler, bu üstünlük duygusunun, bireyin kendi eksiklikleriyle başa çıkmak ve yaşamda başarı elde etmek için güçlü bir motivasyon kaynağı olduğunu öne sürer. Adler'a göre, kişiyi motive eden esas şey, geleceğe yönelik beklentileridir. Bireyin sahip olduğu hedefler, amaçlar ve beklentiler, onun davranışlarını ve kararlarını şekillendiren temel etkenlerdir. Adler'ın bu bakış açısı, kişilik teorilerine yeni bir boyut eklemiş ve bireyin içsel dünyasını anlama çabalarını zenginleştirmiştir (Güney, 2013).

2.2.1.4. Eric Berne'nin Kişilik Kuramı

Bu teoriye göre kişilik; çocukluk, ebeveynlik ve olgunluk olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Eren, 2000). Berne göre bireyler çevre ile iletişim halinde iken, itaatkâr oldukları zaman çocuk, otoriter oldukları zaman ebeveyn, mantıklı davrandıklarında ise yetişkin ego durumu dahilinde hareket etmektedir.

Kişilik ile ilgili evrensel olarak kabul gören diğer bazı kuramlar şunlardır;

Davranışçı Kuram: Bu kurama göre, insan davranışları çevresel faktörler tarafından şekillenir. Bu nedenle, davranışlarımız ödüllendirilirse tekrarlanırken, cezalandırılırsa azalır.

Humanist Kuram: Abraham Maslow ve Carl Rogers tarafından geliştirilen bu kuram, insanların potansiyellerine ulaşmak için ihtiyaçlarına odaklanır. İnsanlar kendilerini gerçekleştirmek ve kendilerini daha iyi hissetmek için sürekli olarak ilerlemek isterler.

Bilişsel Kuram: Bu kurama göre, insanlar kendi düşünceleri, inançları ve değerleri tarafından yönlendirilir. Bu nedenle, bireylerin zihinleri üzerinde çalışmak ve negatif düşünceleri pozitif hale getirmek, kişiliklerinin gelişimine yardımcı olabilir.

Öznel Kuram: Bu kurama göre, kişilik, bireyin kendisi tarafından yaratılır ve her bireyin kişiliği diğerlerinden farklıdır. Bu nedenle, insanların kendilerini keşfetmeleri, kendilerini anlamaları ve kişisel gelişimleri üzerinde çalışmaları önemlidir.

Biyolojik Kuram: Bu kurama göre, kişilik kalıtsal faktörler tarafından belirlenir. Biyolojik kurama göre, insanların kişilik özellikleri, beyin kimyası, genetik miras ve hormonal düzeyler gibi biyolojik faktörlere bağlıdır.

Evrin Kuramı: Bu kurama göre, insan kişiliği, evrim sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkar. İnsanlar, hayatta kalmak, üremek ve türlerini devam ettirmek için çeşitli kişilik özelliklerine sahiptirler.

Sosyal Öğrenme Kuramı: Bu kurama göre, insanlar çevrelerindeki insanların davranışlarını gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenirler. Bu nedenle, insanların kişilikleri, çevrelerindeki insanların davranışlarından etkilenir.

Kültürel Kuram: Bu kurama göre, kişilik, bir bireyin yaşadığı kültürün normları ve değerleri tarafından etkilenir. Farklı kültürlerde farklı kişilik özellikleri ön plana çıkabilir.

İşlevsel Kuram: Bu kurama göre, kişilik, bireyin hayatta kalma ve başarılı olma becerilerini artırmak için geliştirdiği özelliklerden oluşur. İşlevsel kurama göre, kişilik özellikleri bireyin yaşadığı ortama bağlı olarak değişebilir.

Faktör Analizi Kuramı: Bu kurama göre, kişilik özellikleri birkaç temel faktöre indirgenebilir. Bu faktörler, insanların genel kişilik yapıları hakkında fikir verir.

Kendini Gerçekleştirme Kuramı: Bu kurama göre, insanlar kendilerine inandıkları şeyleri gerçekleştirme eğilimindedirler. Bu nedenle, olumlu düşünceler ve inançlar kişilik gelişiminde önemli bir role sahiptir.

Kültürel Psikoloji Kuramı: Bu kurama göre, insan davranışları kültürlerin belirlediği normlar ve değerler tarafından yönlendirilir. Bu nedenle, kişilik özellikleri de bir bireyin yaşadığı kültürün etkisi altındadır.

Sosyal Kimlik Kuramı: Bu kurama göre, insanlar kendilerini çevrelerindeki insanlarla ilişkileri temelinde tanımlarlar. Bireyler, kendilerini çevrelerindeki gruplara ait bir üye olarak görürler.

Özelleştirme Kuramı: Bu kurama göre, insanların birbirlerinden farklı olduğu ve kişilik özelliklerinin özelleştiği savunulur. Bu nedenle, her bireyin kişilik özellikleri kendine özgüdür.

Kişilik kuramları, insan davranışlarını ve düşüncelerini anlamaya çalışan birçok teori ve yaklaşımı içerir. Her kuram, kişilik hakkında farklı bir perspektif sunarak kişilik gelişimde önemli bir rol oynayabilmektedir (Feist vd., 2006).

2.2.2. Beş Faktör Kişilik Modeli

Beş Büyük Kişilik Özelliği veya Beş Faktör Kişilik Modeli, 1980'lerden bu yana psikolojik araştırmalarda kullanılan bir kişilik sınıflandırma sistemidir. Ancak, bu modelin temelleri daha önceki yıllara, hatta 1884'e kadar gitmektedir. İngiliz bilim adamı Francis Galton, dil örneklemelerinden yola çıkarak kişilik özelliklerinin kapsamlı bir sınıflandırmasının mümkün olabileceğini ifade etmiş ve "sözcükler hipotezi"ni oluşturmuştur (Goldberg, 1993). Allport ve Odbert (1936) Galton'un hipotezini test etmek amacıyla önemli bir çalışma yapmışlardır. İlk aşamada, Webster's New International Dictionary'den kişilik özelliklerini tanımlamak için kullanılabilir 4504 kelime toplamışlar ve bunları çeşitli gruplara ayırmışlardır. Ardından, Cattell 1943'te bu kapsamlı liste üzerinde çalışarak eş anlamlı kelimeleri gruplara ayırmış ve 171 özellikten oluşan bir liste ortaya çıkarmıştır (Cattell, 1943). Daha sonra, Cattell bu maddelere faktör analizi uygulayarak kişiliği belirleyen 12 faktörlü bir yapıya dönüştürmüştür. Bu çabalar, sonuçta Beş Faktör Kişilik Modeli olarak bilinen ve kişilik özelliklerini açıklamak için kullanılan bir modelin temelini atmıştır. Bu model, açıklanması kolay ve anlaşılabilir beş temel kişilik faktörünü içerir: Dışa Dönüklük, Uyum, Bilinçlilik, Duygusal Kararlılık ve Açıklık (McCrae ve Costa, 1987). Beş Faktör Kişilik Modeli, günümüzde psikolojik araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir çerçeve olmuş ve kişilik özelliklerinin anlaşılmasına önemli bir katkı sağlamıştır.

Kişilik psikolojisi alanında, 1949 yılı, Donald W. Fiske'nin öncülüğünde önemli bir döneme işaret eder. Fiske, Cattell'in çalışmalarını inceleyerek, sonraları Beş Büyük Kişilik Faktörü (Big Five Personality Traits) olarak adlandırılacak olan beş faktörü ortaya koymuştur. Bu faktörler; sosyal uyumluluk, duygusal kontrol, uygunluk/güvenilirlik, sorgulayıcı zeka ve kendine güvenme/kendini ifade etme olarak belirlenmiştir (Fiske, 1949). Büyük Beşli kişilik faktörleri, kişilik psikolojisi alanında önemli bir evrim geçirmiştir. Goldberg, Norman'ın (1963) psikoleksik yaklaşımını devam ettirmiş ve kendi önerisiyle "ilk beşli" olarak adlandırdığı dışadönüklük, uyumluluk, özdisiplin, duygusal kararlılık ve zeka faktörlerini öne çıkarmıştır (John ve Srivastava, 1999). Bu faktörler, bireylerin kişilik özellikleri üzerindeki temel

etkilerini temsil etmektedir. Bu yaklaşım, kişilik araştırmalarındaki ilerlemelerin önemli bir kilometre taşı olmuş ve Büyük Beşli'nin popürlüğünü artırmıştır.

Kişilik ölçümünde, farklı teorik yapılar üzerine inşa edilen envanterler tarih boyunca çeşitlilik göstermiştir. Guilford ve Zimmerman (1948), Edwards (1959), Eysenck ve Eysenck (1977), Briggs (1976), Gough (2000) gibi birçok önemli isim, kişilik ölçümüne katkı sağlayacak envanterler geliştirmiştir. Ancak, bu envanterler arasında bir düzen ve standart oluşturulamamış, alandaki çeşitlilik karmaşık bir hal almıştır. Ancak, Paul Costa ve Robert McCrae tarafından geliştirilen Beş Faktör Kişilik ölçekleri, bu düzensizliğı ortadan kaldırmıştır. Beş Faktör Kişilik Modeli, nevroitiklik, dışadönüklük, deneyime açıklık, uyumluluk ve özdisiplin boyutlarını ölçerek kişiliğı kapsamlı bir şekilde anlama çabalarına önemli bir katkı sağlamıştır. Bu ölçek, kişilik özelliklerini belirli ve ölçülebilir kategorilere yerleştirme konusunda standart bir çerçeve sunmuş ve araştırmacılara, klinik uzmanlara ve eğitimcilerle birlikte geniş bir kullanıcı kitlesine hitap etmiştir. Beş Faktör Kişilik ölçekleri, güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olarak kişilik psikolojisi alanındaki araştırmalara önemli bir temel sağlamıştır.

2.2.2.1. Beş Faktör Modeli'nin Türkiye'de Gelişimi ve Kullanımı

Kişilik, uzun yıllardır araştırmacılar ve psikologlar için merak konusu olmuştur. Ancak, Beş Faktör Kişilik Modeli, bu geniş konudaki çeşitli görüşleri birleştirmeye yönelik etkili bir çerçeve sunmaktadır. Yapılan araştırmalar, kişilikle ilgili çalışmaların beş ana faktörde toplanabileceğini göstermiştir. Bu faktörler, “dışadönüklük”, “duygusal denge/nevrotizm”, “uyumluluk”, “sorumluluk” ve “deneyime açıklık” olarak adlandırılmıştır. Bu faktörler, bireylerin kişilik özelliklerini daha kapsamlı bir şekilde anlamamıza yardımcı olan temel taşlardır. Beş Faktör Kişilik Modeli, sadece bireyin iç dünyasını değıl, aynı zamanda çeşitli kültürlerdeki bireyler arasında ortak olan kişilik özelliklerini de ele almaktadır. Bu model, hem bilim dünyasında hem de pratik uygulamalarda geniş bir kabul görmüş ve kullanılmıştır. Araştırmalar, Beş Faktör Kişilik Modeli'nin kişilik özelliklerini anlama ve ölçme konusunda güvenilir ve geçerli bir çerçeve sunduğunu göstermektedir. Bu nedenle, Beş Faktör Kişilik Modeli, kişilik psikolojisi alanında önemli bir başarıya işaret etmektedir ve bu beş ana faktör, birçok kültürde yapılan çalışmalarda doğruluk kazanmıştır. Türkiye'de kişilik testlerinin tarihi çok uzun değıldir (Gülgöz, 2002).

Somer (1998), yetişkin bir örneklem üzerinde yürütülen çalışmasında, Türk dilindeki 235 adet sıfatı kişilik özelliklerinin temsilcisi olarak belirlemiş ve bu sıfatların faktör analizi sonucunda beş temel faktör boyutta temsil edildiğini tespit etmiştir. Bu beş faktör, kişilik özelliklerini kapsamlı bir şekilde anlamamıza yardımcı olan önemli boyutlardır. Beş Faktör Kişilik Modeli, ilk olarak Goldberg tarafından "Büyük Beşli" olarak tanıtılmıştır. Somer, Türkçe sözlükteki kişilik özelliklerini tanımlayan sıfatlar üzerinde yaptığı çalışmalarla, McCrae ve Costa'nın beş faktörlü yapısına benzer bir yapı ortaya koymuş ve test geliştirmiştir. Somer ve Goldberg (1999), beşinci faktörü "Açıklık ve Zeka" olarak ifade etmiş olsalar da, madde kümelenmesinin "Açıklık" faktörüne benzediği belirtilmiştir (Gülgöz, 2002). Goldberg (1999), Avrupalı kişilik araştırmacılarının üzerinde yıllardır çalıştığı kişilik maddelerini genişleterek, uluslararası bir kişilik madde havuzu olan IPIP'yi oluşturdu. Somer ve arkadaşları (2004) bu araştırmalardan yola çıkarak Türkiye'de Beş Faktör Kişilik Envanteri'ni geliştirmek için bir çalışma başlatmıştır. Bu çabalar, Türk kültürüne özgü kişilik özelliklerini anlama ve ölçme konusunda önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT), Bacanlı ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen bir ölçme aracıdır. Bu test, doğrudan Beş Faktör modelinden ilham alarak, bu faktörlere uygun sıfat çiftleri kullanılarak madde sayısını azaltmayı ve iki uçlu bir ölçek oluşturmayı amaçlamıştır. Türk üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, beş faktör kişilik boyutları, 40 madde ile ölçülmeye çalışılmış ve geçerlik ile güvenirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Buna rağmen, SDKT' nin bazı sınırlılıkları olduğu düşünülmektedir. Öncelikle, testin geliştirme aşamalarında sadece üniversite öğrencileri üzerinde uygulama yapılmıştır. Bu nedenle, üniversite öğrencileri dışındaki gruplarda geçerlik ve güvenirlik analizlerine ihtiyaç duyulabileceği belirtilmiştir (Atak, 2013). Ayrıca, SDKT'nin kişiliğin üst düzeydeki boyutlarını ölçmek için geliştirildiği, bu nedenle kişilikle ilgili alt boyutların araştırılmasında uygun bir araç olmayabileceği vurgulanmıştır (Atak, 2013).

Bu tez çalışmasında da kullanılan ölçek olan 10 maddelik kişilik ölçeği, Gosling ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilmiş olup, Türk kültürüne uyarlama çalışması ise Atak (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, bu ölçeğin Türk toplumu için kişiliği ölçmek adına geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu vurgulamıştır. Atak (2013) Türk kültürüne özgü çeşitlilikleri dikkate alarak TIPI' nin adaptasyon

çalışmalarını yürütmüş ve ölçeğin geniş bir katılımcı grubu üzerinde test edilerek güvenilirliğini ortaya koymuştur. Bu kapsamlı çalışma, TIPI' nın Türk toplumunda kişilik özelliklerini değerlendirmek için etkili ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

2.2.3. Kişilik Özellikleri

Hiçbir insan, hatta tek yumurta ikizleri bile tamamen aynı kişiliklere sahip değildir. Tüm kişilik teorisyenleri için tek bir tanım kabul edilemez olsa da, kişiliğin bir kişinin davranışına bireysellik veren kalıcı ve benzersiz özelliklerden oluşan bir model olduğunu söylenebilir. Özellikler, davranıştaki bireysel farklılıklara, zaman içinde davranışın tutarlılığına ve durumlar arasında davranışın istikrarına katkıda bulunur. Özellikler benzersiz olabilir, bazı gruplarda ortak olabilir veya tüm tür tarafından paylaşılabilir, ancak kalıpları her birey için farklıdır. Böylece her insan, bazı yönlerden diğerleri gibi olsa da, benzersiz bir kişiliğe sahiptir. Karakteristikler, bir bireyin mizaç, fizik ve zeka gibi nitelikleri içeren kişiye özgü nitelikleridir.

Eren (2004) kişiliği belirleyen özellikleri dört grup altında ele almıştır. Bunlar;

- Kişinin dış görünümü: Bu özellik kişileri birbirinden ayıran fiziksel özellikler olarak ifade edilmektedir.
- Bireyin alanı ile alakalı rolü veya görevi: Bu özellik kişinin yaşına bağlı olarak edindiği görev sonucu meydana gelmektedir.
- Yetenekler: Kişinin potansiyel olarak sahip olduğu; zekâ, enerji, arzu, ahlak vb. yeteneklerdir.
- Bireyin içinde bulunduğu toplumsal nitelikler: Kültür düzeyi, ahlak ve din anlayışı, toplumun hayat felsefesi vb. gibi kavramların kişilik üzerindeki etkisidir.

Silva (2006)'ya göre kişiliğin beş temel özelliği bulunmaktadır. Bunlar; duygusal istikrarlılık, kabullenebilirlik, dışa dönüklük, dürüstlük ve akli özelliklerdir.

Dışa dönük kişiler; sosyal, iş birlikçi, dürüst, güvenilir, duygusal, kararlı ve akli özelliklerle ilişkilendirilmektedir (Costa vd., 1991).

Duygusal denge; nevrotiklik olarak da ifade edilen bu özellik olumlu veya olumsuz duyguların ortaya çıkması olarak tanımlanmaktadır. Gergin, güvensiz, öfkeli, korku dolu, dengesiz, endişe ve kaygı gibi durumları yaşamaya karşı meğilli olma durumu olarak açıklanmaktadır (Koçoğlu, 2014).

Uyumluluk; duygusal, kibar, cömert, hoşgörülü, saygılı, yardımsever insanlarla anlaşmaya hazır kişiler olarak nitelendirilmektedir (Bono vd., 2002).

Sorumluluk; bu kişiler zeki, hedeflerine ulaşma amacıyla belirledikleri yollarda ilerleyen kişiler olarak karşımıza çıkmakta olup, aşırı titizlik ve mükemmelliyetçilik gibi olumsuz özelliklere de sahip olabilmektedirler (Bitlisli vd., 2013).

Açıklık; güçlü hayal gücüne sahip, bağımsız, meraklı, özgün , değişikliği seven ve geleneksel olmayan kişiler olarak tanımlanmaktadır (Costa vd. 1991).

Kişilik özellikleri duruma bağlı olarak ortaya çıkan duygusal tepkiler, insanların hem kendilerini, hem de başkalarını anlamak ve tanımlamak için kullandıkları kavramlardır (Somer vd., 2004). Kişiliğin bireyin içinde bulunduğu ortamı algılamasında ve onu değerlendirmesinde son derece önemli bir etkisi bulunmaktadır (Özkalp, 2001).

2.2.4. Kişiliğe Etki Eden Faktörler

Kişilik, bir bireyin davranışlarını, düşüncelerini ve duygusal tepkilerini belirleyen karmaşık bir kavramdır. Bu olgu, bir dizi unsurdan etkilenir ve zaman içinde değişim gösterebilir. Luthans'a (2006) göre, kişiliğin bu esnek yapısı, bireyin çeşitli yaşam evrelerinde farklı roller ve sorumluluklar üstlenmesine ve bu süreçte kendini geliştirmesine olanak tanır. Robbins ve Judge (2013), kişiliği sadece bir bireyin dış dünyaya yansıyan yönü olarak değil, aynı zamanda içsel gelişimine katkı sağlayan önemli bir kavram olarak ele almaktadır. Kişiliğin oluşumunda etkili olan faktörler arasında çevresel ve biyolojik etmenler bulunmaktadır. Bu etkenler, bireyin genetik yapısı, çocukluk deneyimleri, eğitim seviyesi, kültürel geçmişi ve çevresel koşulları içerir.

Çevresel faktörler, bireyin aile yapısı, arkadaş çevresi, eğitim, iş deneyimleri ve toplumsal etkileşimleri gibi dışsal etmenleri kapsar. Bu unsurlar, bireyin kişiliğini şekillendirme sürecinde önemli bir rol oynar. Örneğin, bir bireyin çocukluk deneyimleri, kişisel değerleri, tutumları ve davranış kalıplarını belirlemede etkili olabilir.

Biyolojik faktörler ise bireyin genetik mirası, sinir sistemi yapısı ve hormonal dengesi gibi içsel etkenleri içerir. Bu faktörler, bireyin doğuştan getirdiği özellikleri ve genetik yatkınlıkları temsil eder. Bu genetik yatkınlıklar, bireyin duygusal tepkilerini, stresle başa çıkma mekanizmalarını ve genel kişilik özelliklerini etkileyebilir.

2.2.4.1. Biyolojik Faktörler (Fiziksel ve Kalıtsal Yapı)

Kişiler arasında doğumdan kısa bir süre sonra hem duygusal hem de davranış boyutunda farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıklar üzerinde kalıtımın etkili olduğu da vurgulanmaktadır (Yüncü, 2020). Başka bir ifadeyle kişilik özelliklerinin doğuştan var olmadığı doğumla gelişmeye başladığı söylenebilir (Cüceloğlu, 2016). Kalıtsal faktörlerin genler yoluyla aktarılması sonucunda, hormonal dengenin etkilenmesi kişiliğin şekillenmesine etkin bir unsurdur (Robbins, 1991). Zayıf veya şişman, uzun ya da kısa, saç ve ten rengi, güzel yada çirkin olmak gibi fiziksel özellikler insan psikolojisinde etkili olmaktadır. Bu süreçte kişinin fiziksel özelliklerine yönelik çevre tarafından verilen tepki kişilik üzerinde farklı etkiler göstermektedir (Parlak ve Sazlaya, 2018).

2.2.4.2. Çevresel Faktörler (Aile ve Kültürel)

Anne ve babanın çocuğa erken dönemlerdeki yaklaşımı kişilik oluşumunu şekillendirmektedir (Adler, 2002). Nitekim değerlerin ilk öğrenildiği yer aile olduğundan, çocuğun kişilik özelliklerinin şekillenmesinde aile önemli bir yere sahiptir. Ancak kişilik gelişiminde sadece aile faktörünün etkisinin olduğunu belirtmek tam anlamıyla söylenemez. Çünkü bu süreçte kardeşlerinde kişinin kişilik gelişiminde etkisi olabilmektedir. Büyük, küçük veya ortanca kardeş ayırt edilmeksizin kişinin kişilik gelişiminde etkisi olduğu da bir gerçektir (Schultz, 2001). Diğer taraftan örf, adet, töre, gelenek, görenek ve yaşama şeklinin kişilik gelişiminde etkisi olmakla beraber; değişen ve gelişen kültür yapısının kişiliğin şekillenmesinde rol aldığı vurgulanmaktadır (İşgüden, 2007). Buna ek olarak kişinin yaşadığı yerin fiziki şartları, iklimi vb. hususlar kişilik özelliklerini etkileyen kavramlar arasında yer almaktadır (Zel, 2001).

2.3. Kimlik Kavramı

Kimlik, karmaşık bir kavram olup, tanıma ve aidiyetin birleşiminden türetilmiştir. Bireyin kimlik oluşturmasında, toplum tarafından nasıl tanındığı ve bireyin kendini nasıl tanımladığı büyük önem taşır. Bu, bir kişinin yaşam tarzını, düşünce yapısını, sahip olduğu bilgi birikimini, kendini tanımlama biçimini ve değerlendirme şeklini içerir. Kimlik, bir öznenin içsel ve dışsal faktörlerle şekillenen bir kavramdır, bir tür kişisel kimliğin bir yansımasıdır.

Kimliğin aynı zamanda bir nesne ve bir özne olma özelliği, düşünme kapasitesi, kendini tanımlama yetisi ve başkalarının onayına duyarlılığı içerir. Bu, bireyin hem içsel dünyasını anlamasını hem de dış dünyadan gelen etkileşimleri değerlendirmesini gerektirir. Kimlik, bireyin düşünce süreçleri, değerleri ve davranışlarını şekillendiren dinamik bir yapıdır. Kimlik hem bir özne hem de bir olgudur. Bu, bireyin kendi benliğini anlaması ve dış dünyayla etkileşim içinde olması anlamına gelir. Bireyin kimliği, sürekli bir olgunun yanı sıra bir öznenin deneyimlediği bir durumu yansıtır. Kimlik, bu açıdan bireyin hayatındaki gelişmelerle, düşünsel evrimiyle ve sosyal etkileşimleriyle sürekli olarak şekillenen dinamik bir kavramdır.

Kimliğin oluşumunda dil ve kültür, etkili birer araç olarak işlev görür. Bireyin kendi kimliğini inşa etmesinde dilin ve kültürün rolü büyüktür. Dil, bireyin duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini ifade etmesinde temel bir araç olarak öne çıkar. Dil, sadece iletişim aracı olmanın ötesinde, bireyin dünyayı anlamasına, kendisini ifade etmesine ve toplumsal bağlamda konumlanmasına yardımcı olur.

Kültür, bir bireyin kimliğini oluşturan temel unsurlardan biridir. Kültür, bireye ait değerleri, normları, gelenekleri ve yaşam tarzını içerir. Birey, kendi kültürü içinde büyüdükçe, bu kültüre ait değerleri benimser ve kimliğini bu değerler üzerine inşa eder. Kültürel bağlam, bireyin toplumsal çevresiyle etkileşimde bulunarak kimliğini şekillendiren bir faktördür. Aidiyet duygusu da kimlik oluşumunda kritik bir role sahiptir. Birey, bir topluluğa ait hissettiğinde, bu aidiyet duygusu kimliğini güçlendirir. Bu, bireyin kendisini bir grupta özdeşleştirmesini, aynı değerleri paylaşan bir topluluğa ait olduğunu hissetmesini sağlar. Aidiyet, bireyin kimlik oluşumunda bir bağlam ve anlam sağlar.

Bireyler, günlük hayatta kimlikleri ile tanımlanırlar. Bu tanımlama süreci, bireyin kendini ifade etmesini ve toplum içinde konumlanmasını belirler. Kimlikleri, diğer bireylerden farklılıklarını ortaya çıkararak, sosyal hayatta anlaşılmasını ve kabul görmesini sağlar. Bu nedenle, kimlik kavramı, toplumsal kurumların en temel ve önemli kaynaklarından biridir. Kimliğin oluşumunda dil, kültür ve aidiyet gibi etkenlerin bir araya gelmesi, bireyin benzersiz kimliğini inşa etmesine olanak tanır. Ayrıca, bu faktörler, bireyin toplumsal bağlamda anlamını bulmasına ve kendisini diğerleriyle etkileşim içinde görmesine yardımcı olur (Aydın, 1999).

Kimlik, erken çocukluk döneminde başlayarak yaşam boyu kademeli olarak oluşan bir kavramdır. Aile etkileşimleri, güven ve benlik saygısı gibi faktörler kimlik

oluşumunda önemli bir rol oynar. Kişisel kimlik ise insan varoluşuyla ilişkilendirilen tüm anlamları içeren öznel bir duygudur. Psikolojide benlik kavramı ego olarak adlandırılır ve bireyin kimliğini tanımlaması ile ilişkilidir. Diğer insanların davranışları ve ilişkilerimiz hakkındaki geri bildirimler, benlik kavramımızın şekillenmesinde önemli bir faktördür (Bilgin, 2011).

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi ve Ericsson'un kimlik unsurları, insanın ihtiyaçları ve kimlik oluşumu hakkında önemli bilgiler sağlar. İnsanların temel ihtiyaçları ve kimlik unsurları karşılanmadığında, bu kişilerde motivasyon eksikliği ve kimlik bunalımı gibi problemler ortaya çıkabilir. Bireylerin kendilerini geliştirebilmeleri ve topluma uyum sağlayabilmeleri için kimliklerini oluşturan unsurları anlamaları ve bu unsurları geliştirmeleri önemlidir (Kuşat, 2003).

2.3.1. Sosyal Kimlik

Sosyal kimlik teorisi, bireysel kimlikten ziyade sosyal kimlik kavramına odaklanır. Teorisyenler, sosyal kimliğin, kişilik özellikleri ve bireyin başkalarıyla olan özel ilişkileri tarafından üretilen kişisel kimlikten oldukça farklı olduğuna işaret etmektedirler (Turner, 1982). Sosyal kimlik, grup üyelerinin benlik kavramının bir kısmından türetilir. Turner (1984), sosyal kimliği, insanların sosyal etiketlerinin toplamı olarak yorumlamıştır. Bu ifade daha sonra benlik kavramının sosyal olarak spesifik sınırlamalarının bilişsel bir temsili olarak ortaya çıkar. Bilgin (1994) sosyal kimliği, "bireyin kendini sosyal çevreye göre tanımlaması ve konumlandırması" olarak tanımlamış ve sosyal kimlik, farklı gruplara ait olmakla elde edilmektedir. Zavalloni (1984), sosyal kimliği, bireylerin toplumla ilişkilerinde yaşadıkları temsillerin önemini vurgulayarak, "bireyin kendisi ve ait olduğu grup hakkındaki temsillerin organizasyonu" olarak tanımlamıştır.

Gruplar arasındaki ilişkilerde farklı özelliklere sahip gruplar bulunur ve sosyal kategoriler temel olarak milliyet, ırk, sınıf, cinsiyet, din vb. temelli ayrımlardır. Bu kategoriler birbirinden bağımsız değildir ve bir kişi farklı zamanlarda, yerlerde ve koşullarda farklı kategorilere girebilir (Hogg ve Abrams, 1998).

Sosyal kimlik teorisine göre, insanlar bir sosyal grubun üyesi olarak kendilerine ait bir sosyal kimlik geliştirirler. Bu sosyal kimlik, bireylerin aidiyet hissi duydukları sosyal gruplarına karşı olumlu duygular beslemelerini sağlar. Bireyler aynı zamanda, diğer gruplarla karşılaştırmalar yaparak, kendi grubunun üyelerine ait olumlu özellikleri öne çıkararak, sosyal kimliklerini olumlu şekilde yükseltmeye

çalışırlar. Ancak, bir grubun üyesi olmanın olumsuz sonuçları da olabilir, özellikle eğer bu grup toplumda dışlanmış bir grup olarak adlandırılırsa. Sosyal kimlik teorisi, insanların bireysel kimlik yerine sosyal kimliklerine odaklanır. Bireyler, grup üyeliğinden türetilen sosyal kimliklerine önem verirler ve olumlu bir sosyal kimlik kazanmak ve sürdürmek isterler. Olumlu bir sosyal kimlik, aidiyet grupları ve diğer gruplar arasındaki karşılaştırmalara dayanır. Bireyler, sosyal kimliklerini tatmin etmediğinde, ya sosyal grubunu aktif hale getirir ya da başka bir gruba katılır. Sosyal kanıt, "ben" yerine "biz" anlayışını temsil eder. Sosyal kimlik, bireyin toplumsal aidiyet duygusu, inisiyatifi, özlemleri ve yarattığı rolü daha güçlü bir şekilde ifade etmesini sağlar (Çetinkaya, 2010).

2.3.2. Sporcu Kimliği

Brewer ve diğerlerine (1993) göre sporcu kimliği, bir kişinin kendisini bir sporcu olarak değerlendirdiği ve tanımladığı derece ve çok boyutlu öz bilgisinin bir boyutudur. Sporcu kimliği; bireyin kendini sporcu olarak gördüğü, spora katılmaktan, sporla özdeşleşmekten, güç ve ayrıcalığa sahip olmaktan anlam ve geçerlilik kazandığı öz kimliğinin parçasıdır. Böylece sporu bir yaşam biçimi olarak uygulayan ve üst düzeyde performans gösteren bireyler sporcu kimliğini oluşturmaktadır. Sporcu kimliği algısı, sporcunun yaptığı sporla ilişkilidir. Kişinin kendini ne kadar iyi tanımladığıyla ilgilidir. Ayrıca bu algı, sporcuların zorluklarla baş etme biçimlerini, davranışlarını ve karar verme süreçlerini etkileyen önemli bir kavramdır (Horton vd., 2000).

Sporcunun spora katılımı, kimlik gelişimi üzerinde büyük ölçüde olumlu bir etkiye sahiptir. Sporcuların atletik yeteneklerinin tanınması ve ödüllendirilmesi, onların başarıya yönelik faktörleri olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca sporcular, aileleri, arkadaşları, meslektaşları ve medya tarafından tanınma ve övülme duygusu hissederler. Dolayısıyla bu durum onların kabul ve onaylanma duygusu hissetmelerini ve bir topluluğun parçası olduklarını hissetmelerini sağlar (Pearson ve Petitpas, 1990).

Kişinin sadece sporcu kimliğiyle özdeşleşmesi diğer kimliklerini ihmal etmesine ve sadece sporla ilgilenmesine neden olabilir. Ayrıca, performansta bir düşüş veya sakatlık durumunda bu kimliğin kaybı, kişide olumsuz duygusal etkilere neden olabilir. Bu nedenle, sporcu kimliği geliştirilirken, diğer kimliklerin de dikkate alınması ve denge içinde tutulması önemlidir. Bu nedenle, sadece atletik kimlikle

sınırlı kalmayıp, kişinin başka kimliklere de yatırım yapması önemlidir. Bu sayede kişi, sporculuk kariyeri sona erdiğinde de kendisiyle ilgili olumlu duygular yaşayabilir ve yeni bir kimlik geliştirebilir.

Araştırmalar sporcu kimliğinin zamanla değişebileceğini ve sporcunun sporu bıraktıktan sonra farklı kimlikler geliştirebileceğini öne sürmektedir. Ancak, bu süreç bireyden bireye farklılık gösterir ve sporcunun hayatındaki diğer faktörler ve deneyimleri de bu değişime etki edebilir (Brewer ve Cornelius, 2001).

2.4. Spor ve Sportmenlik Kavramı

2.4.1. Spor

Spor kavramı kelime olarak yabancı aristokratların konuşma dilinden, zaman öldürmek, eğlenmek, oyalanmak anlamlarından oluşmuştur. Spor, kazanma ve kaybetme gibi bireyin içsel dürtülerini tatmin etmeye yönelik tüm rekabetçi, sosyal, sentetik, fiziksel, zihinsel ve ruhsal faaliyetler belirli ilkeler çerçevesinde açıklanmaktadır (Çalgın, 2003).

Sporun amacı farklı olmakla birlikte fiziksel bir aktivite olarak hayatta kalma ve hayatta kalma yer almakla birlikte ilk insandan beri bilinen ve medeniyette izlerini bırakmış bir olgu olduğu bilinmektedir (Özçakır, 2017). Hepimizin bildiği gibi tarihin var oluşundan bu yana spor olgusu insanların hareket etmesi ile başlamaktadır. O zamanlar bir spor olarak vücut hareketliliği ön plandaydı. İlerleyen süreçte vücut hareketliliği, hayatta kalmak için çok önemli olan gücün bir göstergesi olarak benimsenmeye başlamıştır (Öntürk ve Ekici, 2018). Bu dönemde spor, farklı yapı ve içeriklerle tüm toplumlarda var olmuştur.

Gelişmiş toplumlarda insanların iyilik düzeylerinin beden ve ruh sağlığının devamlılığına bağlı olduğu iyi bilinmektedir. Bu bağlamda “spor”, bireylerin belirli kapasitelerini ortaya çıkaran ve geliştiren, aletli veya aletsiz, serbest veya tam zamanlı dayanışma sağlayan, rekabete dayalı ve kültürel bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Bilindiği gibi en önemli toplumsal etkinliklerden biri olan "spor", modern toplumda oldukça yaygın olup, etkinlik alanı bilimsel, teknolojik ve kültürel düşünsel etkinliklerden daha geniştir (Sunay, 2017). Aynı zamanda spor, modern toplumda en yaygın ve etkili sosyal kurumlardan biri olarak kabul edilmektedir (Yetim, 2000).

Spor insanlar arasındaki iletişimi ve etkileşimi artırarak sosyal gelişmeye katkıda bulunabilir. Spor, insanların farklı kültürlerden, yaşam tarzlarından ve

sosyoekonomik gruplardan gelmelerine rağmen bir araya gelmelerine ve ortak bir amaç için çalışmalarına olanak tanır.

Sporun sosyal gelişmeye katkıda bulunması için önemli faktörler şunlardır:

İşbirliği: Takımların ve sporcuların birbirleriyle iş birliği yaparak hedeflere ulaşması, insanlar arasındaki iş birliğini ve dayanışmayı artırır.

Eşitlik: Spor, farklı ırklar, cinsiyetler ve sosyoekonomik gruplardan insanların bir arada olmasına olanak tanır ve insanlar arasında eşitliği teşvik eder.

Paylaşım: Spor, insanların bilgi, beceri ve deneyimlerini paylaşmalarını teşvik eder ve bu da insanlar arasındaki iletişimi ve etkileşimi artırır.

Empati: Spor, insanların birbirlerinin duygularını anlamalarını ve takım arkadaşlarının ihtiyaçlarına duyarlı olmalarını öğretir.

Saygı: Spor, insanların birbirlerine saygı duymalarını ve takım arkadaşlarının farklılıklarını kabul etmelerini öğretir.

Bu nedenlerden dolayı, spor toplumların sosyal gelişiminde önemli bir rol oynar ve insanlar arasındaki olumlu etkileşimleri artırır.

Spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini, bilgi, beceri ve liderlik yeteneklerini geliştirmelerini sağlayan bir araçtır. Egzersiz, insanların kendilerini disipline etmelerine ve zihinsel ve fiziksel sorunların üstesinden gelmelerine yardımcı olur. Spor, ülke ekonomisine olumlu katkı sağlar, uluslararası dostluk ve barışa vesile olur. Ayrıca günümüz medya kuruluşlarının spora karşı tutumu, insanların stresten kaçmak ve formda kalmak için gösterdikleri çaba ve en önemlisi spor alanındaki uluslararası başarının toplumun günlük hayatında önemli hale gelmesi, spora önemli bir hareket boyutu katmaktadır (Açıkada ve Ergen, 1990).

Sporun toplum ve toplumsal gelişim sürecinde önemli bir düğüm noktasında bireyleri etkilediği ve belirli kazanımlar içerdiği söylenebilir. “Hareket; barış, hoşgörü, eşitlik, disiplin, erdem, hak, hukuk, mutluluk, sevgi ve saygı gibi insan onuruna yaraşır kavramları ve keder, stres gibi insani karaktere ait kavramları içerir” Böylece bireyin egzersize yöneliminin başında bu kazanımlardan biri olan sosyal etkileşim, ruh sağlığı, iyilik hali, rekreasyonel boyutlar ve sosyal etkileşimde bilinen artışlar gelmektedir. İnsanların beden eğitimi ve egzersizin faydalarının farkında oldukları da bir gerçektir (Ekici vd., 2011).

Sporun uluslararası alanda önemli bir sektör haline gelmesi, birçok ülkenin sporun farklı yönleriyle tanıtılmasını ve ülkeler arasındaki ilişkilerin

güçlendirilmesini sağlamaktadır. Özellikle büyük spor organizasyonları, dünya genelinde milyarlarca kişi tarafından takip edilerek ekonomik faaliyetleri tetikler.

Sporcuların ve takımların başarısı, bir ülkenin spor endüstrisindeki prestijini artırabilir ve ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel yönden güçlü bir konuma gelmesine yardımcı olabilir. Bu nedenle, birçok ülke sporu, uluslararası platformlarda ülkesinin tanıtımı ve ilişkilerinin güçlendirilmesi için önemli bir araç olarak kullanmaktadır. Sporun sağlıklı yaşam tarzının bir parçası olarak benimsenmesi, bireylerin sağlıklı ve aktif bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olur. Fiziksel aktivite, insanların bedensel ve ruhsal sağlığını iyileştirir, kendine güvenlerini artırır ve sosyal bağlarını güçlendirir. Öte yandan spor organizasyonları, sporcuların performanslarını en üst düzeye çıkarmak için yapılan birçok çalışmaya ev sahipliği yapar. Bu organizasyonlar, sporcuların yeteneklerini ve becerilerini sergilemelerine, farklı kültürlerden insanlarla bir araya gelmelerine ve uluslararası arenada tanınmalarına olanak tanır.

Sporun uluslararası arenada önemli bir sektör haline gelmesi, sporcuların ve dolayısıyla kulüplerin ve ülkelerin başarısının önemini daha da artırmaktadır. Bu sıralamaya göre bir sporcunun başarısının temelinde en sağlıklı ve en yüksek performansla spor yapması yatmaktadır (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009).

2.4.2. Sportmenlik Kavramı

Sportmenlik, sporcuların rakiplerine saygı göstermeleri, fair-play ruhunu benimsemeleri, kurallara saygı göstermeleri ve müsabakanın sonucuna saygı duymaları anlamına gelir. Rekabet, herkesin hayatta kalmak veya hayatta kalmak için bir şekilde başkalarına karşı mücadele ettiği bir sosyal yaşam deneyimidir. Yarışma, bireyler veya takımlar arasında belirlenmiş kurallar çerçevesinde hegemonya amaçlı yapılan bir faaliyettir. Bu, kazananın ortaya çıkması için belirlenen süre içinde bir kavga meydana geldiğinde gerçekleşir (Păunescu vd, 2013).

Sportmenlik, rekabetçi sporlarda sadece kazanmakla ilgili değil, aynı zamanda karakterin bir yansıması olarak da büyük bir öneme sahiptir. Sporcular arasındaki rekabet, bir yandan mücadele ve zafer arayışını içerirken, diğer yandan da dürüstlük, özveri, disiplin ve saygı gibi değerleri içinde barındırır. Sportmenlik, sadece spor alanındaki bir kavram değil, aynı zamanda sporcuların hayatlarının diğer alanlarına da yayılan evrensel bir prensiptir. Sporcuların sportmenlik prensiplerini

benimsemesi, onları yalnızca sahada değil, aynı zamanda genel yaşamlarında da olumlu bireyler haline getirir. Dürüstlük; sahtekârlığa karşı koymak ve gerçeği ifade etmek anlamına gelir. Özveri; hedeflere ulaşmak için gereken çabayı göstermek ve fedakârlık yapmayı içerir. Disiplin; düzenli ve planlı bir şekilde çalışma yeteneğiyle birlikte gelirken, saygı, diğer insanlara ve kurallara karşı anlayışlı ve hoşgörülü olma niteliğini içerir. Bu sportmenlik değerleri, sadece bireyin kendi gelişimi için değil, aynı zamanda toplumsal düzeyde olumlu davranışları teşvik etmek adına da önemlidir. Sporcular, sahip oldukları sportmenlik prensiplerini günlük yaşamlarına bütünleşmiş ederek çevrelere olumlu bir örnek olabilirler. Bu prensipler, toplumda daha saygılı, dürüst ve disiplinli bireylerin yetişmesine katkıda bulunabilir.

Sportmenlik, spor aktivitesinde sosyal ve ahlaki değerlerle ilişkilendirilen tutarlı, örnek teşkil eden, kurallara uyan bir davranış olarak görünürken; aynı zamanda sportmenlik dışı davranışlar, rekabetçi spor ortamlarında suistimal azaltılmasına yardımcı olmaktadır (Gencheva vd., 2017). Bununla birlikte, günümüzün spor ortamında, sportif olmayan davranışlar, rekabetçi sporun tüm seviyelerinde yaygındır (Hopkins ve Lantz, 1999). Sporda adil oyunu anlamak ve teşvik etmek için uygulamada birkaç hususun dikkate alınması gerekir; bunlar; performans ve başarı; tıpkı spor ve yarışmalarda olduğu gibi, fair-play de performansı sürekli iyileştirmek için elinizden gelenin en iyisini ve kurallar dâhilinde yapmak demektir.

Fırsat eşitliği; adil oyunun temel ilkesi olarak yarışmalar sırasında bu felsefeye bağlılık ve raporlarla kanıtlanmıştır. Sağlık; adil oyun, spor ve diğer oyuncuların sağlığıdır. Bu, çevrede sağlıklarının sağlanması ve egzersiz için güvenli bir ortam yaratılması anlamına gelir (Păunescu ve diğerleri, 2013). Sportmenlik; spor müsabakalarında diğer tüm taraflar ve seyirciler adildir. Sporcunun rekabetçi bir spor ortamında takım arkadaşlarına, rakiplerine, spor görevlilerine ve diğer katılımcılara karşı maç öncesinde, sırasında ve sonrasında davranışlarının saygılı olacağı beklentisini gösterir (Elendu ve Dennis, 2017).

Sporcunun sportmenlik davranışına yönelik tercihinin yanı sıra; antrenör, taraftar ve velilerin yapısına bağlı olarak; karakter, takım bütünlüğü, fair-play, disiplin, saygı, hedef belirleme gibi sportmenliğin gelişmesi için sporculara ideal fırsatlar sunar.

2.4.2.1. Spor Ahlakı

Sporun, adil oyun ve sportmenlik gibi toplum yanlısı değerleri desteklediği bilinmektedir. Ayrıca spor, kopya çekme, doping gibi antisosyal davranışları ve sportmenlik dışı davranışları önleyici bir rol oynamaktadır (Kavussanu, 2019). Spor sadece fiziksel aktivite ve kazanmak için değil, aynı zamanda karakter geliştirme, ahlaki değerlerin öğrenilmesi ve sosyal etkileşimlerin güçlendirilmesi için de kullanılmalıdır. Sportmenlik, fair-play ve dostluk gibi ahlaki değerler, sporun temelini oluşturmalı ve sporcuların yanı sıra taraftarlar ve diğer ilgili kişiler tarafından da benimsenmelidir. Bu sayede spor, bireylerin kişisel gelişimine katkıda bulunurken aynı zamanda toplumda pozitif bir etki yaratabilir. Spor ve ahlak arasındaki ilişki, spora ve sporcuya duyulan saygının artmasına da katkı sağlayabilir.

Fair-play, hem spor kavramı açısından hem de spor alanında etik davranış açısından önemlidir. Yıllar boyunca, terimin birçok farklı tanımı ve kavramı tartışılmıştır. Ancak fair-play'in resmi yorumu gayri resmiden farklı olduğu için "kurallar" ve "ruh" esas olarak burada ayrılmaktadır. Bu tür tartışmalar sadece felsefi açıdan değil, günlük yaşamda ve fiziksel aktivitede neyin kabul edileceğini de belirlemektedir (Butcher ve Schneider, 2007). Fair-play'in oyunun ruhu veya etiği ile ilgili tanımında, sporda etik davranış söz konusu olduğunda daha fazla beklenti ortaya çıkmaktadır. Adil oyunun bu gayri resmi yorumu, oyunun ve sporun değerlerine belirli bir saygıyla ilişkilendirilen yarışmacıların ve hakemlerin belirli erdemleriyle ilgilidir (Loland, 2002).

2.4.2.2. Sportmenlik Dışı Davranışlar

Spor, kitleleri içine çeken, insanlara heyecan ve estetik duygusu veren, zihinsel ve fiziksel bir çaba olarak kendini gösterebilen, insanlık tarihinden beri toplumun ayrılmaz bir parçası olan toplumsal bir olgu olarak bilinmektedir (Öntürk, 2018). Spor barış ve kardeşliği bir araya getiren, tüm toplumu birleştiren ve toplumsal bir bağ olarak tanımlanabilir (Yücel vd., 2015).

Sportmenlik kavramı, sporla uğraşanların "ahlaki" davranışları olarak ifade edilebilir. Aslında, Keating (1964), sportmenliğin her zaman ahlaki erdemler arasında belirli bir ahlaki tutarlılığa işaret ettiğini belirtmektedir. Sportmenlik kavramı en geniş anlamda spordaki sosyal ve ahlaki ilişkilerin normu olarak ifade edilmektedir. Sportmenlikte nasıl davranılacağına dair ahlaki veya normatif davranışı tahmin etmeyi içerir (Stornes ve Bru, 2002). Diğer bir tezahür ise,

sporcuların rakipleriyle rekabette haksız avantajlar elde etmekten kaçınmak ve kazanmaya veya kaybetmeye saygı duymak için kazanma motivasyonunu kullanmalarındır. Aynı zamanda sportmenlik açısından; cesaret, güven, samimiyet onur, cömertlik, nezaket, sabır, özdenetim ve başkalarının görüşlerine saygı duyguları önemlidir (Keating, 2007).

Hile

Türk dil kurumunun güncel sözlüğündeki ifadeyi kullanmak, kopya çekmek; "birini aldatmak" anlamına gelmektedir (URL5, 2019). Saban (2006) aldatma kavramını "aldatılmanın sonucuna, aldatılma eylemi veya işlemine dayanan kavramsal bir kavram" olarak tanımlamaktadır. Tanımı gereği, sporda hile ve aldatma, kazanmak amacıyla yapılan sportmenlik dışı bir hareket olarak temsil edilir.

Şiddet

Kavramsal şiddet, fiziksel şiddet gibi somut bir eylem olmasa da, sözler, davranışlar veya duruşlar yoluyla bir kişiye, topluluğa veya topluma zarar verme, tehdit etme veya korkutma gibi bir niyeti içeren bir kavramdır. Örneğin, sözlü taciz, cinsiyetçilik, ayrımcılık veya insanların kişisel haklarına saygısızlık gibi davranışlar kavramsal şiddet olarak kabul edilebilir. Kavramsal şiddet, genellikle görünür olmayan ve dolayısıyla daha zor fark edilebilen bir tür şiddettir, ancak sonuçları fiziksel şiddet kadar ciddi olabilir. Şiddet günümüzde pek çok farklı biçime bürünebilmekte ve sıklıkla karşılaşılan kişisel ve toplumsal bir durumdur. Şiddet, kelimenin tam anlamıyla, bir bireyin zihinsel ve fiziksel bir bütün olarak her türlü maddi ve fiziksel istismarı anlamına gelir. Zihinsel olumsuzluğun bir tezahürü olarak tezahür edebilir. Şiddet ve saldırganlık eylemlerinin sıklıkla birbirini tanıyan kişi veya gruplar arasında meydana geldiği iyi bilinmektedir. Genel toplumsal sorunların bir ifadesi olarak açıklanabilir şiddet ve fanatizm önemli toplumsal sorunlar olarak kabul edilmektedir (Ayan, 2006). Şiddet kavramı, toplumsal bir mesele olmasının yanı sıra sporda kabul edilemez bir durumdur. Bazı durumlarda sporda kazanmak için ortaya çıkan şiddet de kendini gösterebilmektedir.

Küfür

Bireyler ve toplum arasında argo sayılabilecek bazı kelime ve cümlelerin kullanıldığı bilinmektedir. Ancak "küfür" toplum içinde bazı argo ifadelerin ötesinde çirkin ve ahlaksız bir davranış olarak görülmektedir. Küfürler ağızlarından çıkıp

oldukça kötü durumlara yol açabilir ve olumsuz bir davranış olarak tanımlanabilir. Sosyal hayatta var olan ve sıklıkla kullanılan “argo”, bir iletişim aracı olarak spor izleyicilerine ve dillerine doğal olarak yansımaktadır (Gerek vd., 2015). Küfür, sadece spor izleyicileri arasında değil, genel olarak toplumda kabul edilemez bir davranış olarak görülmektedir. Bu tür kaba dil kullanımı, insanlar arasında iletişim bozukluğuna neden olabilir ve bazı durumlarda fiziksel şiddete bile yol açabilir. Bu bağlamda spor izleyicilerinin oyunlarda argo ve küfür kullanımını azaltmak için, kulüpler, spor organizasyonları ve hatta devlet kurumları gibi ilgili tarafların bu konuda çaba göstermeleri gerekmektedir. Bu tür girişimler, sportmenlik ruhunu ve sporun temel değerlerini korumaya yardımcı olabilir.

Şike

Sporda şike, bir maçın sonucunu kar karşılığında değiştirmek ve bir spor karşılaşmasıyla gizli anlaşma yapmak olarak tanımlanabilir. Şike, sporun ilk günlerinden itibaren bir durum olarak ortaya çıkmış ve günümüze kadar devam etmektedir. Şike, yapılan işten zarar gören ve seyircilerin nefret edeceği bir oyun, sportmenlik dışı bir harekettir (Şahin, 2009). Hile ve şike rüşvet olaylarına tarih boyunca sporda rastlanmıştır (Arıpınar ve Donuk, 2011). Bu, sporda oyunu düzeltmemesi gereken bir hareket olmakla birlikte, menfaat sağlamak, avantaj sağlamak, haksız başarı elde etmek ve spor yoluyla kazanç sağlamak amacıyla yapılan sportmenlik dışı bir harekettir (Ekici, 2013).

Spor müsabakalarında şike istenmeyen bir durum olarak kabul edilir. Özellikle futbolda yaşanan bu durum, sporda etik olmayan uygulamalardan biri haline gelmiştir. Ülkemizde zaman zaman kulüplerin, yöneticilerin ve oyuncuların isimleri şike yapmakla itham edilmektedir.

Doping

Elit sporcuların vücut yapıları diğer insanlardan farklılık gösterebilir ancak bu onların insan olmaktan çıktığı anlamına gelmez. Sporcuların sağlıklı bir şekilde performanslarını artırmaları için, antrenman, beslenme ve uyku gibi konulara özen göstermeleri gerekmektedir. Ayrıca, sporcuların sağlıklı bir şekilde performanslarını artırabilmeleri için, anti-doping kurallarına uymaları ve fair-play ruhunu benimsemeleri de son derece önemlidir. Gelişmiş rekabet ortamı bu sporcularda ne pahasına olursa olsun kazanmanın yollarını aramaya başlamış, böylece sporcuların

da insan olduğunu unutarak amaca hizmet eden bir meta haline dönüşmüştür (Kurdak, 1996).

Bu durum sporcuları sürekli kazanmaları gerektiğini düşünmek zorunda bırakır. Bu nedenle performanslarını en üst seviyede tutmak için antrenmanın yanı sıra vücudun ihtiyacı olan bazı besin maddelerini de yapay olarak, daha doğrusu sinerjistler aracılığıyla elde edebilirler. Ancak bununla sınırlı kalmayarak sporcular haksız rekabete ve yanlışlıkla kazanmalarına neden olabilecek maddelere de başvurabilmektedir.

Doping kavramının tarihi boyunca, bugün New York City'de çalışan Hollandalı göçmenlerin işçilerine yorulmadan çalışmalarını sağlamak için "doop" adı verilen bir karışım vermesinden esinlenerek "doop" kelimesinden geldiği söylenir. Doping eskiden, M.Ö. Afyon haşhaşının 4000-2400 yılları arasında uyarıcı olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca antik Yunanistan'da sporcuların özel diyetler ve doping kullandıkları bilinmektedir (Arıpınar ve Donuk, 2011). Sporun en temel ve belirleyici unsuru eşitlik ilkesidir. Doping, sporda eşitlik ilkelerinin açık bir ihlalidir. Bu nedenle sporda doping sportmenlik dışıdır ve sporun ahlaki dokusunu baltalamaktadır (Yoncalık ve Gündoğdu, 2007). Rekabet ortamı olan spor müsabakalarında doping, fair-play kavramıyla bağdaşmayan etik ilkelerin bozulmasına ve rekabetin adilliğinin bozulmasına yol açmaktadır (Karacabey vd., 2017).

2.5. Sporcu Kimliği, Kişilik Özellikleri ve Sportmenlik İlişkisi

Sporcu kimliği, bir bireyin kendisini spor yapma aktivitesi içinde tanımlaması ve bu tanımlamanın kendisi üzerindeki etkisini ifade eder (Çinibulak ve Özdilek, 2023). Bir bireyin sporcu kimliği, genellikle onun spor yapma alışkanlıklarını, tutumlarını ve değerlerini şekillendirir. Örneğin, bir bireyin kendisini bir futbol oyuncusu olarak tanımlaması, onun futbola olan tutkusunu ve bu sporu benimseme şeklini yansıtabilir. Sporcu kimliği, kişinin spor yaparken benimsediği roller ve beklentilerle de bağlantılıdır. Bir kişi kendisini bir sporcu olarak gördüğünde, genellikle oyun sırasında belirli bir davranış ve tutum sergileme eğilimindedir.

Kişilik özellikleri, bireyin doğal eğilimleri, davranışları ve tercihleriyle ilgili genel özellikleri ifade eder (Aytaç, 2006). Kişilik, bir kişinin benzersiz bir şekilde düşünme, hissetme ve davranma biçimini belirler. Örneğin, bazı insanlar doğal olarak daha sabırlı ve dengeli olabilirken, diğerleri daha rekabetçi veya agresif olabilir.

Kişilik özellikleri, spor yaparken sergilenen davranışları da etkiler. Bir kişinin kişilik özellikleri, onun spor yaparken ne kadar rekabetçi, sabırlı, saygılı veya cesur olacağını belirlemede rol oynar.

Sportmenlik ise sporcuların etik kurallara uygun, saygılı ve adil davranışlarını içeren bir kavramdır (Tanrıverdi, 2012). Sportmenlik, rekabet sırasında karşı tarafı saygıyla karşılamayı, kurallara uygun davranmayı ve kazanan veya kaybeden olarak kararlılık göstermeyi içerir. Bu, sadece oyun sırasında değil, aynı zamanda antrenman, eğitim ve sosyal etkileşimler sırasında da geçerlidir. Sportmenlik, sporun temel değerlerinden biridir ve sporcuların karakterini ve davranışlarını şekillendirir.

Bu üç kavram arasındaki ilişki karmaşıktır çünkü birbirlerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Sporcu kimliği ve kişilik özellikleri, sportmenlik davranışlarını etkilerken, aynı zamanda sportmenlik de bireyin kişilik özelliklerini ve sporcu kimliğini şekillendirir (Ateş, 2021). Örneğin, bir bireyin sportmenlik değerlerini benimsemesi, zamanla bu değerleri içselleştirmesine ve kişilik özelliklerinin bir parçası haline gelmesine neden olabilir. Aynı şekilde, bir kişinin kendisini bir sporcu olarak tanımlaması, genellikle sportmenlik değerlerini benimsemesi ve bu değerlere bağlı kalması için bir motivasyon kaynağı olabilir (Ataklı, 2022). Bu üç kavramın incelenmesi, sporcuların hem kişisel hem de profesyonel olarak gelişmelerine katkıda bulunmayı amaçlarken, aynı zamanda sporun toplumsal değerlerini korumaya yardımcı olacak sonuçlar ortaya koyacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada Y ve Z kuşağı sporcularda sporcularda sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla betimsel nitelik taşıyan ilişkiel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1999). Sporcuların demografik özelliklerine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla; 7 madde ve 3 alt boyuttan oluşan Sporcu Kimliği Ölçeği, 20 madde ve 4 alt boyuttan oluşan Sportmenlik Yönelimi Ölçeği, 10 madde ve 5 alt boyuttan oluşan Kişilik Özellikleri Ölçeği kullanılmıştır.

3.1.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Amasya, Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, Ordu ve Samsun illerinde aktif olarak spor yapan Y ve Z kuşağı yaş aralığında yer alan sporcular, örnekleme ise Twenge vd. (2010) ile McCrindle ve Wolfinger (2010)'in yaş aralığı referans alınarak bu sporcular arasından tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiş 1016 sporcudan oluşmaktadır. Verilerin toplanması aşamasında 18 yaş altı sporculara anket uygulaması veli onam formunu doldurabilmek için yüz yüze, 18 yaş üstü sporcularda ise hem yüz yüze hem de online (çevrimiçi) Google Formlar aracılığıyla yapılmıştır.

3.1.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ile Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilen Öztürk ve Koca (2013) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan ‘Sporcu Kimliği Ölçeği’, Vallerand vd. (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Sezen, Balçıkınlı (2010) tarafından yapılan “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” ve Gosling vd. (2003) tarafından geliştirilen ve Atak (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan “10 Maddeli Kişilik Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu, spor türü, alkol ve sigara kullanma, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve sporcu yaşını içeren sorular yer almaktadır.

Sporcu Kimliği Ölçeği

Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilen Öztürk ve Koca (2013) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Sporcu Kimliği Ölçeği 7 maddeden oluşup, sosyal kimlik, sporda sınırlanmışlık, olumsuz duyusallık adı altında üç alt boyutta değerlendirilmektedir. 7’li likert (1. Hiç katılmıyorum, 7. Tamamen katılıyorum) tipi derecelendirme ile değerlendirilen ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı 0.81’dir. Alt boyutların iç tutarlılık katsayıları (sırasıyla: 0.69, 0.79 ve 0.59) olarak bulunmuştur.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Vallerand ve arkadaşları. (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Sezen, Balçıkanlı (2010) tarafından yapılan “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” ölçme aracı 5 li likert tipi bir yapıya sahiptir. Ölçek orijinalinde 25 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Sezen Balçıkanlı (2010) Türkçe uyarlaması yapılırken olumsuz 5 maddenin çalışmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla Türkçe versiyonu 20 madde ile 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; boyutlar; “sosyal normlara uyum”, “kurallara ve yönetime saygı”, “sporda sorumluluk” ve “rakibe saygı” alt boyutlarıdır. Alt boyutlar için Cronbach Alpha değerleri (sırasıyla 0.86, 0.83, 0.91, 0.82)’dir.

10 Maddeli Kişilik Ölçeği

Gosling ve arkadaşları. (2003) tarafından geliştirilen ve Atak (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan “10 Maddeli Kişilik Ölçeği” Beş Faktör Kişilik modeline dayalı bir ölçektir. Beş faktör yaklaşımının temelini, algılanan farklı kişilik özelliklerinin çeşitli kültürlerin günlük yaşamlarındaki söylemlerine yansıtacağı ve bireysel farklılıkların dilde farklı sözcükler halinde kodlanacağı görüşü oluşturmaktadır. Ölçek 5 alt boyuttan (deneyime açıklık, yumuşak başlılık, duygusal dengelilik, sorumluluk ve dışadönüklük) oluşmaktadır. Her boyut kendi içinde kişiliği tanımlayan ifadelerden oluşmaktadır. Yedili likert tip (1. Tamamen katılmıyorum, 7. Tamamen katılıyorum) olan ölçekte, her bir alt boyutta iki madde yer almaktadır. Alt boyutlar için Cronbach Alpha değerleri (sırasıyla 0.83, 0.81, 0.83, 0.84 ve 0.86) olarak bulunmuştur. Bireylerin her bir alt ölçekten aldıkları puanlar dikkate alınarak, bireylerde baskın olan kişilik özelliğini belirlemeye ve bireyleri kişilik özelliklerinden birine atamaya dönük olan bu ölçek puanlanırken, bir bireyin en yüksek puan aldığı alt ölçeğe ait kişilik özelliğinin o kişinin temel kişilik özelliği olduğu kabul edilmektedir (Atak, 2013).

3.2. İstatistiksel Analiz

Araştırmada Y ve Z kuşağı sporcuların ölçek maddelerine verdiği cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenilirlik katsayıları (cronbach alpha) hesaplanmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Sporcu Kimliği Ölçeği	0,849	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Sosyal Kimlik</i>	0,743	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	0,824	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	0,639	Orta Düzeyde Güvenilir
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	0,929	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	0,906	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	0,818	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Sporda Sorumluluklara Bağlılık</i>	0,888	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Rakibe Saygı</i>	0,850	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Kişilik Özellikleri Ölçeği		
<i>Dışa Dönüklük</i>	0,709	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Yumuşak Başlılık</i>	0,668	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Sorumluluk</i>	0,728	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Duygusal Denge</i>	0,759	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	0,687	Orta Düzeyde Güvenilir

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($P>0,05$). Normallik varsayımı sonuçlarına göre; cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu, spor türü, alkol ve sigara kullanma durumu değişkenlerinde ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arası farklılıklar Student t testi, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, sporcu yaşı ve kişilik özellikleri değişkenlerine göre ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Ayrıca Y ve Z kuşağı sporcuların sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki Pearson Korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır. Katılımcıların cinsiyet, kuşak, alkol ve sigara kullanma, milli sporcu olma, spor türü, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve spor yaşına göre kişilik özelliği Ki-kare testi ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 26.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, n (%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $p<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	n	%	Kuşak	n	%
Kadın	401	39,5	Y kuşak	436	42,9
Erkek	615	60,5	Z kuşak	580	57,1
Toplam	1016	100,0	Toplam	1016	100,0

Sigara Kullanım Durumu	n	%	Alkol Kullanım Durumu	n	%
Evet	248	24,4	Evet	176	17,3
Hayır	768	75,6	Hayır	840	82,7
Toplam	1016	100,0	Toplam	1016	100,0

Milli Sporculuk Durumu	n	%	Spor Türü	n	%
Evet	94	9,3	Bireysel	578	56,9
Hayır	922	90,7	Takım	438	43,1
Toplam	1016	100,0	Toplam	1016	100,0

Profesyonel (meslek) Olarak Spor Yapma Durumu	n	%	Sporcu Sakatlık Geçmişi	n	%
Evet	254	25,0	Var	515	50,7
Hayır	762	75,0	Yok	501	49,3
Toplam	1016	100,0	Toplam	1016	100,0

Gelir Düzeyi	n	%	Eğitim Düzeyi	n	%
Gelir<Gider(Düşük)	140	13,8	İlkokul	31	3,1
Gelir=Gider(Orta)	776	76,4	Ortaokul	77	7,6
Gelir>Gider(Yüksek)	100	9,8	Lise	333	32,8
Toplam	1016	100,0	Üniversite	535	52,7
			Lisansüstü	40	3,9

Sporcu Yaşı	n	%	Toplam	n	%
1 yıl ve daha az	177	17,4			
2-3 yıl	139	13,7			
4-5 yıl	156	15,4			
6-7 yıl	183	18,0			
8-10 yıl	134	13,2			
11 yıl ve fazlası	227	22,3			
Toplam	1016	100,0	Toplam	1016	100,0

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin %60,5'i erkek, %57,1'i Z kuşağı, %75,6'sı sigara kullanmayan, %82,7'si alkol kullanmayan, %90,7'i milli sporcu olmayan, %75'i profesyonel olarak spor yapmayan, %76,4'ü orta gelir düzeyine sahip, %17,4'ü 1 yıl ve daha az sporcu yaşına sahip, %56,9'u bireysel spor yapan, %50,7'si sporcu sakatlığı yaşamış ve %52,7'si üniversite mezunu, sporculardan oluşmaktadır.

Tablo 4.2. Y ve Z kuşağı sporcularda cinsiyete göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Kadın	401	39.41	6.94	0,594
	Erkek	615	39.29	7.76	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Kadın	401	16.85	3.30	0,722
	Erkek	615	16.76	3.70	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Kadın	401	11.05	2.72	0,450
	Erkek	615	10.92	2.81	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Kadın	401	11.51	2.30	0,111
	Erkek	615	11.60	2.59	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Kadın	401	88.42	9.94	<0,001
	Erkek	615	84.44	12.69	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Kadın	401	22.45	3.25	<0,001
	Erkek	615	21.04	4.20	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Kadın	401	22.20	2.77	<0,001
	Erkek	615	20.67	3.64	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	Kadın	401	23.24	2.56	<0,001
	Erkek	615	22.34	3.35	
<i>Rakibe Saygı</i>	Kadın	401	20.53	4.07	0,602
	Erkek	615	20.39	4.18	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Kadın	401	8.72	3.89	0,975
	Erkek	615	8.71	3.67	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Kadın	401	7.04	3.65	0,050
	Erkek	615	7.50	3.60	
<i>Sorumluluk</i>	Kadın	401	9.11	4.03	0,123
	Erkek	615	9.51	3.96	
<i>Duygusal Denge</i>	Kadın	401	8.84	3.70	0,607
	Erkek	615	8.72	3.72	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Kadın	401	7.93	3.44	0,027
	Erkek	615	8.40	3.33	

Araştırma sonuçları cinsiyete göre sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanlar ile kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (yumuşak başlılık ve deneyimlere açıklık hariç) arasında istatistiki bir anlamlı farkın olmadığını ($P>0,05$), sportmenlik yönelimi ölçek toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğunu göstermiştir ($P<0,001$).

Kadın sporcuların erkek sporculara göre sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu, erkek sporcuların ise kadın sporculara göre yumuşak başlılık ve deneyimlere açıklık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.2).

Tablo 4.3. Kuşak dönemlerine göre sporcularda sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Kuşak	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Y kusak	436	38.58	7.57	<0,001
	Z kusak	580	40.24	7.29	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Y kusak	436	16.38	3.66	0,001
	Z kusak	580	17.11	3.43	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Y kusak	436	10.80	2.81	0,089
	Z kusak	580	11.10	2.75	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Y kusak	436	11.40	2.53	<0,001
	Z kusak	580	12.04	2.43	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Y kusak	436	85.56	11.56	0,296
	Z kusak	580	86.35	12.04	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Y kusak	436	21.48	3.84	0,423
	Z kusak	580	21.68	3.97	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Y kusak	436	20.96	3.25	0,010
	Z kusak	580	21.51	3.50	
<i>Sporda Sorumluluklara Bağlılık</i>	Y kusak	436	22.29	3.23	0,002
	Z kusak	580	23.00	2.95	
<i>Rakibe Saygı</i>	Y kusak	436	20.84	3.74	0,009
	Z kusak	580	20.15	4.39	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Y kusak	436	8.72	3.94	0,934
	Z kusak	580	8.71	3.62	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Y kusak	436	7.93	3.48	<0,001
	Z kusak	580	6.86	3.67	
<i>Sorumluluk</i>	Y kusak	436	9.78	3.98	0,003
	Z kusak	580	9.03	3.97	
<i>Duyusal Denge</i>	Y kusak	436	8.93	3.84	0,244
	Z kusak	580	8.65	3.61	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Y kusak	436	8.37	3.43	0,195
	Z kusak	580	8.09	3.34	

Araştırmada kuşak dönemlerine göre sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (sporla sınırlanmışlık hariç), sportmenlik yönelimi ölçeği kurallar ve yönetime saygı ile rakibe saygı alt boyut toplam puanları ve yumuşak başlılık ile sorumluluk kişilik özellikleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür ($P<0,05$); Tablo 4.3).

Z kuşağı sporcuların Y kuşağı sporculara göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu Y kuşağı sporcuların ise Z kuşağındaki sporculara göre yumuşak başlı ve sorumluluk kişilik özelliği puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.3).

Tablo 4.4. Y ve Z kuşağı sporcularda sigara kullanım durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Sigara Kullanım	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Evet	37.19	8.52	37.19	<0,001
	Hayır	40.29	6.91	40.29	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Evet	15.73	4.02	15.73	<0,001
	Hayır	17.14	3.31	17.14	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Evet	10.24	2.99	10.24	<0,001
	Hayır	11.21	2.66	11.21	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Evet	11.21	2.72	11.21	<0,001
	Hayır	11.94	2.39	11.94	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Evet	82.52	13.92	82.52	<0,001
	Hayır	87.14	10.85	87.14	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Evet	20.75	4.64	20.75	<0,001
	Hayır	21.87	3.61	21.87	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Evet	20.13	3.81	20.13	<0,001
	Hayır	21.64	3.18	21.64	
<i>Sporda Sorumluluklara Bağlılık</i>	Evet	21.56	3.64	21.56	<0,001
	Hayır	23.06	2.80	23.06	
<i>Rakibe Saygı</i>	Evet	20.07	4.41	20.07	0,119
	Hayır	20.57	4.04	20.57	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Evet	8.29	3.95	8.29	0,047
	Hayır	8.85	3.69	8.85	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Evet	8.08	3.45	8.08	<0,001
	Hayır	7.07	3.65	7.07	
<i>Sorumluluk</i>	Evet	10.19	3.65	10.19	<0,001
	Hayır	9.08	4.06	9.08	
<i>Duygusal Denge</i>	Evet	8.65	3.73	8.65	0,575
	Hayır	8.81	3.71	8.81	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Evet	8.52	3.35	8.52	0,100
	Hayır	8.12	3.39	8.12	

Araştırmada sigara kullanım durumuna göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç), kişilik özellikleri alt boyutu dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.4).

Sigara kullanmayan bireylerin kullananlara göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu, sigara kullanan bireylerin, sigara kullanmayanlara kıyasla sorumluluk ve yumuşak başlılık kişilik özelliğinin daha yüksek, dışa dönüklük puanının ise daha düşük olduğu görülmüştür (Tablo 4.4)

Tablo 4.5. Y ve Z kuşağı sporcularda alkol kullanım durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Alkol Kullanım	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Evet	176	36.52	8.31	<0,001
	Hayır	840	40.16	7.10	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Evet	176	15.38	4.08	<0,001
	Hayır	840	17.09	3.35	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Evet	176	9.88	3.11	<0,001
	Hayır	840	11.20	2.64	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Evet	176	11.26	2.69	<0,001
	Hayır	840	11.87	2.44	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Evet	176	82.69	13.82	<0,001
	Hayır	840	86.71	11.26	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Evet	176	20.70	4.58	<0,001
	Hayır	840	21.78	3.73	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Evet	176	20.16	4.01	<0,001
	Hayır	840	21.51	3.22	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	Evet	176	21.70	3.65	<0,001
	Hayır	840	22.90	2.92	
<i>Rakibe Saygı</i>	Evet	176	20.12	4.36	0,272
	Hayır	840	20.51	4.09	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Evet	176	8.47	3.99	0,360
	Hayır	840	8.77	3.71	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Evet	176	8.11	3.39	0,001
	Hayır	840	7.15	3.65	
<i>Sorumluluk</i>	Evet	176	10.35	3.50	<0,001
	Hayır	840	9.14	4.06	
<i>Duygusal Denge</i>	Evet	176	8.63	3.67	0,585
	Hayır	840	8.80	3.72	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Evet	176	8.55	3.35	0,145
	Hayır	840	8.14	3.38	

Araştırmada alkol kullanım durumuna göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç), kişilik özellikleri alt boyutu yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistik olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($P<0,05$); Tablo 4.5).

Alkol kullanmayan bireylerin kullananlara göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu, alkol kullanan bireylerin ise alkol kullanmayanlara kıyasla sorumluluk ve yumuşak başlılık kişilik özelliği puanının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.5)

Tablo 4.6. Y ve Z kuşağı sporcularda milli sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Milli Sporcu	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Evet	94	42.45	6.19	<0,001
	Hayır	922	39.23	7.51	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Evet	94	18.24	3.01	<0,001
	Hayır	922	16.65	3.56	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Evet	94	12.22	2.04	<0,001
	Hayır	922	10.85	2.81	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Evet	94	11.98	2.42	0,376
	Hayır	922	11.74	2.50	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Evet	94	88.13	11.22	0,069
	Hayır	922	85.80	11.88	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Evet	94	22.24	3.75	0,092
	Hayır	922	21.53	3.93	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Evet	94	21.17	3.43	0,757
	Hayır	922	21.28	3.40	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	Evet	94	23.13	3.23	0,156
	Hayır	922	22.65	3.08	
<i>Rakibe Saygı</i>	Evet	94	21.59	3.45	0,005
	Hayır	922	20.33	4.18	
Kişilik Özelliği Ölçeği	Evet	94	8.56	3.91	0,685
	Hayır	922	8.73	3.74	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Evet	94	8.20	3.91	0,013
	Hayır	922	7.23	3.59	
<i>Sorumluluk</i>	Evet	94	9.51	4.17	0,687
	Hayır	922	9.34	3.97	
<i>Duyusal Denge</i>	Evet	94	9.46	3.97	0,059
	Hayır	922	8.70	3.68	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Evet	94	8.26	3.82	0,902
	Hayır	922	8.21	3.33	

Araştırmada milli sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (olumsuz duyuşsallık hariç) ile sportmenlik yönelimi ölçeği rakibe saygı alt boyut ve kişilik özellikleri yumuşak başlılık alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.6).

Milli sporcuların milli olmayan sporculara göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ölçeği rakibe saygı ve yumuşak başlılık puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.6).

Tablo 4.7. Y ve Z kuşağı sporcularda spor türüne göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Spor Türü	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Bireysel	578	39.60	7.33	0,735
	Takım	438	39.44	7.61	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Bireysel	578	16.76	3.51	0,718
	Takım	438	16.84	3.60	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Bireysel	578	11.07	2.73	0,207
	Takım	438	10.85	2.84	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Bireysel	578	11.77	2.53	0,905
	Takım	438	11.75	2.44	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Bireysel	578	87.10	11.20	0,001
	Takım	438	84.57	12.50	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Bireysel	578	22.03	3.72	<0,001
	Takım	438	21.03	4.09	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Bireysel	578	21.51	3.28	0,011
	Takım	438	20.96	3.53	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	Bireysel	578	22.92	2.89	0,009
	Takım	438	22.41	3.32	
<i>Rakibe Saygı</i>	Bireysel	578	20.65	4.20	0,071
	Takım	438	20.18	4.04	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Bireysel	578	8.51	3.68	0,048
	Takım	438	8.98	3.84	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Bireysel	578	7.32	3.68	0,982
	Takım	438	7.32	3.55	
<i>Sorumluluk</i>	Bireysel	578	9.05	4.10	0,006
	Takım	438	9.75	3.81	
<i>Duygusal Denge</i>	Bireysel	578	8.59	3.69	0,075
	Takım	438	9.01	3.74	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Bireysel	578	8.08	3.31	0,154
	Takım	438	8.39	3.46	

Araştırmada spor türüne göre sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç) ile kişilik özellikleri dışa dönüklük ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.7).

Bireysel spor yapan sporcuların takım sporu yapan kişilere göre sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek, takım sporu yapan kişilerin ise bireysel spor yapan kişilere göre dışa dönüklük ve sorumluluk puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.7).

Tablo 4.8. Y ve Z kuşağı sporcularda profesyonel sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Profesyonel Sporcu	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Evet	254	42.78	5.74	<0,001
	Hayır	762	38.45	7.64	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Evet	254	18.35	2.91	<0,001
	Hayır	762	16.28	3.59	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Evet	254	12.07	2.22	<0,001
	Hayır	762	10.61	2.85	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Evet	254	12.36	2.04	<0,001
	Hayır	762	11.56	2.59	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Evet	254	88.14	11.01	0,001
	Hayır	762	85.30	12.02	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Evet	254	22.22	3.58	0,003
	Hayır	762	21.39	4.00	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Evet	254	21.55	3.43	0,133
	Hayır	762	21.18	3.39	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	Evet	254	23.21	2.81	0,002
	Hayır	762	22.52	3.17	
<i>Rakibe Saygı</i>	Evet	254	21.16	3.97	0,001
	Hayır	762	20.21	4.17	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Evet	254	8.36	3.95	0,082
	Hayır	762	8.83	3.69	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Evet	254	7.33	3.82	0,952
	Hayır	762	7.31	3.56	
<i>Sorumluluk</i>	Evet	254	9.19	4.37	0,462
	Hayır	762	9.41	3.85	
<i>Duygusal Denge</i>	Evet	254	9.10	3.74	0,098
	Hayır	762	8.66	3.70	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Evet	254	7.97	3.70	0,180
	Hayır	762	8.30	3.27	

Araştırmada profesyonel sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (kurallar ve yönetime saygı hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.8).

Profesyonel olarak spor yapan sporcuların profesyonel olarak spor yapmayan kişilere göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.8).

Tablo 4.9. Y ve Z kuşağı sporcularda sporcu sakatlığı geçirme durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Sporcu Sakatlık Gecmisi	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Var	515	39.86	7.45	0,159
	Yok	501	39.20	7.44	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Var	515	17.05	3.58	0,019
	Yok	501	16.53	3.50	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Var	515	11.04	2.77	0,407
	Yok	501	10.90	2.78	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Var	515	11.76	2.45	0,973
	Yok	501	11.76	2.53	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Var	515	85.09	12.04	0,012
	Yok	501	86.96	11.56	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Var	515	21.42	4.00	0,133
	Yok	501	21.78	3.81	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Var	515	20.76	3.44	<0,001
	Yok	501	21.81	3.28	
<i>Sporda Sorumluluklara Bağlılık</i>	Var	515	22.31	3.32	<0,001
	Yok	501	23.09	2.78	
<i>Rakibe Saygı</i>	Var	515	20.61	3.94	0,198
	Yok	501	20.28	4.32	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Var	515	8.68	3.78	0,758
	Yok	501	8.75	3.74	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Var	515	7.60	3.58	0,012
	Yok	501	7.03	3.66	
<i>Sorumluluk</i>	Var	515	9.77	3.79	0,758
	Yok	501	9.92	4.14	
<i>Duygusal Denge</i>	Var	515	8.67	3.72	0,390
	Yok	501	8.87	3.71	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Var	515	8.40	3.33	0,073
	Yok	501	8.02	3.42	

Araştırmada sporcu sakatlığı geçirme durumuna göre sporcu kimliği sosyal kimlik alt boyutu, sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ile kurallar ve yönetime saygı ile sporda sorumluluklarına bağlılık alt boyut toplam puan ve kişilik özellikleri ölçeği yumuşak başlılık alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.9).

Sporcu sakatlığı geçmişi olan sporcuların sporcu sakatlığı geçmişi olmayan kişilere göre sosyal kimlik ve yumuşak başlılık puanları daha yüksek, sportmenlik yönelimi, kurallar ve yönetime saygı ile sporda sorumluluklarına bağlılık puanları daha düşük çıkmıştır (Tablo 4.9).

Tablo 4.10. Y ve Z kuşağı sporcularda gelir düzeyine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Gelir<Gider(Düşük)	140	39.49	8.06	0,701
	Gelir=Gider(Orta)	776	39.61	7.32	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	38.95	7.63	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	16.63	3.84	0,612
	Gelir=Gider(Orta)	776	16.86	3.47	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	16.56	3.73	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	11.07	2.85	0,618
	Gelir=Gider(Orta)	776	10.99	2.74	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	10.73	2.97	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	11.79	2.59	0,910
	Gelir=Gider(Orta)	776	11.77	2.49	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	11.66	2.39	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Gelir<Gider(Düşük)	140	84.85	13.66	0,351
	Gelir=Gider(Orta)	776	86.09	11.46	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	87.01	11.96	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	21.15	4.76	0,269
	Gelir=Gider(Orta)	776	21.64	3.75	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	21.93	3.84	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	20.95	3.84	0,459
	Gelir=Gider(Orta)	776	21.34	3.28	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	21.23	3.71	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	22.48	3.67	0,670
	Gelir=Gider(Orta)	776	22.73	2.97	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	22.72	3.21	
<i>Rakibe Saygı</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	20.27	4.18	0,208
	Gelir=Gider(Orta)	776	20.39	4.13	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	21.13	4.11	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	8.61	3.98	0,901
	Gelir=Gider(Orta)	776	8.72	3.70	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	8.83	3.93	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	7.45	3.48	0,375
	Gelir=Gider(Orta)	776	7.24	3.62	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	7.75	3.86	
<i>Sorumluluk</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	9.41	4.01	0,877
	Gelir=Gider(Orta)	776	9.32	3.91	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	9.52	4.57	
<i>Duyusal Denge</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	8.99	3.62	0,558
	Gelir=Gider(Orta)	776	8.77	3.68	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	8.46	4.14	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	Gelir<Gider(Düşük)	140	8.49	3.24	0,458
	Gelir=Gider(Orta)	776	8.14	3.41	
	Gelir>Gider(Yüksek)	100	8.40	3.38	

Araştırmada gelir durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Tablo 4.10).

Tablo 4.11. Y ve Z kuşağı sporcularda eğitim düzeyine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	İlkokul	31	41.35a	4.77	<0,001
	Ortaokul	77	40.88a	6.15	
	Lise	333	41.06a	7.42	
	Üniversite	535	38.17b	7.61	
	Lisansüstü	40	41.03a	6.11	
<i>Sosyal Kimlik</i>	İlkokul	31	17.65a	2.50	<0,001
	Ortaokul	77	17.04ab	3.16	
	Lise	333	17.39ab	3.48	
	Üniversite	535	16.27b	3.66	
	Lisansüstü	40	17.70a	2.77	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	İlkokul	31	11.68a	1.87	<0,001
	Ortaokul	77	11.44ab	2.31	
	Lise	333	11.39ab	2.81	
	Üniversite	535	10.58b	2.83	
	Lisansüstü	40	11.30ab	2.38	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	İlkokul	31	12.03ab	2.40	<0,001
	Ortaokul	77	12.40a	2.31	
	Lise	333	12.28a	2.34	
	Üniversite	535	11.31b	2.56	
	Lisansüstü	40	12.03ab	1.95	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	İlkokul	31	91.39a	8.92	<0,001
	Ortaokul	77	90.66a	7.47	
	Lise	333	86.09ab	11.42	
	Üniversite	535	84.81b	12.63	
	Lisansüstü	40	88.28ab	9.62	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	İlkokul	31	22.68a	2.96	<0,001
	Ortaokul	77	22.48ab	3.21	
	Lise	333	21.76ab	3.90	
	Üniversite	535	21.23b	4.08	
	Lisansüstü	40	22.58ab	2.99	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	İlkokul	31	23.00a	2.71	0,007
	Ortaokul	77	23.27a	1.94	
	Lise	333	21.35b	3.51	
	Üniversite	535	20.82b	3.44	
	Lisansüstü	40	21.50b	2.75	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	İlkokul	31	23.84a	2.35	<0,001
	Ortaokul	77	24.08a	1.51	
	Lise	333	23.27ab	2.66	
	Üniversite	535	22.08c	3.41	
	Lisansüstü	40	22.63bc	2.81	
<i>Rakibe Saygı</i>	İlkokul	31	21.87a	3.05	0,001
	Ortaokul	77	20.83ab	3.54	
	Lise	333	19.71b	4.67	
	Üniversite	535	20.68ab	3.91	
	Lisansüstü	40	21.58a	3.19	

Tablo 4.11 (devam)

Kişilik Özellikleri Ölçeği

<i>Dışa Dönüklük</i>	İlkokul	31	6.97	3.63	0,092
	Ortaokul	77	8.58	3.81	
	Lise	333	8.74	3.63	
	Üniversite	535	8.77	3.80	
	Lisansüstü	40	9.33	4.10	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	İlkokul	31	4.00b	3.45	<0,001
	Ortaokul	77	6.77a	3.85	
	Lise	333	6.91a	3.63	
	Üniversite	535	7.77a	3.52	
	Lisansüstü	40	8.35a	2.84	
<i>Sorumluluk</i>	İlkokul	31	4.77b	2.62	<0,001
	Ortaokul	77	8.14a	4.14	
	Lise	333	8.72a	4.16	
	Üniversite	535	10.10a	3.63	
	Lisansüstü	40	10.48a	3.99	
<i>Duygusal Denge</i>	İlkokul	31	8.71	2.85	0,482
	Ortaokul	77	8.21	3.77	
	Lise	333	8.65	3.76	
	Üniversite	535	8.88	3.72	
	Lisansüstü	40	9.33	3.73	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	İlkokul	31	6.00b	3.24	<0,001
	Ortaokul	77	7.78a	3.58	
	Lise	333	7.75a	3.27	
	Üniversite	535	8.69a	3.35	
	Lisansüstü	40	8.28a	3.21	

Araştırmada eğitim düzeyine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (dışa dönüklük ve duygusal denge hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.11).

Üniversite mezunu olan sporcuların sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının ilkokul, ortaokul, lise ve lisansüstü eğitim seviyesindeki sporculara göre düşük olduğu, eğitim düzeyi ilkokul olan sporcuların ise yumuşak başlılık, deneyime açıklık ve sorumluluk puanlarının ortaokul ve üstü eğitim düzeyine sahip sporculara göre daha düşük olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.11).

Tablo 4.12. Y ve Z kuşağı sporcularda spor yaşına göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Spor Yaşı	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	1 yıl ve daha az	177	37.28b	8.29	<0,001
	2-3 yıl	139	39.09ab	7.24	
	4-5 yıl	156	39.12ab	8.11	
	6-7 yıl	183	40.43a	6.97	
	8-10 yıl	134	39.95a	6.77	
	11 yıl ve fazlası	227	40.87a	6.77	
<i>Sosyal Kimlik</i>	1 yıl ve daha az	177	15.55b	3.88	<0,001
	2-3 yıl	139	16.53ab	3.46	
	4-5 yıl	156	16.61ab	3.84	
	6-7 yıl	183	17.20a	3.34	
	8-10 yıl	134	17.02a	3.10	
	11 yıl ve fazlası	227	17.60a	3.25	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	1 yıl ve daha az	177	10.27b	3.06	0,001
	2-3 yıl	139	10.73ab	2.89	
	4-5 yıl	156	10.83ab	2.86	
	6-7 yıl	183	11.43a	2.51	
	8-10 yıl	134	11.16a	2.61	
	11 yıl ve fazlası	227	11.30a	2.61	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	1 yıl ve daha az	177	11.47	2.81	0,522
	2-3 yıl	139	11.83	2.71	
	4-5 yıl	156	11.69	2.52	
	6-7 yıl	183	11.81	2.43	
	8-10 yıl	134	11.77	2.26	
	11 yıl ve fazlası	227	11.96	2.24	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	1 yıl ve daha az	177	87.21	10.82	0,157
	2-3 yıl	139	87.23	11.41	
	4-5 yıl	156	85.07	13.32	
	6-7 yıl	183	85.10	12.05	
	8-10 yıl	134	84.53	11.45	
	11 yıl ve fazlası	227	86.59	11.74	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	1 yıl ve daha az	177	21.84	3.65	0,441
	2-3 yıl	139	21.86	4.07	
	4-5 yıl	156	21.37	4.19	
	6-7 yıl	183	21.38	3.92	
	8-10 yıl	134	21.17	3.60	
	11 yıl ve fazlası	227	21.83	4.00	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	1 yıl ve daha az	177	22.14a	3.17	<0,001
	2-3 yıl	139	21.93a	2.96	
	4-5 yıl	156	20.94ab	3.74	
	6-7 yıl	183	21.03ab	3.48	
	8-10 yıl	134	20.61b	3.38	
	11 yıl ve fazlası	227	21.01ab	3.39	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	1 yıl ve daha az	177	23.22a	2.82	0,001
	2-3 yıl	139	23.37a	2.49	
	4-5 yıl	156	22.32ab	3.63	
	6-7 yıl	183	22.57ab	3.20	
	8-10 yıl	134	22.08b	3.32	
	11 yıl ve fazlası	227	22.59ab	2.90	

Tablo 4.12 (devam)					
<i>Rakibe Saygı</i>	1 yıl ve daha az	177	20.01b	4.28	0,048
	2-3 yıl	139	20.07b	4.57	
	4-5 yıl	156	20.45ab	4.27	
	6-7 yıl	183	20.12ab	4.38	
	8-10 yıl	134	20.66ab	3.28	
	11 yıl ve fazlası	227	21.15a	3.83	
Kişilik Özellikleri Ölçeği					
<i>Dışa Dönüklük</i>	1 yıl ve daha az	177	8.58	3.52	0,924
	2-3 yıl	139	8.58	3.65	
	4-5 yıl	156	8.66	3.61	
	6-7 yıl	183	8.97	3.76	
	8-10 yıl	134	8.80	3.94	
	11 yıl ve fazlası	227	8.68	4.02	
<i>Yumuşak Başlılık</i>	1 yıl ve daha az	177	6.45b	3.86	<0,001
	2-3 yıl	139	7.23ab	3.47	
	4-5 yıl	156	7.31ab	3.51	
	6-7 yıl	183	7.04ab	3.65	
	8-10 yıl	134	7.66a	3.68	
	11 yıl ve fazlası	227	8.07a	3.42	
<i>Sorumluluk</i>	1 yıl ve daha az	177	7.55b	4.06	<0,001
	2-3 yıl	139	8.97ab	4.03	
	4-5 yıl	156	9.50ab	3.99	
	6-7 yıl	183	9.89ab	3.60	
	8-10 yıl	134	9.87a	3.79	
	11 yıl ve fazlası	227	10.15a	3.91	
<i>Duygusal Denge</i>	1 yıl ve daha az	177	8.47	3.32	0,449
	2-3 yıl	139	8.91	3.82	
	4-5 yıl	156	8.43	3.82	
	6-7 yıl	183	8.72	3.77	
	8-10 yıl	134	8.88	3.68	
	11 yıl ve fazlası	227	9.11	3.85	
<i>Deneyimlere Açıklık</i>	1 yıl ve daha az	177	7.62	3.16	0,157
	2-3 yıl	139	8.29	3.57	
	4-5 yıl	156	8.33	3.40	
	6-7 yıl	183	8.58	3.22	
	8-10 yıl	134	8.33	3.24	
	11 yıl ve fazlası	227	8.19	3.58	

Araştırmada spor yaşına göre sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (olumsuz duyusallık hariç), sportmenlik yönelimi ölçeği alt boyutları (sosyal normlara uyum hariç) ve kişilik özellikleri ölçeği yumuşakbaşlılık ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P < 0,05$; Tablo 4.12).

Sporcu yaşı arttıkça sporcu kimliğinin arttığı 6 yıl ve üstü spor yaşı olanların 1 yıl ve daha az spor spor yaşı olanlara göre puanlarının daha yüksek olduğu, 3 yıl ve altı spor yaşı olanların 8-10 yıl aralığında spor yaşı olanlara göre sportmenlik puanlarının daha yüksek çıktığı ve 8 yıl ve üstü spor yaşı olanların 1 yıl ve altı spor

yaşı olanlara göre sorumluluk ve yumuşak başlılık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.12).

Tablo 4.13. Y ve Z kuşağı sporcuların sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye ait korelasyon tablosu

		SY	SU	KYS	SSB	RS	DD	YB	S	DUD	DA
SK	r değeri	0,443	0,344	0,360	0,513	0,261	0,112	-0,043	0,021	0,046	-0,043
	p değeri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,172	0,500	0,144	0,173
SSK	r değeri	0,406	0,319	0,330	0,450	0,253	0,105	-0,064	0,013	0,019	-0,057
	p değeri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,041	0,679	0,545	0,070
SS	r değeri	0,382	0,304	0,326	0,434	0,214	0,096	-0,038	0,009	0,040	-0,044
	p değeri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,002	0,222	0,782	0,201	0,165
OD	r değeri	0,320	0,238	0,244	0,411	0,183	0,078	0,005	0,035	0,066	0,001
	p değeri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,013	0,862	0,262	0,037	0,965
SY	r değeri		0,841	0,817	0,796	0,799	0,129	-0,144	0,051	0,065	-0,037
	p değeri		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,101	0,039	0,241
SU	r değeri			0,586	0,552	0,566	0,060	-0,142	0,012	0,018	-0,035
	p değeri			0,000	0,000	0,000	0,057	0,000	0,711	0,557	0,268
KYS	r değeri				0,644	0,478	0,159	-0,193	-0,018	0,087	-0,054
	p değeri				0,000	0,000	0,000	0,000	0,575	0,006	0,084
SSB	r değeri					0,477	0,072	-0,097	0,045	0,020	-0,034
	p değeri					0,000	0,022	0,002	0,154	0,533	0,278
RS	r değeri						0,129	-0,046	0,117	0,082	-0,002
	p değeri						0,000	0,146	0,000	0,009	0,939

SK: Sporcu kimliği, SSK: Sosyal kimlik, SS: Sporla sınırlanmışlık, OD: Olumsuz duyusallık, SY: Sportmenlik yönelimi, SU: Sosyal normlara uyum, KYS: Kurallar ve yönetime saygı, SSB: Sporda sorumluluklara bağlılık, RS: Rakibe saygı, DD: Dışadönüklük, YB: Yumuşak başlılık, S: Sorumluluk, DUD: Duygusal Denge, DA: Deneyimlere açıklık.

Korelasyon analizi sonuçlarına göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçek toplam puanları arasında pozitif orta düzey dışa dönüklük kişilik puanı arasında pozitif düşük düzey, sportmenlik yönelimi ölçek toplam puan ile dışa dönüklük ve duygusal denge arasında pozitif ve yumuşakbaşlılık arasında anlamlı negatif düşük düzey bir ilişki olduğu saptanmıştır (Tablo 4.13).

Tablo 4.14. Y ve Z kuşağı sporcuların kişilik özelliğine göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi düzeyi

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Kişilik Özelliği	n	Ortalama	SS	P
Sporcu Kimliği Ölçeği	Dışa Dönüklük	285	39.88	7.10	0,473
	Yumuşak Başlılık	112	40.16	7.53	
	Sorumluluk	336	39.33	7.76	
	Duygusal Denge	172	39.56	7.27	
	Deneyimlere Açıklık	111	38.57	7.56	
<i>Sosyal Kimlik</i>	Dışa Dönüklük	285	17.08	3.32	0,266
	Yumuşak Başlılık	112	16.89	3.41	
	Sorumluluk	336	16.77	3.62	
	Duygusal Denge	172	16.70	3.48	
	Deneyimlere Açıklık	111	16.20	4.08	
<i>Sporla Sınırlanmışlık</i>	Dışa Dönüklük	285	11.10	2.70	0,420
	Yumuşak Başlılık	112	11.30	2.57	
	Sorumluluk	336	10.85	2.87	
	Duygusal Denge	172	10.97	2.72	
	Deneyimlere Açıklık	111	10.70	2.94	
<i>Olumsuz Duyuşsallık</i>	Dışa Dönüklük	285	11.70	2.44	0,799
	Yumuşak Başlılık	112	11.96	2.55	
	Sorumluluk	336	11.71	2.60	
	Duygusal Denge	172	11.89	2.45	
	Deneyimlere Açıklık	111	11.67	2.30	
Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Dışa Dönüklük	285	86.92a	11.51	0,005
	Yumuşak Başlılık	112	83.04b	14.02	
	Sorumluluk	336	87.03a	11.35	
	Duygusal Denge	172	85.87ab	11.68	
	Deneyimlere Açıklık	111	83.84ab	11.34	
<i>Sosyal Normlara Uyum</i>	Dışa Dönüklük	285	21.79	3.67	0,206
	Yumuşak Başlılık	112	20.92	4.89	
	Sorumluluk	336	21.82	3.77	
	Duygusal Denge	172	21.46	4.21	
	Deneyimlere Açıklık	111	21.32	3.29	
<i>Kurallar ve Yönetime Saygı</i>	Dışa Dönüklük	285	21.82a	3.21	<0,001
	Yumuşak Başlılık	112	20.23b	3.76	
	Sorumluluk	336	21.28a	3.46	
	Duygusal Denge	172	21.50a	3.10	
	Deneyimlere Açıklık	111	20.55ab	3.50	
<i>Sporla Sorumluluklara Bağlılık</i>	Dışa Dönüklük	285	22.87a	3.09	0,007
	Yumuşak Başlılık	112	22.35ab	3.68	
	Sorumluluk	336	22.97a	2.68	
	Duygusal Denge	172	22.68ab	3.00	
	Deneyimlere Açıklık	111	21.80b	3.60	
<i>Rakibe Saygı</i>	Dışa Dönüklük	285	20.44a	4.07	0,022
	Yumuşak Başlılık	112	19.54b	4.66	
	Sorumluluk	336	20.95a	4.06	
	Duygusal Denge	172	20.23ab	4.20	
	Deneyimlere Açıklık	111	20.16ab	3.70	

Araştırmada kişilik özelliğine göre sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (sosyal normlara uyum hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P < 0,05$; Tablo 4.14).

Dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip sporculara göre sportmenlik yönelimi toplam puan ve rakibe saygı alt boyut toplam puanlarının daha yüksek çıktığı; dışa dönük, duygusal denge ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip sporculara göre kurallara saygı puanlarının daha yüksek olduğu; dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların deneyimlere açıklık kişilik özelliğine sahip sporculara göre sporda sorumluluklarına bağlılık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.14).

Tablo 4.15. Katılımcıların cinsiyet, kuşak, alkol ve sigara kullanma, milli sporcu olma, spor türü, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu, gelir düzeyi, spor yaşı ve eğitim düzeyine göre kişilik özelliği

Demografik özellikler	Kişilik Özellikleri					Toplam	χ^2 -	P
	DD	YB	S	DUD	DA			
Cinsiyet	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Kadın	114 (28.4)	43 (10.7)	133 (33.2)	78 (19.5)	33 (8.2)	401 (100)	6,986	0,137
Erkek	171 (27.8)	69 (11.2)	203 (33)	94 (15.3)	78 (12.7)	615 (100)		
Kuşak	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Y Kuşak	112 (25.7)	55 (12.6)	154 (35.3)	73 (16.7)	42 (9.6)	436 (100)	5,627	0,229
Z Kuşak	173 (29.8)	57 (9.8)	182 (31.4)	99 (17.1)	69 (11.9)	580 (100)		
Alkol Kullanma Durumu	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Evet	44 (25)	23 (13.1)	72 (40.9)	19 (10.8)	18 (10.2)	176 (100)	10,294	0,036
Hayır	241 (28.7)	89 (10.6)	264 (31.4)	153 (18.2)	93 (11.1)	840 (100)		
Sigara Kullanma	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Evet	53 (21.4)	38 (15.3)	98 (39.5)	32 (12.9)	27 (10.8)	248 (100)	17,982	0,001
Hayır	232 (30.2)	74 (9.6)	238 (31)	140 (18.2)	84 (10.9)	768 (100)		
Milli Sporcu Olma Durumu	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Evet	23 (24.5)	11 (11.7)	25 (26.6)	21 (22.3)	14 (14.9)	94 (100)	5,115	0,276
Hayır	262 (28.4)	101 (11)	311 (33.7)	151 (16.4)	97 (10.5)	922 (100)		
Spor Türü	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Bireysel	178 (30.8)	72 (12.5)	169 (29.2)	89 (15.4)	70 (12.1)	578 (100)	15,634	0,034
Takım	107 (24.4)	40 (9.1)	167 (38.1)	83 (18.9)	41 (9.4)	438 (100)		
Sporcu Sakatlık Geçmişi	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Var	137 (26.6)	62 (12)	174 (33.8)	85 (16.5)	57 (11.1)	515 (100)	20,051	0,756
Yok	148 (29.5)	50 (10)	162 (32.3)	87 (17.4)	54 (10.8)	501 (100)		

Tablo 4.15. (devam)								
Profesyonel Sporcu Durumu	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Evet	63 (24.8)	29 (11.4)	86 (33.9)	49 (19.3)	27 (10.6)	254 (100)	2,528	0,640
Hayır	222 (29.1)	83 (10.9)	250 (32.8)	123 (16.1)	84 (11)	762 (100)		
Gelir Düzeyi	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
Düşük	31 (22.1)	18 (12.9)	49 (35)	24 (17.1)	18 (12.9)	140 (100)	5,126	0,744
Orta	226 (29.1)	82 (10.6)	250 (32.2)	135 (17.4)	83 (10.7)	776 (100)		
Yüksek	28 (28)	12 (12)	37 (37)	13 (13)	10 (10)	100 (100)		
Spor Yaşı	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
1 yıl altı daha	31 (22.1)	18	49 (35)	24 (17.1)	18 (12.9)	140	26,176	0,160
2-3 yıl	226 (29.1)	82	250 (32.2)	135 (17.4)	83 (10.7)	776		
4-5 yıl	28 (28.)	12 (12)	37 (37)	13 (13)	10 (10)	100		
6-7 yıl	31 (22.1)	18	49 (35)	24 (17.1)	18 (12.9)	140		
8-10 yıl	226 (29.1)	82	250 (32.2)	135 (17.4)	83 (10.7)	776		
11 yıl fazlası	28 (28)	12 (12)	37 (37)	13 (13)	10 (10)	100 (100)		
Eğitim Düzeyi	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)	n(%)		
İlkokul	10 (32.3)	3 (9.7)	11 (33.2)	5 (16.1)	2 (6.5)	31 (100)	23,348	0,487
Ortaokul	22 (28.6)	11	26 (33.8)	10 (13)	8 (10.4)	77 (100)		
Lise	108 (32.4)	31 (9.3)	105 (31.5)	54 (16.2)	35 (10.5)	333		
Üniversite	134 (25)	65	183 (34.2)	89 (16.6)	64 (12)	535		
Lisansüstü	11 (27.5)	4 (10)	13 (32.5)	4 (10)	2 (5)	40 (100)		

DD: Dışadönüklük, YB: Yumuşak başlılık, S: Sorumluluk, DUD: Duygusal denge, DA: Deneyimlere açıklık.

Katılımcıların kişilik özelliği cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve spor yaşına göre değişmemekteyken, spor türü, alkol ve sigara kullanma durumuna göre değişmektedir. Bireysel spor yapanların %30.8'i dışa dönük kişilik özelliğine sahipken; takım sporu yapanların %38.1'i sorumluluk kişilik özelliğine sahiptir. Alkol kullananların %40.9'u sorumluluk kişilik özelliğine sahipken alkol kullanmayanlarda bu oran %31.4 olarak görülmektedir. Ayrıca sigara kullananların %39.5'i sorumluluk kişilik özelliğine sigara kullanmayanların ise %31'i sorumluluk kişilik özelliğine sahip olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.15).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Tartışma

Mevcut tez çalışması; Amasya, Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, Ordu ve Samsun illerinde yaşayan aktif olarak spor yapan Y ve Z kuşağı sporcularda sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada; gelir düzeyine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmezken, cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu, spor türü, alkol ve sigara kullanma durumuna göre ölçek toplam puanları ve bazı alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir.

Araştırmada cinsiyete göre sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanlar ile kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (yumuşakbaşlılık ve deneyimlere açıklık hariç) arasında istatistiki bir anlamlı farkın olmadığı, sportmenlik yönelimi ölçek toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.2). Kadın sporcuların erkek sporculara göre sportmenlik yönelimi toplam puan, sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğunu görülmüştür. Bu sonuçlar toplumsal beklentilerin, sosyalizasyon süreçlerinin, rekabet ve eğitimin, ayrıca bireysel farklılıkların etkileşiminden kaynaklı olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Kadın sporcular arasındaki rekabetin daha iş birlikçi olması ve toplumsal normlara uyum sağlama eğilimleri, kadın sporcuların sportmenlik davranışlarını olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde, kadınların pozitif davranış sergileme, negatif davranıştan kaçınma ve toplam sportmenlik puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır. Shields ve arkadaşları. (2007) erkeklerin kadınlardan daha fazla sportmenlik dışı davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Allison (1982), Silva (1983) ve Duda ve arkadaşları. (1991) gibi araştırmacıların yürüttüğü çalışmalar da sportmenlik eğiliminde benzer cinsiyet farklılıkları bulmuştur. Miller ve arkadaşları. (2004) sorumluluklara bağlılık boyutunda erkeklerin daha yüksek değerlere sahip olduğunu ancak sosyal normlara, kurallara ve yönetime, rakibe saygı boyutlarında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Tsai ve Fung (2005) ise kadınların sportmenlik eğilimlerinin genel olarak erkeklerden daha yüksek olduğu

sonucuna ulaşmıştır. Şenel ve Yıldız (2016) tarafından yürütülen çalışmada kadınların kurallara ve yetkililere saygı boyutunda daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Yıldız (2019) sporcularda sportmenlik yönelimi: hedef bağlılığı ve sporda ahlaktan uzaklaşmanın rolü adlı tez çalışmasında kadınların sosyal normlara saygı, kurallara ve yönetime saygı, rakibe saygı puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu bulguların yanında kadın ve erkekler arasında sportmenliğin farklılaşmadığını belirten sonuçlarda görülmektedir (Kulaber, 2021; Sağın ve Akbuğa, 2019).

Kişilik özelliklerine göre incelendiğinde ise erkek sporcuların kadın sporculara göre yumuşakbaşlılık ve deneyimlere açıklık kişilik puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.2). Öte yandan erkeklerin daha yumuşak başlı çıkması, genellikle toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürel beklentilerle ilişkilendirilebilir. Geleneksel olarak, bir erkekten güçlü, rekabetçi ve dominant olması beklenirken; duygusal açıdan hassas veya yumuşak olması genellikle "erkeksi" olarak algılanmaz. Ancak, modern toplumda bu durum değişmekte ve duygusal açıdan açık olma, empati gösterme ve duyarlılık sergileme gibi yumuşak başlılık özelliklerinin erkeklelikle çelişmediğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, erkek sporcuların yumuşak başlılık puanlarının daha yüksek olması, toplumsal değişimlerin bir yansıması olarak görülebilir. Erkek sporcuların deneyime açıklık düzeyinin daha yüksek olmasının arkasında, kadınların genellikle aile ve toplumsal rollerinin çok yönlü olması nedeniyle risk faktörünü daha az kullanmaları şeklinde açıklanabilir. Kadınlar, geleneksel olarak aile ve toplum içinde birçok rolü üstlenme eğiliminde oldukları için, belirli bir deneyimi deneme veya değişiklik yapma konusunda daha temkinli olabilirler. Bu durum kadınların deneyime açıklık düzeyinin daha düşük olmasının nedeni olabilir. Alanyazın incelendiğinde ise kişilik özellikleri alt boyutlarının cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılık göstermediğini belirten çalışmalar görülmüştür (Ergin, 2006; Özer, 2013; Reisoğlu, 2014; Demir vd, 2017; Arslan ve Kılıçlar, 2018).

Çalışmada kuşak dönemlerine göre sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (sporla sınırlanmışlık hariç), sportmenlik yönelimi ölçeği kurallar ve yönetime saygı ile rakibe saygı alt boyut toplam puanları ve yumuşak başlılık ile sorumluluk kişilik özellikleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür (Tablo 4.3). Z kuşağı sporcuların Y kuşağı sporculara göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu

farklılığın arkasındaki olası nedenler arasında, Z kuşağının genel olarak daha fazla eğitim ve bilinçlenme imkânına sahip olması, toplumsal değerlere duyarlı olmaları, ebeveyn tutumlarındaki demokratik yaklaşım, sosyal medya ve görsel iletişimin etkisi ve sporun evrimi gibi faktörlerin yer alabileceği söylenebilir. Bu unsurların bir araya gelmesi, Z kuşağının sportmenlik ve sporcu kimliği konularında daha yüksek puanlar elde etmelerine yol açabilir. Buzkan (2022) temel değerlerin farklı kuşak sporculardaki değişimi adlı çalışmasında, hazcılık ve uyarılım boyutunda X kuşağı, iyilikseverlik boyutunda Z kuşağı ve güç boyutunda ise Y kuşağının yüksek puana sahip olduğunu belirtmiştir. Özen (2019) Y kuşağının bilmek ve başarmak, uyaran yaşama ve içe atım puanlarının Z kuşağındaki sporculara göre anlamlı derecede yüksek olduğunu belirtmiştir. Literatür incelendiğinde Y ve Z kuşağının sportmenlik yönelimi ve sporcu kimliği ile birlikte incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar, önceki kuşakların sonraki kuşakları beğenmemesi veya olumsuz bir tutum sergilemesi beklentisine rağmen, Z kuşağının kendini daha çok sporcu olarak görmesi ve daha sportmen bir tutum sergilemesi şeklinde yorumlanabilir. Z kuşağında sosyal bilincin ve sporun toplumsal bir etkileşim aracı olarak algılanmasının arttığı ve kuşaklar arası spor ve sportmenlik anlayışlarındaki değişimin farklılaştığını söylemek mümkündür.

Kişilik özelliklerine göre incelendiğinde ise Y kuşağı sporcularının, Z kuşağı sporcularına göre yumuşak başlı ve sorumluluk kişilik özelliği puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.3). Y kuşağı sporcularının Z kuşağındaki sporculara göre daha yüksek yumuşak başlılık ve sorumluluk kişilik özellikleri sergilemesinin birkaç nedeni olabilir. Bu farklılık, Y kuşağının genel olarak daha geleneksel eğitim ve yetiştirme metodlarına maruz kalması, aile ve toplum normlarındaki değişimler, yaşadıkları sosyal ve ekonomik çevrenin etkisi, liderlik anlayışındaki değişim ve iş birliğine dayalı grup aktivitelerine katılımlarının artması gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Y kuşağı, genellikle iş birliğine ve duygusal zekâyâ vurgu yaparak yetişmiş bir nesil olarak tanımlanır. Bu değerler, sporcuların yumuşak başlılık ve sorumluluk konularında daha yüksek puanlar almasına neden olabilir. Mat (2020) Y kuşağı bireylerin dışadönüklük düzeyinin Z kuşağına göre daha yüksek olduğunu, Baykoz (2021) X, Y ve Z kuşaklarının liderlik davranışlarının ve lidere duydukları ihtiyacın değerlendirilmesi üzerine yaptığı araştırmasında Y kuşağının Z kuşağına göre yöneticilerin karizmatik güce sahip olmasını daha çok önemsedğini belirtmiştir.

Bu sonuçlar sorumluluk kişilik özelliğinin Y kuşağı sporcularda daha yüksek çıkmasını desteklemekte ve Y kuşağı gurubundaki bireylerin etki altında kaldıkları dönemseller koşullar itibariyle Z kuşağı gurubundaki bireylere göre kabullenmişlik ve sorumluluk özelliklerinin daha yüksek olmasını etkilediği söylenebilir.

Sigara kullanım durumuna göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçęđi toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç), kişilik özellikleri alt boyutu dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir (Tablo 4.4). Sigara kullanmayan bireylerin kullananlara göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu, sigara kullanan bireylerin ise sigara kullanmayanlara kıyasla sorumluluk ve yumuşak başlılık kişilik özelliğinin daha yüksek, dışa dönüklük puanının ise daha düşük olduğu görülmüştür. Sigara kullanmayan bireylerin sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının yüksek olması, sağlıklı yaşam tarzını benimseme ve aktif bir spor hayatına yönelimle ilişkili olabilir. Sigara kullanmamak, fiziksel dayanıklılık ve genel sağlığı artırabilir bu da sporcu kimliği ve sportmenlik değerlerine olumlu bir katkı sağlayabilir. Sigara kullananların sorumluluk ve yumuşakbaşlılık puanının yüksek olması genellikle alışkanlıklarını kontrol etme ve bırakma konusunda daha fazla çaba sarf etmek zorunda oldukları için daha fazla sorumluluk duygusu geliştirmelerinden ve toplumda sigara içenlere yönelik olumsuz bir algının olması, bu nedenle dışlanma korkusu, sigara içen bireylerin daha dikkatli ve sorumlu davranmalarına yol açmalarından kaynaklanabilir. Sigara kullanan bireylerde dışa dönüklük puanlarının düşük olması, sigara kullanımının genellikle bireyleri sosyal olarak içe kapanık bir hale getirebilecek bir etkisinin sonucu olabilir. Avcı (2010), Yurttaş (2016) ve Yorulmaz (2019) yürüttükleri çalışmalarda sigara kullanan bireylerin saldırganlık puanlarının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Çelepkolu ve arkadaşları. (2014) tarafından yürütölen çalışmada sigara kullanan bireylerin kendilerini sınırlı, agresif ve gergin olarak değerlendirdiğini bildirmiştir. Bu bulgular çalışma sonuçlarını desteklemektedir.

Alkol kullanım durumuna göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçęđi toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç), kişilik özellikleri alt boyutu yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir (Tablo 4.5). Alkol kullanmayan bireylerin kullananlara göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek

olduğu, alkol kullanan bireylerin ise alkol kullanmayanlara kıyasla sorumluluk ve yumuşak başlılık kişilik özelliği puanının daha yüksek olduğu görülmüştür. Alkol kullanmayan bireylerin sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının yüksek olması, genellikle sağlıklı yaşam tarzını benimsemeleri ile ilişkili olabilir. Bu bulgu alkol kullanmamanın, bireylerin sporcu kimliği konusunda daha net bir odaklanma ve disiplin geliştirmelerine olanak tanıdığı şeklinde yorumlanabilir. Alkol, stresle başa çıkma veya rahatlama gibi amaçlarla kullanılabilmekte olup bu durum, bireyin kendini daha fazla sorumluluk sahibi hissetmesine neden olabilir. Ayrıca, alkol kullanımı bireyin sosyal etkileşimlerle daha yumuşak başlı ve rahat olma eğiliminde olmasını sağlayabilir. Aronson ve arkadaşları. (1999) alkol kullanımının davranış bozukluğuna yol açabileceğini ve saldırganlığı etkileyen temel faktörlerden biri olduğunu vurgulamaktadır. Aksoy ve arkadaşları. (2018) ise alkol içeren maddelerin bireylerde yoğun enerji durumlarını ortaya çıkararak saldırgan ve kontrolsüz davranışlara neden olabileceğini belirtmektedir. Alkol tüketen sporcuların saldırganlık puanlarının yüksek olduğunu gösteren başka araştırmalar da mevcuttur (Yurttaş, 2016; Yorulmaz, 2019). Bu alışmalar, alkol kullanımının bireylerin davranışlarını olumsuz yönde etkileyebileceği ve sporcular arasında sportmenlik dışı davranışlarda bulunma ihtimalinin daha yüksek olabileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada milli sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (olumsuz duyuşsallık hariç) ile sportmenlik yönelimi leği rakibe sayđı alt boyut ve kişilik özellikleri yumuşak başlılık alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir (Tablo 4.6). Milli sporcuların milli olmayan sporculara göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi leği rakibe sayđı ve yumuşak başlılık puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Milli sporcuların milli takımları veya ülkeleri adına yarışmanın getirdiği ek sorumluluk ve baskı, onları rakiplerine daha fazla sayđı göstermeye ve etik davranmaya teşvik edebilir. Ayrıca, milli sporcular genellikle genç sporcular için rol model olarak görülürler ve bu bilincin farkında olarak daha dikkatli davranabilirler. Uluslararası arenada ülkelerini temsil ettiklerinin bilincinde olmaları da, sportmenlik ve rakibe sayđı konusunda daha dikkatli olmalarını sağlayabilir. Bu nedenler milli sporcuların sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi leği puanlarının rakiplerine göre daha yüksek olmasının nedeni olarak söylenbilir. Çetinkaya (2015) millilik değişkenine göre sporcu kimliğinin değişmediğini, Turan (2021) ise milli sporcuların milli

olmayan sporculara göre, Hagiwara ve arkadaşları. (2022) elit öğrenci sporcuların sporcu kimliklerinin alt elit öğrenci sporculara göre daha yüksek sporcu kimliğine sahip olduğunu belirtmiştir. Yıldız (2019) millî güreşçilerin müsabakalarda hak ederek kazanmak için mücadele edilmesi ve sportmenlik dışı hareketlerin sporun içerisinde yer almaması gerektiği görüşüne sahip olduklarını tespit etmiştir. Yine Karakullukcu ve Yıldız (2020) millî boksörlerin dopingin haksız rekabete ve sağlık problemlerine yol açtığını belirtmişlerdir. Literatür sonuçları milli sporcuların sporcu kimliği ve sportmen tutumları konusunda yüksek puan ve tutumlara sahip olduğunu ve çalışma bulgularını desteklediğini göstermektedir.

Araştırmada spor türüne göre sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmezken, sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (rakibe saygı hariç) ile kişilik özellikleri dışı dönüklük ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bireysel spor yapan sporcuların takım sporu yapan kişilere göre sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek, takım sporu yapan kişilerin ise bireysel spor yapan kişilere göre dışı dönüklük ve sorumluluk puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.7). Bireysel sporun genellikle bireysel sorumluluk, disiplin ve kişisel performansa odaklanmayı gerektiren bir yapısı olması sportmenlik değerlerini benimsemelerini, adil rekabet anlayışını sürdürmelerini ve kurallara uyum sağlamalarını arttırabilir. Takım sporu yapan kişilerin dışı dönüklük ve sorumluluk puanlarının daha yüksek olması, takım sporlarının genellikle iş birliği, iletişim ve grup içinde sorumluluk almayı gerektiren bir dinamiğe sahip olmasından kaynaklanabilir. Takım sporları, bireyleri bir araya getirerek sosyal etkileşimi arttırmakla birlikte, bir grup için uyumu da attırabilir. Moral (2020) ve Yiğit (2021) bireysel sporcuların sportmenlik davranışlarının takım sporcularından yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Eraslan (2015) kişilik özelliğinin spor türüne göre değişmediğini belirtmiştir. İmamoğlu ve İmamoğlu (2019) lise öğrencilerin spor durumu ve cinsiyete göre kişilik özelliklerinin incelenmesi adlı çalışmada, takım sporu yapanların olumlu kişilik özelliklerinin bireysel spor yapan ve hiç spor yapmayanlardan daha iyi olduğu sonucunu bildirmektedir. Bireysel sporcular genellikle rekabeti kendi içlerinde değil, birey olarak kendi performanslarıyla deneyimler, dolayısıyla bu durum sportmenlik değerlerini güçlendirebileceği göstermektedir.

Profesyonel sporcu olma durumuna göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (kurallar ve yönetime saygı hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Profesyonel olarak spor yapan sporcuların profesyonel olarak spor yapmayan kişilere göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Tablo 4.8). Profesyonel sporcular, genellikle disiplinli antrenman programlarına bağlı kalarak yüksek performanslı bir yaşam tarzını benimser ve bu süreçler kendilerini daha belirgin bir şekilde bir sporcu olarak tanımlamalarına ve sporcu kimliği oluşturmalarına neden olabilir. Ayrıca, profesyonel spor, genellikle sadece bireysel başarı değil, aynı zamanda spor etiği ve fair-play prensiplerine uyum sağlama beklentisini taşımaktadır. Bu durum, sportmenlik değerlerini benimsemelerine ve rakipleriyle olan etik ilişkilerine özel bir özen göstermelerine neden olabilir. Ekmekçi (2020) farklı düzeylerde spor yapan sporcuların sportmenlik anlayış düzeyleri ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişkinin araştırılması adlı çalışmasında profesyonel sporcuların sportmenlik oranlarını amatör sporculara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Işık (2018) amatör ve profesyonel futbolcuların sportif kendine güven ve sporcu kimliklerini incelediği araştırmasında profesyonel sporcuların daha yüksek sporcu kimliğine sahip olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmada sporcu sakatlığı geçirme durumuna göre sporcu kimliği sosyal kimlik alt boyutu, sportmenlik yönelimi ölçeği toplam puan ile kurallar ve yönetime saygı ile sporda sorumluluklarına bağlılık alt boyut toplam puan ve kişilik özellikleri ölçeği yumuşak başlılık alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Sporcu sakatlığı geçmişi olan sporcuların sporcu sakatlığı geçmişi olmayan kişilere göre sosyal kimlik ve yumuşak başlılık puanları daha yüksek, sportmenlik yönelimi, kurallar ve yönetime saygı ile sporda sorumluluklarına bağlılık puanları daha düşük çıkmıştır (Tablo 4.9). Sosyal kimlik ve yumuşak başlılık puanlarının sporcu sakatlığı geçmişi olan bireylerde yüksek olmasının sebebi, sakatlık deneyimlerinin bireyin karakterini ve sosyal ilişkilerini olumlu yönde etkileyebilmesinden kaynaklı olabilir. Sakatlık süreci, sporcuların dayanıklılıklarını sınavarak onları daha güçlü ve dirençli kılabilir. Bu süreç, kişinin kendisiyle ve diğerleriyle empati kurmasını, zorluklarla başa çıkma becerilerini geliştirmesini sağlayabilir. Sakatlık geçmişi ve sporcu kimliği ilişkisi literatürde genellikle aşırı spor

bağlılığı ve yoğun antrenmanlar sonucu sporcuların fiziksel ve psikolojik açıdan yüksek risk altına girmesi ve çeşitli sakatlıklarla başa çıkması şeklinde ilişkilendirilmiştir (Çetinkaya, 2015). Yumuşak başlılık puanlarının yüksek olması bu bireylerin stresle başa çıkma ve olumsuz durumları daha olumlu bir perspektifle ele alma eğilimlerinden kaynaklanabilir. Bunun yanında sporcu sakatlığı geçmişi olmayan bireylerde görülen daha yüksek sportmenlik yönelimi, kurallara ve yönetim sistemine olan saygı ile sporda sorumluluklarına bağlılık puanları, genellikle bu grup insanların disiplinli ve organize spor geçmişine sahip olmalarından kaynaklanabilir. Sakatlık yaşamamış sporcular, genellikle daha sürekli ve planlı antrenman programlarına sahip sporcular olarak görülmektedir. Bu durum onların disiplin ve düzen anlayışını geliştirmelerine yardımcı olabilir. Aynı zamanda sakatlık geçmişi olmayan sporcular, genellikle daha az kişisel zorlukla karşılaştıkları için daha yüksek sportmenlik anlayışına sahip olabilmektedir (Durmaz, 2023). Alanyazın incelendiğinde sporcu sakatlık geçmişi sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi ile ilgili bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada gelir durumuna göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.10). Araştırma bulguları sporcuların ağırlıklı olarak kendilerini orta gelir gurubunda (%76,4) hissettiklerini göstermektedir. Bu durum sporcuların kendilerinde düşük veya yüksek gelir ayrımını yapmakta zorluk çekmeleri ve kararsız bir tutum sergilemeleri sonucunda ortaya çıkan bir sonuç olarak görülebilir. İnsanlar için ortalama değerler kabul edilebilir olup uç değerler genelde hissedilmesi zor değerler olarak nitelendirilebilir. Çavdar (2019) ve Ekmekçi (2020) gelire göre sportmenliğin değişmediğini, Kulaber (2021) geliri yüksek olan öğrencilerin daha yüksek sportmenlik puanına sahip olduğunu Yiğit (2021) ise geliri düşük olanların daha yüksek sportmenlik puanına sahip olduğunu belirtmiştir. Literatürde farklı sonuçların olduğu gözlenmiştir. Yüncü (2020) aile geliri çok iyi ve iyi olan sporcuların daha yumuşak başlılık özelliğine sahip olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada eğitim düzeyine göre sporcu kimliği, sportmenlik yönelimi ve kişilik özellikleri ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (dışa dönüklük ve duygusal denge hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Üniversite mezunu olan sporcuların sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının ilkökul, ortaokul, lise ve lisansüstü eğitim seviyesindeki sporculara göre

düşük olduğu, eğitim düzeyi ilkököl olan sporcuların ise yumuşak başlılık, deneyime açıklık ve sorumluluk puanlarının ortaokul ve üstü eğitim düzeyine sahip sporculara göre daha düşük çıktığı saptanmıştır (Tablo 4.11). Üniversite mezunu sporcuların düşük puan alması, muhtemelen eğitim seviyeleri arasındaki farklı deneyimlerin bir yansıması olabilir. Ayrıca üniversite mezunu sporcular, belirli bir akademik disiplinde uzmanlaşma sürecinde farklı sosyalleşme süreçlerine maruz kalmış olabilirler, bu durum onların sporcu kimliği ve sportmenlik değerlerini düşürebilir. Literatür incelendiğinde eğitim düzeyi ve sportmenliğin anne baba eğitim düzeyi ile birlikte çalışıldığı fakat sporcuların eğitim düzeyi ile çalışılmadığı görülmüştür. Babanın eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersleri ile sportmenlik davranışlarını hissetme durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Hacıcaferoğlu vd., 2015). Bununla birlikte, ebeveyn öğrenim düzeyinin bireylerin ahlaki olgun düzeylerini etkileyen önemli bir unsur olduğu düşünülmektedir (Şengün, 2008). İlkokul seviyesindeki eğitim, genellikle daha sınırlı ve temel bilgilerle sınırlı olabilir, bu durum bireylerin duygusal zekâ, deneyime açıklık ve sorumluluk algılarını etkileyebilir. Ayrıca, düşük eğitim düzeyine sahip sporcuların sosyal ve kültürel farkındalıkları, iletişim becerileri ve problem çözme yetenekleri daha sınırlı olabilir.

Çalışmada spor yaşına göre sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut toplam puanları (olumsuz duyusallık hariç), sportmenlik yönelimi ölçeği alt boyutları (sosyal normlara uyum hariç) ve kişilik özellikleri ölçeği yumuşakbaşlılık ve sorumluluk alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Spor yaşı arttıkça sporcu kimliğinin arttığı 6 yıl ve üstü spor yaşı olanların 1 yıl ve daha az spor yaşı olanlara göre puanlarının daha yüksek olduğu, 3 yıl ve altı spor yaşı olanların 8-10 yıl aralığında spor yaşı olanlara göre sportmenlik puanlarının daha yüksek çıktığı ve 8 yıl ve üstü spor yaşı olanların 1 yıl ve altı spor yaşı olanlara göre sorumluluk ve yumuşak başlılık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.12). Bu gözlemler, sporcu yaşının artmasıyla birlikte sporcu kimliğinin de arttığını ortaya koymaktadır. Özellikle 6 yıl ve üstü spor yaşına sahip olan sporcuların, 1 yıl ve daha az spor yaşına sahip olanlara kıyasla daha yüksek sporcu kimliği puanları elde etmeleri uzun vadeli spor katılımının, sporcuların sporcu kimliğini daha derinlemesine benimsemelerine ve sporun bir parçası olarak kendilerini daha fazla tanımalarına olanak tanıdığını göstermektedir (Arıbaş, 2022). Ayrıca uzun

vadeli spor deneyimi, sporcuların kendilerini geliştirmelerine ve bu süreçte kazandıkları becerilerin ve özelliklerin farkında olmalarına olanak tanır (Mandıralı, 2019; Karataş, 2022). Bu kazanımlar, sporcuların sadece performanslarına odaklanmak yerine geniş bir sporcu kimliği geliştirmelerini sağlayabilir. 3 yıl ve altı spor yaşına sahip olan sporcuların 8-10 yıl aralığında spor yaşına sahip olanlara göre daha yüksek sportmenlik puanlarına sahip olmaları, genç sporcuların 8-10 yıl spor yaşına sahip olanlara göre daha yüksek sportmenlik puanları elde etmeleri, spora yeni başlayan sporcuların genellikle daha az rekabetçi ve daha fazla eğlence odaklı bir ortamda spor yapmış olmalarından kaynaklanabilir (Torun, 2020; Acun, 2022). Bu tip spor ortamları, katılımcılara sosyal becerilerini geliştirme, fair-play'e vurgu yapma ve arkadaşlık ilişkilerini önemseme fırsatı sunabilir. Bu nedenle, bu genç sporcuların sportmenlik değerlerini daha önce benimsemeleri ve bu değerlere daha bağlı olmaları mümkündür. Öte yandan, 8 yıl ve üstü spor yaşına sahip sporcuların 1 yıl ve altı spor yaşına sahip olanlara göre sorumluluk ve yumuşak başlılık puanlarının daha yüksek çıkması, uzun vadeli spor katılımının bireylerin sorumluluk duygusu ve empatik davranışları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir (Ulukan, 2012).

Çalışmada korelasyon analizi sonuçlarına göre sporcu kimliği ile sportmenlik yönelimi ölçek toplam puanları arasında pozitif orta düzey ilişki görülürken, kişilik ölçeği dışı dönüklük alt boyutuyla ise pozitif düşük düzey bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sportmenlik yönelimi ölçek toplam puan ile dışı dönüklük ve duygusal denge alt boyutları arasında pozitif yönde düşük düzey ilişki bulunurken, yumuşak başlılık alt boyutunda ise negatif yönde düşük düzey bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.13). Bu sonuçlara göre, sporcu kimliği puanı arttıkça sportmenlik yönelimi ve dışı dönüklük alt boyut puanları da artmaktadır. İlâveten, sportmenlik yönelimi arttıkça dışı dönüklük ve duygusal denge alt boyut puanları artmaktayken, yumuşak başlılık alt boyut puanı düşmektedir. Yumuşak başlılık alt boyutunda gözlenen düşüş, sporcuların belirli hedeflere odaklanma sürecinde daha belirgin bir kararlılık, hırs ve rekabetçilik eğiliminde olabileceğini işaret etmektedir. Bu durum, sporcuların performanslarını geliştirmek ve belirlenen hedeflere ulaşmak için güçlü bir motivasyon kaynağı olarak işlev görebilir. Ancak, bu durumun tamamıyla olumsuz bir etkisi olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bireylerin hedeflerine ulaşma arzusu ve motive olma düzeyi, sağlıklı rekabetçilik ve başarı odaklı bir zihinsel duruş sağlayabilir. Ancak, bu rekabetçi zihinsel duruşun aşırıya kaçması, ilişkilerde veya

kişisel refahta olumsuz etkilere yol açabilir. Dolayısıyla sporcuların ve diğer bireylerin uygun bir denge kurmaları, rekabetçilik ve yumuşak başlılık arasında sağlıklı bir denge bulmaları önemlidir. Bu hem spor performansını artırmak hem de kişisel refahı korumak için gereklidir. Sporcu kimliği ve sportmenlik arasındaki pozitif ilişki, sporun sadece fiziksel bir aktivite olmanın ötesinde, bir yaşam tarzı ve etik değerlerle bütünleştiğini gösterebilir. Dışa dönüklük kişilik puanı ile sportmenlik yönelimi ölçek toplam puanları arasında pozitif düşük düzeyde bir ilişki saptanması, sosyal ilişkilere açıklık ve etkileşim isteği ile sportmenlik değerlerinin ilişkilendirilebileceğini düşündürebilir. Dışa dönük bireylerin genellikle sosyal etkileşime yatkın olmaları, fair-play, iş birliği ve takım ruhu gibi sportmenlik değerleriyle uyumlu olabilir. Öte yandan, sportmenlik yönelimi ölçek toplam puanı ile duygusal denge arasında pozitif bir ilişkinin tespit edilmesi, sporcuların duygusal denge ve kontrol becerilerinin arttıkça sportmenlik değerlerine daha fazla yönelim gösterme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Duygularını etkili bir şekilde yönetebilen bireyler, stresle başa çıkma, karar verme ve etik davranışlar konusunda daha başarılı olabilirler (Uzunöz, 2022).

Y ve Z kuşağı sporcuların kişilik özelliğine göre sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi düzeyi incelendiğinde dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip sporculara göre sportmenlik yönelimi toplam puan ve rakibe saygı alt boyut toplam puanlarının daha yüksek çıktığı, dışa dönük, duygusal denge ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip sporculara göre kurallara saygı puanlarının daha yüksek olduğu dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların deneyimlere açıklık kişilik özelliğine sahip sporculara göre sporda sorumluluklarına bağlılık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4.14). Bu durum dışa dönük bireylerin genellikle sosyal ilişkilerde daha etkili oldukları ve çevrelerine karşı daha sorumlu hissettiklerini göstermektedir (Okutan, 2010; Yeni, 2015 ve Kavut, 2020).

Ayrıca duygusal denge ve sorumluluk kişilik özelliklerine sahip sporcuların, yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip olanlara göre kurallara daha fazla saygı gösterdikleri belirlenmiştir. Bu bulgu duygusal denge ve sorumluluk kişilik özelliklerine sahip sporcuların kurallara daha fazla saygı göstermeleriyle ilgili önemli bir içgörü sunmaktadır. Duygusal denge, bireyin duygusal tepkilerini kontrol etme ve dengeleme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Drigas vd., 2022). Bu özellik, stresli

durumlarla başa çıkma ve olumsuz duygusal tepkileri minimize etme eğilimini içerir. Duygusal dengeye sahip sporcuların, karşılaştıkları kuralların getirdiği baskı ve zorluklara daha sakin bir şekilde yaklaşabilecekleri düşünülebilir. Sorumluluk sahibi sporcuların kurallara daha fazla saygı göstermeleri ise, bu bireylerin genellikle belirlenen normlara ve beklentilere uyum sağlama konusundaki güçlü taahhütlerinden kaynaklanabilir (Fournier vd., 2022). Sorumluluk sahibi bireylerin, eylemlerinin sonuçlarını değerlendirme yeteneğine sahip oldukları için spor etiği ve kurallarına uyumu benimsemekte daha istekli olabileceği düşünülebilir.

Öte yandan, dışa dönük ve sorumluluk sahibi sporcuların, deneyimlere açıklık kişilik özelliğine sahip olanlara kıyasla sporda daha fazla sorumluluk üstlenmeleri; dışa dönük bireylerin genellikle sosyal etkileşimlere ve takım dinamiklerine doğru eğilim göstermelerinden kaynaklanabilir. Bu kişilik özelliği, sporcuların birbirleriyle etkileşimde bulunma, iş birliği yapma ve bir ekip olarak hareket etme eğiliminde olmalarına katkıda bulunabilir. Sorumluluk sahibi bireyler ise genellikle takım hedeflerine katkıda bulunma ve taahhütlerini yerine getirme konusunda güçlü bir isteğe sahiptirler (Newman ve Ford, 2021). Ayrıca, dışa dönük ve sorumluluk sahibi sporcuların, sporun bir ekip faaliyeti olduğunu anlamaları ve bu bağlamda takım sorumluluklarına odaklanmaları, genel bir grup bağlılığı ve takım bilinci geliştirmelerine neden olabilir. Bu sporcular, takım arkadaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirme ve takımın başarısı için bireysel çabayı artırma konusunda motivasyon sahibi olabilirler. Ayrıca; dışa dönük bireyler genel olarak liderlik özelliklerine sahip kişiler olarak görülür (Vanajas, 2023). Liderlik, sorumluluk sahibi olmayı ve takımın başarılarına yönelik bir vizyonu paylaşmayı içerir (Yıldırım, 2023). Dolayısıyla dışa dönük ve sorumluluk sahibi sporcular, takım liderleri olarak ortaya çıkabilirler ve bu liderlik rolleri, sporda daha fazla sorumluluk üstlenmelerine ve takımın başarısına odaklanmalarına yol açabilir.

Katılımcıların kişilik özelliği cinsiyet, kuşak, milli sporcu olma, sporcu sakatlık geçmişi, profesyonel sporcu olma durumu, gelir düzeyi eğitim düzeyi ve spor yaşına göre değişmemekteyken, spor türü, alkol ve sigara kullanma durumuna göre değişmektedir (Tablo 4.15). Katılımcıların demografik bilgiler açısından kişilik özelliklerine göre bireysel spor yapanların genellikle daha çok dışa dönük kişilik özelliğine sahip olmaları, bu bireylerin spor aktivitelerini kendi başlarına, bağımsız bir şekilde gerçekleştirmeyi tercih etmelerinden kaynaklanabilir. Dışa dönük bireyler

genellikle sosyal etkileşimden ziyade bireysel faaliyetlerden zevk alabilirler. Bireysel spor, kişinin kendi hedefleri doğrultusunda özgürce çalışma ve başarı elde etme fırsatı sunar. Bu bireyler, kendi başarılarına motivasyon bulma, hedef belirleme ve bu hedeflere ulaşma konusunda daha bağımsızdır (Butler, 2020). Bu durum, bireysel spor yapanların dışa dönük kişilik özellikleriyle uyumludur. Bu kişiler genellikle bağımsızlık ve özgürlük arayışındadır (Piepiora, 2021). Takım sporu yapanların ise genellikle daha çok sorumluluk kişilik özelliğine sahip olmaları, takım dinamikleri ve iş birliği gereklilikleriyle ilişkilendirilebilir. Takım sporları, oyuncuların birbirlerine bağlı olduğu, ortak hedeflere odaklandığı ve birlikte çalıştığı bir ortamı gerektirir (Ratten, 2020). Sorumluluk sahibi bireyler, genellikle grup içindeki rollerine ve takımın başarısına katkıda bulunmaya odaklanırlar. Takım sporları, oyuncuların birbirlerine destek olmalarını, sorumluluklarını yerine getirmelerini ve birlikte çalışarak ortak amaçlara ulaşmalarını gerektirir (Fransen vd., 2020). Bu da takım sporu yapanların sorumluluk kişilik özelliğine daha fazla sahip olmalarının nedeni olabilir.

5.2. Sonuç

Sonuç olarak kadın, Z kuşağı, bireysel ve profesyonel olarak spor yapan, sakatlık geçmişi olmayan, alkol ve sigara kullanmayan bireylerin daha yüksek sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi benimsediği, 3 yıl ve altı spor yaşı olanların 8-10 yıl aralığında spor yaşı olanlara göre sportmenlik puanlarının daha yüksek çıktığı ve üniversite mezunu olan sporcuların sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının ilkökul, ortaokul, lise ve lisansüstü eğitim seviyesindeki sporculara göre düşük olduğu görülmüştür.

Kişilik özelliklerine göre bakıldığında erkek sporcuların kendilerini daha deneyime açık bir kişiliğe sahip olarak gördükleri, Y kuşağı sporcuların Z kuşağı sporculara göre yumuşak başlı ve sorumluluk kişilik özelliği puanlarının takım sporu yapan kişilerin bireysel spor yapan kişilere göre dışa dönüklük ve sorumluluk puanlarının daha yüksek olduğu, sigara ve alkol kullanan bireylerin kullanmayanlara kıyasla sorumluluk ve yumuşak başlılık kişilik özelliğinin daha yüksek olduğu, sporcu sakatlığı geçmişi olan bireylerin ise daha yüksek yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip olduğu belirlenmiştir.

Y ve Z kuşağı sporcularının kişilik özelliklerinin sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi üzerindeki etkileri incelendiğinde, dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların, yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip olanlara kıyasla

daha yüksek bir sportmenlik yönelimine sahip olduğu görülmüştür. Aynı zamanda dışa dönük, duygusal denge ve sorumluluk kişilik özelliklerine sahip sporcuların, yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip olanlara göre kurallara daha fazla saygı gösterdikleri, dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip sporcuların, deneyimlere açıklık kişilik özelliğine sahip sporculara göre sporda sorumluluklarına daha yüksek bağlı olduğu görülmüştür.

Bireysel spor yapanların çoğunluğu dışa dönük bir kişilik sergilemekteyken, takım sporu yapanlar daha çok sorumluluk kişilik özelliği göstermektedir. Alkol ve sigara kullananların sorumluluk kişilik özelliğinin kullanmayalara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada genel olarak sporcu kimliği, kişilik özellikleri ve sportmenlik yönelimleri arasında olumlu yönde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Sporun sembolik bir yaşama anlayışı (Erdemli, 2008) yönü ile çalışma sonuçlarının tutarlı olduğu görülmektedir. Sembolik bir yaşam anlayışı, spor olgusunun günlük yaşamının üzerinde ve belirli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen bir eylem olduğunu nitelendirmektedir (Erdemli, 2008). Bu hususta, sportmenlik anlayışı spor içerisinde belirli kurallar ve ilkeler uyarınca gerçekleştirilmesini savunmaktadır. Bu durum hem sporun doğru işleyişi açısından hemde evrensel değerlerin beslenmesi yönünden etki yaratacaktır. Dolayısıyla spor olgusu doğru ve düzenli bir şekilde gerçekleştirildiği takdirde bireylerin kişilik gelişimlerini olumlu şekilde işlevsel hale getirecektir. Böylece bireylerin ortak yönde bir kişilik sahibi olması, sporcu kimliği kavramının özgün değerini ortaya çıkaracaktır. Son olarak tarih boyunca süre gelen Aristo gibi filozofların da iddia ettiği gibi bireylerin kendisinden sonra gelen kuşaktaki insanların kontrolden çıkmış ve yozlaşmış olduğu (Aktaran; Kuran, 2018: 100) teorisine dayandırılarak bu çalışmanın ana hipotezini oluşturan kuşaklara bağlı olarak sporcu bireylerin sporcu kimlikleri ve sportmenlik yöneliminin örtüşmediği görülmüştür. Bunun nedeni araştırmada Z kuşağı sporcularının Y kuşağı (bir önceki kuşak) sporculara göre daha yüksek sportmenlik ve sporcu kimliğine sahip olduğu bulgusuna dayanmaktadır. Dolayısıyla filozofların ortaya attığı iddianın (her geçen yıl daha kötüye gidiyoruz algısı, sporcu saygısı ve sporculuk aidiyet hissini yeni nesilde azaldığı) bu araştırma bulguları ile ters düştüğü ve düşünülenin aksine bir sonraki neslin spor alanında işine daha fazla önem verdiğini ve daha yüksek sportmen tutumlar sergileyebileceğini göstermiştir.

5.3. Öneriler

- Z kuşağında olan kadın sporcuların daha yüksek sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle, spor yöneticileri ve antrenörler, cinsiyet ve kuşak farkındalığını artırarak özellikler Y kuşağındaki erkek sporculara yönelik uygun destek ve rehberlik hizmeti sağlayabilirler.
- Spor yaşının sportmenlik üzerinde etkili olduğu görülmüştür. 3 yıl ve altında spor yaşı olan sporcuların 8-10 yıl aralığındakilere göre daha yüksek sportmenlik puanları elde ettiği görülmüştür. Dolayısıyla etik değerlerin önem kazandığı ve spor hukuku alanının yaygınlaştığı günümüzde sporculara erken yaşta etik değerlere odaklanmalarına yardımcı olacak eğitimler verilmesi ve eğitimin kazanımlarının sporcu karakterine yansıtılması bireylerin sporculuk kariyeri açısından önem arz etmektedir.
- Üniversite mezunu olan sporcuların sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimi puanlarının diğer eğitim seviyelerindeki sporculara göre düşük olduğu belirlenmiştir. Üniversite eğitiminin sporcularda bu kavramları azaltmış olması, üniversiteye sporcu olarak giren öğrencilerin eğitim süreci sonunda spordan uzaklaşması ve sportif erdem konusunda hassasiyetini yitirmesi ile sonuçlanmaktadır. Bu sorunun önüne geçebilmek amacıyla özellikle spor eğitimi verilen eğitim kurumlarında sportif erdem konusunda hassasiyetin artırılması spor etiği ve spor felsefesi derslerine önem verilerek sporcuların eksikliğini giderilmesi önemlidir. Ayrıca üniversite eğitimine sporcu olarak başlayan eğitim sonunda sporculuk aidiyetinden uzaklaşan sporcuların sporcu kimliğini yitirmemesi adına pozitif ayrımcılık sağlanması önem arz etmektedir.
- Sakatlık geçmişi olmayan sporcuların daha yüksek sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum ve sakatlık yaşayan sporcuların sakatlık önleme ve rehabilitasyon konularında bilinçlendirilmesi, spora dönüşleri esnasında antrenman programlarının bu konulara odaklanması önemli bir unsur olarak düşünülmektedir.
- Alkol ve sigara kullanmayan bireylerin daha yüksek sporcu kimliği ve sportmenlik yönelimine sahip olduğu belirlenmiştir. Sağlıklı yaşam tarzının sporcularda amacıyla farkındalık yaratılması sporcuların kötü alışkanlıklardan uzak tutulması sportif başarıya ve sportmenliğe katkı sağlayabilir.

- Sporcuların kişilik özelliklerini daha derinlemesine anlamak amacıyla kişilik profilleri oluşturulabilir. Bu profiller, sporculara kendilerini daha iyi tanıma ve potansiyel gelişim alanlarına odaklanmalarını sağlayabilir.
- Erkek sporculara koçluk ve eğitim programları aracılığıyla farklı spor dalları, teknikler ve deneyimlerle tanışmaları teşvik edilebilir. Bu durum sporcuların kendi sınırlarını zorlamalarına ve gelişimlerine katkıda bulunmalarını sağlayabilir.
- Yetenek taramaları esnasında kişilik testi yapıp dışa dönük ve sorumluluk kişilik özelliğine sahip çocukların spor branşlarına yönlendirilmesi esnasında tespit edilen kişilik tipinden de destek alınabilir.
- Gelecek çalışmaların özellikle proje tabanlı çalışmalar olarak planlanması ve kişilik özelliklerinin spora yönlendirmede bir araç olarak değerlendirilmesi hususunda bireysel ve takım sporu ayrımında kalan çocuklarda denenmesi önemli bir konu olarak düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acun, H. G. (2022). *Elit seviyede spor yapan taekwondo ve muaythai sporcularının örgütsel bağlılık ile örgütsel stres düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Açıkada, C., Ergen, E. (1990). *Bilim ve spor*. Ankara: Tek Ofset Matbaacılık.
- Adler, P. N. (2002). Planar signaling and morphogenesis in Drosophila. *Developmental cell*, 2(5), 525-535.
- Aka, B. N. (2018). Bebek Patlaması, X ve Y Kuşağı yöneticilerin örgütsel bağlılık düzeylerinin kamu ve özel sektör farklılıklarına göre incelenmesi: bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9(20), 118-135. doi:https://doi.org/10.21076/vizyoner.341626
- Aksoy, R., Bakış, M., Ünveren, M. (2018). *Spor sosyolojisi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Allison, M.T. (1982). *Sportsmanship: Variation based on sex and degree of competitive experience*. In A.O. Dunleavy, A.W. Miracle, & C.R. Rees (Eds.), *Studies in the Sociology of Sport* (pp.153-165). Fort Worth, TX: Texas Christian University Press.
- Allport, G. W. ve Odbert, H. S. (1936). Trait-names: A psycho-lexical study. *Psychological Monographs*, 47, 1, Whole No. 211.
- Alperen, A. (2008). "Türkiye'de kimlik arayışları ve islam". *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (Çüifd)*, Cilt 8, Sayı 2, Ss.59-80.
- Altıntaş, A., Yıldırım, S., Elmas Gözmen, A. (2020). *Spor psikolojisi II*. Yıldırım, i. (Ed.). Sporda psikososyal alanlar II. (S. 67). Açıköğretim Fakültesi Yayını Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Arıbaş, S. (2022). *Hentbolcularda sporcu kimliğinin oluşmasında antrenör-sporcu ilişkisinin etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arıpınar, E., Donuk, B. (2011). *Spor yönetim ve organizasyonlarında etik yaklaşımlar, fair play*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş. Yaylacılık Matbaası.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469.
- Aronson, E., Wilson, T.D., Akert, R.M. (1999). *Social psychology*. New York: Longman
- Arslan E, Kılıçlar A, (2018). Otel işletmelerinde çalışanların kişilik özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkide iş tatmininin aracılık rolü (the mediating role of job satisfaction on the relationship between personality traits and organizational commitment). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 360-375.
- Atak, H. (2013). On-maddeli kişilik ölçeği'nin Türk kültürü'ne uyarlanması. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi*, 50, 312-319.
- Ataklı, M. (2022). *Milli judocuların sosyal zekâları ile sportmenlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi.
- Ateş, A. (2021). *Fonksiyonları açısından İslam'da spor*. Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Avcı, A. (2010). *Eğitimde şiddet olgusu lise öğrencilerinde şiddet, saldırganlık ve ahlaki tutum ilişkisi küçükçekmece ilçesi örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve fanatizm. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 191-209

- Aydın, A. (1999). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Ayhün, S. E. (2013), "Kuşaklar arasındaki farklılıklar ve örgütsel yansımaları", *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, s. 93-112.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-kültürel bir perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, (15).
- Bacanli, H., İlhan, T., Aslan, S. (2009). Beş faktör kuramına dayalı bir kişilik ölçeğinin geliştirilmesi: sifatlara dayalı kişilik testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 261-279.
- Bako, M. (2016). *The leadership style preferences of academics from different generations: Baby boomers, generation X, generation Y and generation Z* (Master's thesis, Altınbaş Üniversitesi).
- Baykal, A. (2019). *A comparative analysis on voting behavior of generations X, Y, and Z: Ankara case* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Baykoz, E. (2021). *Farklı kuşakların liderlik davranışlarının ve lidere duydukları ihtiyacın değerlendirilmesi: X, Y ve Z kuşakları ile bir çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İşletme Bilim Dalı. İstanbul.
- Bayraktar, B., Kurtoğlu, M. (2009). Sporda performans, etkili faktörler, değerlendirilmesi ve artırılması. *Klinik Gelişim Dergisi*, 22(1)16-24.
- Bencsik, A., Machova, R. (2016). Knowledge sharing problems from the viewpoint intergeneration management. in ICMLG2016 - 4th international conference on management, leadership and governance: ICMLG2016 (p. 42). *Academic conferences and publishing limited*.
- Benlisoy, S., (2008) Mit ile gerçeklik arasında 68'i hatırlamak, *Mesele Kitap Dergisi*, Sayı: 4, İstanbul, ss. 30-33.
- Bilgin, N. (1994). *Sosyal bilimlerin kavşağında kimlik sorunu*. İzmir: Ege Yayıncılık.
- Bilgin, O. (2011). *Ergenlerde özgüven düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Bitlisli, F., Dinç, O.M., Çetinceli, E., Kaygısız, Ü. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ile akademik güdülenme ilişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir araştıma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 18 (2), 459-480.
- Bono, J.E., Boles, T.L., Judge, T.A., Lauver, K.J. (2002). The role of personality in task and relationship conflict. *Journal of Personality*. 70 (3), 1311-1344
- Brewer, B. W., VanRaalte J L., Linder D. E. (1993). Athletic identity: hercules' muscles or achilles heel?. *International Journal of Sport Psychology*, (24): 237-254.
- Brewer, B.W., Cornelius, A.E. (2001) Norms and factorial invariance of the Athletic Identity Measurement Scale (AIMS). *Academic Athletic Journal* 15: 103-113.
- Briggs, K. C. (1976). *Myers-Briggs type indicator*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Bronk, K. C. (2011). The role of purpose in life in healthy identity formation: A grounded model. *New directions for youth development* (132), 31-44.
- Bulgan, G., Gökteş, P. (2016). X, Y ve Z kuşağı engellilerinin turizme erişebilirliğinin karşılaştırılması. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 24-49.
- Butcher, R., Schneider, A. (2007). Fair play as respect for the game. ethics in sport, 119-140. *Champaign, IL: Human Kinetics*.

- Butler, R. (2020). Sports psychology in action. *CRC Press*.
- Buzkan, G. (2022) *Temel değerlerin farklı kuşak sporculardaki değişimi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Iğdır Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Cattell, R. B. (1943). The description of personality: Basic traits resolved into clusters. *The journal of abnormal and social psychology*, 38(4), 476.
- Chen, Y. Choi (2008). Generational differences in work values: a study of hospitality management *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 20 (6), pp. 595-615
- Costa, P.T., McCrae, R.R., Dye, D.A. (1991). Facet scales for agreeableness and conscientiousness; a revision of the neo personality inventory. *Personality and Individual Differences*. 12 (9), 887-898.
- Cüceloğlu, Doğan. (2016), *İnsan ve davranışı*, 32.Baskı, Remzi Kitabevi.
- Çalgın, E. R. (2003). *Niğde ilinde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin mevcut durumlarının değerlendirilmesi ve meslek sorunlarının tespiti*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi.
- Çavdar, G. (2019). *Kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarının farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çelen, Y. (2019). *Kuşak çatışması ve işletmelere etkileri*. Yüksek lisans tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelepkolu, T., Atlı, A., Palancı, Y., Yılmaz, A., Demir, S., İbiloğlu, A.O., Ekin, S. (2014). Sigara kullanıcılarında nikotin bağımlılık düzeyinin yaş ve cinsiyetle ilişkisi: Diyarbakır örnekleme. *Dicle Tıp Dergisi*, 41(4), 712-716.
- Çetinkaya, T. (2010). *Sporcu öğrenci kimliği oluşumunda etkili olan faktörler*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çetinkaya, T. (2015). *Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çinibulak, E., ve Özdilek, Ç. (2023). Sporcuların özgüven ve sporcu kimliği düzeylerinin incelenmesi. *InnovatioSports: Journal of Sports Sciences and Innovative Research*, 1(1), 27-37.
- Demir, G.C., Demir, E., Bolat, Y. (2017). Sınıf öğretmenlerinin motivasyonları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (37), s.73-87.
- Drigas, A., Mitsea, E., Skianis, C. (2022). Subliminal training techniques for cognitive, emotional and behavioral balance. the role of emerging technologies. *Technium Soc. Sci. J.*, 33, 164.
- Duda, J. L., Olson, L. K., Templin, T. J. (1991). The relationship of task and ego orientation to sportsmanship attitudes and the perceived legitimacy of injurious acts. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62(1), 297-334
- Dunkel, C. S., Anthis, K. S. (2001). The role of possible selves in identity formation: A short-term longitudinal study. *Journal of Adolescence*, 24(6), 765-776.
- Durak, N. (2011). Gelenek ve modernite etkileşimi bağlamında spor etiği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (27), 43-63.
- Durmaz, E. E. (2023). *Spor basınında etikl*. Sporda Meslek Etiği, Tuncel, S. (Ed) 167. Efe Akademi.

- Duramaz, Ş., Okumuş, B. (2021). İş hayatında kuşaklar arası farklılıklar ve z kuşağı. *Pearson Journal*, 6(16), 47-68.
- Edwards, A. L. (1959). *Edwards personal preference schedule* (2nd ed.). Psychological Corp.
- Ekici, H. (2013). Demografik özelliklere göre türkiye’de sporda şike algısı ve Gaziantep ili örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 1-26.
- Ekici, S., Çolakoğlu, T., Bayraktar, A. (2011). Dağcılık sporuyla uğraşan bireylerin bu spora yönelme nedenleri üzerine bir araştırma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2).
- Ekmekçi, C. (2020). *Farklı düzeylerde spor yapan sporcuların sportmenlik anlayış düzeyleri ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişkinin araştırılması*. Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Elendu, I. C., ve Dennis, M. I. (2017). Over-emphasis on winning, host-to-win and winning-at-allcost syndrome in modern sports competitions: implications for unsportsmanship behaviours of sports participants. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 4 (5), 104-107.
- Eraslan, M. (2015). Spor bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ve stresle başa çıkma stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 65-82.
- Erdemli, A. (2008). *Spor yapan insan*. İstanbul: E Yayınları
- Eren, E. (2000), *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, 6.Baskı, Beta Yayıncılık.
- Eren, E. (2004). *Yönetim psikolojisi ve örgütsel davranış*. Beta Basım Yayın.
- Ergin, Ç, (2006). Kadın sivil toplum kuruluşlarının kadın bilincine katkıları ve uçan süpürge örneği. *Kadın Çalışmaları Dergisi*, cilt 1, sayı: 3.
- Eysenck, S. B., Eysenck, H. J. (1977). The place of impulsiveness in a dimensional system of personality description. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 16(1), 57-68.
- Feist, J., Feist, G. J., Roberts, T. A. (2006). *Theories of personality*. United States: McGraw-Hill Companies. Inc.
- Fiske, D. W. (1949). Consistency of the factorial structures of personality ratings from different sources. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 44(3), 329.
- Fournier, C., Parent, S., Paradis, H. (2022). The relationship between psychological violence by coaches and conformity of young athletes to the sport ethic norms. *European Journal for Sport and Society*, 19(1), 37-55.
- Fransen, K., McEwan, D., Sarkar, M. (2020). The impact of identity leadership on team functioning and well-being in team sport: Is psychological safety the missing link?. *Psychology of Sport and Exercise*, 51, 101763.
- Gencheva, N., Angelcheva, M., Marinov, T., Ignatov, I. (2017). Assessment of sportmanship in case of institutionalized adolescents, deprived of parental cares. *Journal of Health, Medicine and Nursing*, 42, 103-109
- Gerek, Z., Ünveren, A., Seyhan, S. (2015). Türkiye’de futbolla ilgili yazılı medyada kullanılan argo, küfür ve savaş metaforlarının incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(44), 1-8.
- Goldberg, L. R. (1993). The structure of phenotypic personality traits. *American psychologist*, 48(1), 26.
- Gosling, S. D., Rentfrow, P. J., Swann, Jr. W. B. (2003). A very brief measure of the big-five personality domains. *Journal of Research in Personality*, 37, 504–528.

- Gough, J. B. (2000). *Autobiography and personal recollections*. Bill, Nichols & Company.
- Gökduz, N. (2018). *Sporcu kimliğine sahip lise öğrencilerinde akran ilişkileri ve akran zorbalığının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Guilford, J. P., Zimmerman, W. S. (1948). The Guilford-Zimmerman aptitude survey. *Journal of applied Psychology*, 32(1), 24.
- Gülgöz, S. (2002). Five-factor model and NEO-PI-R in Turkey. *The five-factor model of personality across cultures*, 175-196.
- Güney, S. (2013), *Davranış bilimleri*, 7.Baskı, Nobel Yayınları.
- Hacıcaferoğlu, S., Selçuk, MH., Hacıcaferoğlu, B., Karataş, Ö. (2015). Ortaokullarda işlenen beden eğitimi ve spor derslerinin, sportmenlik davranışlarına katkısının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*,4,557-566.
- Hagiwara, G., Kurita, K., Hachisuka, S., Warisawa, S., Iwatsuki, T., Mizuochi, F., Yukhymenko-Lescroart, M. (2022). (Accepted/In press). A development and preliminary validation of the brief version of the Japanese Academic and Athletic Identity Scale. *International Journal of Sports Science and Coaching*. <https://doi.org/10.1177/17479541221128954>.
- Hogg, M. A., Abrams, D. (1998). *Social identifications: A social psychology of intergroup relations and group processes*. Routledge
- Hopkins, E.F., Lantz, C.D. (1999). Sportsmanship Attitude differences between defensive and offensive youth soccer players. *The Physical Educator*, 56(4), 179-185.
- Horton, R. S., Mack, D. E. (2000). Athletic identity in marathon runners: Functional focus or dysfunctional commitment? *Journal of Sport Behavior*, 23, 101-119.
- Hu J., Herrick, C., Hodgkin, C.K., (2004). Managing the multigenerational nursing team. *The Health Care Manager*. 23 (4), pp. 334-340.
- Işık, U. (2018). Amatör ve profesyonel sporcu lisanslarına sahip futbolcuların sportif kendine güven düzeyleri ile sporcu kimlikleri arasındaki ilişki. *Spor Eğitim Dergisi*, 2(3), 26-35.
- İmamoğlu, O., İmamoğlu, F. K. G. (2019). Lise öğrencilerin spor durumu ve cinsiyete göre kişilik özelliklerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 80(80), 31-42.
- İşgüden, B. (2007). *Sosyal ve kültürel değerlerin muhasebe meslek etiği üzerine etkileri*. Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- James, W. (1950). *The Principles of psychology*. Vol 1. Reprint Edition, Dover Publications.
- John, O. P., Srivastava, S. (1999). *The Big Five trait taxonomy: History, measurement and theoretical perspectives*. (Ed: L. A. Pervin & O. P. John) *Handbook of Personality: Theory and Research*.
- Karacabey, K., Seyhan, S., Öntürk, Y., Apur, U., Akyel, Y. (2017). Genç sporcuların dopinge yönelimine etken olarak doping hakkındaki bilgi düzeyleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7(2/2), 168-179.
- Karadoğan, A. (2019). Z Kuşağı ve öğretmenlik mesleği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 9-41 . DOI: 10.31463/aicusbed.597636
- Karagöz, D. (2011). *Etkinlik turizmi ve etkinlik turizmi bağlamında yabancı ziyaretçi harcamalarının ekonomiye etkisi: Formula 1 2005 Türkiye Grand Prix örneği*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi.

- Karakullukcu, O. F. ve Yildiz, O. (2020). Value perceptions of national boxers that study at physical education and sports department of universities. *International Journal of Educational Methodology*, 6(1), 153-160.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*: Nobel Yayınevi.
- Karataş, E. Ö. (2022). *Ders dışı etkinliklerde beden eğitimi ve spor*. Efe Akademi Yayınları.
- Kavussanu, M., Boardley, I. D. (2009). The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 31, 97–117.
- Kavut, S. (2020). Carl gustav jung: kavramları, kuramları ve düşünce yapısı üzerine bir inceleme Carl Gustav Jung: a study on his concepts, theories and philosophy. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6(2), 681-695.
- Keating, J. W. (1964). Sportsmanship as a moral category. *Ethics*, 75(1), 25-35.
- Keating, J. W. (2007). Sportsmanship as. *Ethics in sport*, 141.
- Keleş, H. N. (2011). Y kuşağı çalışanlarının motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 129-139.
- Koca, C. (2006). *Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal ve kültürel yeniden üretim*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Koçoğlu, M. (2014). Rizelilerin kişilik özelliklerini belirlemeye yönelik ölçek geliştirme çalışması ve rizelilerin Rize'ye ve Rize kültürüne bağlılıklarını belirlemeye yönelik bir araştırma, *Journal of Black Sea Studies*. 40, 109-134.
- Krishnan, S., Bopaiah, S., Bajaj, D., Prasad, R. (2012). Organization, Generations and Communication-Infosys Experience. *NHRD Network Journal*, 5(4), 85-93.
- Kulaber, E. (2021). *Spor lisesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin spormenlik yönelimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kuran, E. (2018). *Telgraftan tablete Türkiye'nin 5 kuşağına bakış*, İstanbul, Destek Yayınları, 9. Baskı.
- Kuran, E. (2021). *Z/bir kuşağı anlamak*. Can Yayınları.
- Kurdak, S.S. (1996). *Sporda doping ve ilaç kullanımı*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Kuşat, A. (2003). Bir değerler sistemi olarak "kimlik" duygusu ve Atatürk. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 45-61
- Lapsley, D. K., Narvaez, D. (2004). A social–cognitive approach to the moral personality. In *Moral development, self, and identity* (pp. 201-224).
- Loland, S. (2002). 5 Fair play: historical anachronism or topical ideal?. In *Ethics and sport* (pp. 79-103). Routledge.
- Lupo, C., Mosso, C. O., Guidotti, F., Cugliari, G., Pizzigalli, L., Rainoldi, A. (2017). The adapted Italian version of the Baller identity measurement scale to evaluate the student-athletes' identity in relation to gender, age, type of sport, and competition level. *PloS one*, 12(1), e0169278. Luthans, Fred, Vogelgesang, G. R., Lester, P. B. "Developing the psychological capital of resiliency", *Human Resource Development Review*.5:1, 25-44.
- Lyons, P. (2003). *The People of this generation: the rise and fall of the New Left in Philadelphia*. University of Pennsylvania Press.

- Mandıralı, S. (2019). *Farkındalık temelli yaratıcı drama programının sporcuların psikolojik dayanıklılık, özgüven ve stresle başa çıkma stratejileri üzerine etkisi-geç basketbolcular örneği*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Mannheim, K. (1952). The problem of a sociology of knowledge. *Essays on the Sociology of Knowledge*, 134-190.
- Mao, Y., Roberts, S., Pagliaro, S., Csikszentmihalyı, M., Bonaiuto, M. (2016). Optimal experience and optimal identity: a multinational study of the associations between flow and social identity. *Frontiers In Psychology*, Cilt 7, Sayı 67, Ss.2.
- Mat, C. (2020). *X, Y, Z kuşaklarının kişilik özellikleri, kişilerarası çatışma çözme yaklaşımları ve başa çıkma becerilerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Matthews, J., Białocerkowski, A., Molineux, M. (2019). "Professional identity measures for student health professionals - a systematic review of psychometric properties", *Bmc Medical Education*, Cilt 19, Sayı 1, Ss.308.
- McCrae, R. R., Costa, P. T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 81.
- McCrandle, M. (2014). *The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations*, 3rd ed., McCrandle Research, Bella Vista.
- McCrandle, M. and Wolfinger, E. (2010). *Generations defined*. Ethos, 18(1), 8-13.
- McCrandle, M., and Wolfinger, E. (2011). *Word up: A lexicon and guide to communication in the 21st century*. The ABC of XYZ.
- Miller, B. W., Roberts, G. C., Ommundsen, Y. (2004). Effect of motivational climate on sportspersonship among competitive youth male and female football players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 14(3), 193-202.
- Moral, G. (2020). *Takım sporcularının ve bireysel sporcuların sportmenlik davranışları ile empati eğilim düzeylerinin karşılaştırılması (Ankara ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Murphy, S. A. (2007). *Leading a multigenerational workforce*. Washington, DC: AARP.
- Newman, S. A., Ford, R. C. (2021). Five steps to leading your team in the virtual COVID-19 workplace. *Organizational Dynamics*, 50(1), 100802.
- Olsen, J. E., Thach And, L., Nowak, L. (2007). Wine for my generation: exploring how US wine consumers are socialized to wine. *Journal of Wine Research*, 18(1), 1-18.
- Öntürk, Y. (2018). *Spor ortamında mobbing (farklı bakış açıları ile)* (1. Baskı). Ankara: Gece Akademi.
- Öntürk, Y., Ekici, S. (2018). Evaluation of the effect of physical education and sports lessons on children. new horizons in social sciences. *Riga: LAP Lambert Academic Publication Press*.
- Özçakır, S. (2017). *Tarih temeller; eski çağlarda spor*. N. Mirzeoğlu (Ed). Spor Bilimlerine Giriş (2. Baskı). Ankara: Spor Yayınevi
- Özen, A. (2019). *Y ve Z kuşağındaki taekwondo sporcularının çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeylerinin sporda güdülenme ve başarı motivasyonu ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi Selçuk Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin duygusal zeka ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi* Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Özkalp, E. (2001). *Örgütsel davranış*, 6. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları

- Öztunalı, A. (2019). *Evaluating online shopping behaviors of generations under the influence of social media*. Master of Business Administration. Bahçeşehir Üniversitesi
- Öztürk, P., Koca, Canan. (2013). Sporcu kimliği ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24(1), 1-10.
- Păunescu, M., Gagea, G., Păunescu, C., Pițigoi, G. (2013). The Moral dimension of fair play in high-performance sport. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 92, 692-696.
- Pearson, R. E., Petitpas, A. J. (1990). Transitions of athletes: developmental and preventive perspectives. *Journal of Counseling & Development*, (69), 7-10.
- Piepiora, P., Kwiatkowski, D., Bagińska, J., Agouridas, D. (2021). Sports level and the personality of American football players in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(24), 13026.
- Pilcher, J., (1994). Mannheim's sociology of generations: An undervalued legacy. *British Journal of Sociology*, pp.481-495.
- Ratten, V. (2020). Sport technology: A commentary. *The Journal of High Technology Management Research*, 31(1), 100383.
- Reisoğlu, S. (2014). *Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarını yordamada beş faktör kişilik özellikleri, mizah tarzları ve duygusal zekânın rolü*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Robbins, P. (1991). *How to plan and implement a peer coaching program*. Association for Supervision and Curriculum Development, 125 N. West Street, Alexandria, VA 22314-2798.
- Robbins, S., Judge, T. A., Millett, B., Boyle, M. (2013). *Organisational behaviour*. Pearson Higher Education AU.
- Rogler, L. H. (2002). Historical generations and psychology: The case of the great depression and World War II. *American psychologist*, 57(12), 1013.
- Rood, S.A. (2011). Understanding generational diversity in the workplace: what resorts can and are doing? *Journal of Tourism Insights*, 1 (1) pp. 79-89
- Saban, N. (2006). Bir analiz: Türk Hukukun da hile kavramının unsurları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (31), 59-62.
- Sağın, A. E., Akbuğa, T. (2019). Lisanslı spor yapan öğrencilerle yapmayan öğrencilerin bazı değişkenler açısından sosyal-duygusal ve ahlaki gelişim düzeyleri. *Journal of Global Sport and Education Research*, 2(1), 35-44.
- Sazlaya, M. K., Parlak, Ö. (2018). Beş faktör kişilik özelliklerinin iş yaşamında yalnızlık üzerine etkisinin incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 149-165.
- Schäffer, B. (2012). *Ifjú titánok*. Budapest: Könyvműhely Kiadó.
- Schaming. R. (2010). Managing multi-generations in today's workplace. Erişim tarihi: 09 Kasım 2022. Erişim adresi: <http://www.noomii.com/articles/86-managing-multigenerations-in-todays-workplace>
- Schultz, K. A. (2001). *Democracy and coercive diplomacy (Vol. 76)*. Cambridge University Press.
- Sezen, Balçıkınlı, G. (2010). Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.

- Shields, D. L., LaVoi, N. M., Bredemeier, B. L., Power, F. C. (2007). Predictors of poor sportspersonship in youth sports: personal attitudes and social influences. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29(6), 747-762.
- Silva, P. (2006). "Effects of disposition on hospitality employee job satisfaction and commitment. international", *Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18(4): 317-328.
- Somer, O. (1998). Beş-faktör kişilik model. *Türk Psikoloji Yazıları*.
- Somer, O., Goldberg, L. R. (1999). The structure of Turkish trait-descriptive adjectives. *Journal of personality and social psychology*, 76(3), 431.
- Somer, O., Korkmaz, M., Tatar, A. (2004). *Kuramdan uygulamaya beş faktör kişilik modeli ve beş faktör kişilik envanteri (5FKE)*, Ege Üniversitesi Basımevi
- Spencer-Smith, M., Klingberg, T. (2015). Benefits of a working memory training program for inattention in daily life: a systematic review and meta-analysis. *PloS one*, 10(3), e0119522.
- Stornes, T., Bru, E. (2002). Sportspersonship and perceptions of leadership: an investigation of adolescent handball players perceptions of sportspersonship and associations with perceived leadership. *European Journal of Sport Science*, 2(6), 1-15.
- Sunay, H. (2017). *Spor yönetimi, ders kitabı* (3. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şahin, M. (2009). *Spor ahlakı ve sorunları*. (2. Baskı). İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Şenel, E., Yıldız, M. (2016). The investigation of bodily/kinesthetic intelligence and sportsperson ship orientation of students in school of physical education and sport. *International Refereed Academic Journal of Sports Health and Medical Sciences*, 19, 54-61.
- Şengün, M. (2008). Anne-baba tutumuna göre lise öğrencilerinin ahlâki olgunluk düzeyleri. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12(23),203-215
- Tanriverdi, H. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies. Publication of Association Esprit, Société et Rencontre Strasbourg/France*, 5(8), 1071-1093.
- Tari, A. (2011). *Z generáció. Budapest: Tericum Kiadó Kft.*
- Tomonicska, I. (2016). *Conceptul de „generație”*. In: Modele, concepte și contexte ale istoriei
- Topaktaş, S. (2021). *Dijitalleşme sürecinde bilgi ve bilgiyi kullanma biçimleri: kuşaklar arası bir kıyaslama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Torun, F. (2020). *Elit judo sporcularının başarı algısı ve spora katılım güdülerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Tóth-Bordásné, M. I., Bencsik, A. (2011). Az emberi erőforrás mendszment. Győr: universitas-győr. *Nonprofit Kft., Győr*.
- Tsai, E., Fung, L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *Athletic Insight*, 7(2), 37-46.
- Tufur, M. (2011), "Türkiye'nin Y Kuşağı", *MediaCat Özel Eki*, s. 34-36.
- Turan, E. (2021). Kick boks sporcularının sporcu kimlikleri ile sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 412-423.
- Turner J C. (1982). *Towards a cognitive redefinition of the social group. Social identity and intergroup relations*. London: Harvester Wheat Sheaf

- Turner, J. G. (1984). *Howard giles; Intergroup behaviour*. Oxford: Basil Black.
- Twenge, J. M., Campbell, S. M., Hoffman B. J., Lance, C. E. (2010). Generational differences in work values: Leisure and extrinsic values increasing, social and intrinsic values decreasing. *Journal of Management*, 36 (5), 1117-1142.
- Ulukan, H. (2012). *İletişim becerilerinin takım ve bireysel sporculara olan etkisi*. Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- URL1, (2022). "Generation Y". OxfordDictionaries.com. Erişim tarihi: 08 Kasım 2022. Erişim adresi: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/generation-y>
- URL2, (2022). "Generation Z". OxfordDictionaries.com. Erişim tarihi: 08 Kasım 2022. Erişim adresi: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/generation-z?q=Generation+Z>
- URL3, (2022). "Kişilik". TDK, Erişim tarihi: 08 Kasım 2022. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- URL4, (2022). "Kuşak". TDK, Erişim tarihi: 09 Kasım 2022. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- URL5, (2022). "Hile". TDK, Erişim tarihi: 09 Kasım 2022. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Uzunöz, E. (2022). *Duygusal zekânın etik davranış üzerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vallerand RJ, Briere N.M., Blanchard C., Provencher P. (1997). Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*; 19(2): 197-206.
- Vanajas, M. (2023). *Introverted or extroverted leader?: The impact of culture on leadership preference*. Haaga-Helia University of Applied Sciences Bachelor of Business Administration Bachelor's Thesis.
- Williams, K. C., Page, R. A., Petrosky, A. R., Hernandez, E. H. (2010). Multi-generational marketing: descriptions, characteristics, lifestyles, and attitudes. *The Journal of Applied Business and Economics*, 11(2), 21.
- Yeni, Z. (2015). *Beş faktör kişilik özellikleri ile duygusal emek arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.
- Yıldız M, Dilmaç B, (2012). Öğretmen Adaylarının sahip oldukları değerler ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3), 122-134.
- Yıldız, A. B. (2017). *Sporcularda zihinsel dayanıklılık ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, M. (2019). Perceived value of national wrestlers. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 21 (1), 58-66.
- Yiğit, C. (2021). *Spor lisesi öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi (Doğu Anadolu Bölgesi Örneği)*. Yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, M. (2023). *Etkili takımlar için fonksiyonel liderlik yaklaşımı*. Central and Eastern European Online Library.

- Yoncalık, O., Gündoğdu, C. (2007). Sporda ahlaki bir sorun olarak doping. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 128-134.
- Yorulmaz, M. (2019). *Bireysel ve takım sporcularının dindarlık ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yurttaş, H. (2016). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yücel, A. S., Atalay, A., Gürkan, A. (2015). Sporda şiddet ve saldırganlığı etkileyen unsurlar. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*. 2(2) 68-90.
- Yüncü, S. (2020). *Sporcularda kişilik özelliklerinin karar verme stratejileri ve atılganlık düzeyi üzerine etkilerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zamfir, C., Vlășceanu, L. (1998). *Dicționar de Sociologie urmat de indicatori demografici, economici, sociali ři sociologici*. București: Editura Babei.
- Zavalloni, M., Cristina., L. G. (1984). *Identité sociale et conscience*. Montreal: Pum.
- Zel, U. (2001). *Kişilik ve liderlik: evrensel boyutlarıyla yönetsel açıdan araştırmalar, teoriler ve yorumlar*. Seçkin Yayıncılık.

EKLER

Ek-1 Etik Kurul Kararı

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
24.09.2021	09	2021/722

KARAR NO: 2021-722
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Muhammet KUSAN ve Prof. Dr. Soner ÇANKAYA danışmanlığında “ Y ve Z Kuşağı Sporcularda Sporcu Kimliği, Sportmenlik Yönelimi ve Kişilik Özellikleri” isimli doktora tezine ilişkin anket ve bilgisayar ortamında anket/test çalışmalarını içeren 25647 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Muhammet KUSAN ve Prof. Dr. Soner ÇANKAYA danışmanlığında “ Y ve Z Kuşağı Sporcularda Sporcu Kimliği, Sportmenlik Yönelimi ve Kişilik Özellikleri” isimli doktora tezine ilişkin anket ve bilgisayar ortamında anket/test çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Ek-2 Sporcu Kimliği Ölçeği

	Hiç Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kendimi bir sporcu olarak kabul ederim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Sporla ilgili birçok hedefim var.	1	2	3	4	5	6	7
3. Arkadaşlarımdan birçoğu sporcudur.	1	2	3	4	5	6	7
4. Spor hayatımın en önemli parçasıdır.	1	2	3	4	5	6	7
5. Spor hakkında düşünmeye, herhangi bir şeyden daha çok zaman ayırıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
6. Sporda iyi performans göstermediğimde kendimi kötü hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7
7. Sakatlınsaydım ve yarışmalara katılamasaydım çok mutsuz olurdu.	1	2	3	4	5	6	7

Ek-3 Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Aşağıda sizlerin sportmenlik davranışlarınızı belirlemeye yönelik bazı cümleler verilmiştir. Lütfen her bir cümleyi okuyarak, bunlardan size uygunluk derecesine göre uygun olan sütunu işaretleyiniz.	Beni hiç tanımlamıyor	Beni çok az tanımlıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Beni oldukça tanımlıyor	Beni tam olarak tanımlıyor
1-) Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim					
2-) Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım					
3-) Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım					
4-) Galip geldiğimde bile,kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim					
5-) Kazansam da kaybetsem de rakibimle tokalaşırım					
6-) Hakem kararlarına uyarım					
7-) Oyun kurallarına saygı duyarım					
8-) Yaptığım sporun tüm kurallarına saygı duyar ve uyarım					
9-) Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem					
10-) Hakemler dışında resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim					
11-) Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm					
12-) Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam					
13-) Eksiklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm					
14-) Tüm antremanlara katılmak benim için önemlidir					
15-) Antremanlarda elimden gelen her şeyi yaparım					
16-) Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım					
17-) Eğer elimden gelirse,haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum					
18-) Rakibim sakatlandığında yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim					
19-) Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım					
20-) Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm					

Ek-4 On-Maddeli Kişilik Ölçeği

Aşağıda sizi tanımlayan ya da tanımlamayan birçok kişilik özelliği bulunmaktadır lütfen her bir ifadenin yanına o ifadenin size tanımlama düzeyini dikkate alarak o ifadeye katılıp katılmadığınızı belirtmek için 1 ile 7 arasında bir rakam yazınız.	1	2	3	4	5	6	7
1-) Kendimi dışa dönük, istekli olarak görüyorum							
2-) Kendimi eleştirel, kavgacı olarak görüyorum							
3-) Kendimi güvenilir, öz disiplinli olarak görüyorum							
4-) Kendimi kaygılı, kolaylıkla hayal kırıklığına uğrayan olarak görüyorum							
5-) Kendimi yeni yaşantılara açık, karmaşık olarak görüyorum							
6-) Kendimi çekingen sessiz olarak görüyorum							
7-) Kendimi sempatik, sıcak olarak görüyorum							
8-) Kendimi altüst olmuş, dikkatsiz olarak görüyorum							
9-) Kendimi sakin duygusal olarak dengeli görüyorum							
10-) Kendimi geleneksel, yaratıcı olmayan olarak görüyorum							

ÖZ GEÇMİŞ

Muhammet KUSAN, Ankara Gazi Çiftlik Lisesi'ni bitirdikten sonra Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu'ndan 2015 yılında mezun oldu. 2019 yılında Amasya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Lisans programını bitirdi. 2020 yılından beri Araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0001-6813-859X

Yayımlar:

1. Kusan, M., Cevahircioğlu, B., Öztürk, O., Açıkğöz, B. (2022). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin iş bulma kaygısı ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi*. Çankaya, S., Sabah, S., Cevahircioğlu, B. (Ed.). Spor Bilimleri Alanında Güncel Araştırmalar-III. Gazi Kitapevi.
2. Kusan, M., Öztürk, O., Gençgör, İ., Ermiş, A. (2022). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin fair play davranışları sergileme ve sporcu kimliklerinin incelenmesi*. Çankaya, S. ve Sabah, S (Ed.). Spor Bilimleri Alanında Güncel Araştırmalar-II. Gazi Kitapevi.